

AIMÉE SOMMERFELT

ORSZÁGÚTON, INDIÁBAN

AIMÉE SOMMERFELT

ORSZÁGÚTON, INDIÁBAN

REGÉNY

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ

m

DELFIN KÖNYVEK

Szerkeszti: RÓNASZEGI MIKLÓS

Előkészületben: RATH-VÉOH ISTVÁN A TENGERI KÍGYÓ

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ

A fordítás az alábbi tördés alapján készült:

VEDEN TIL AGRA N. W. DAMM AND SÖN, OSLO, 1959

Fordította G. BEKE MARGIT

BERTA GÁBOR

rajzaival

Második kiadás

, ©G.Beke Margit, 1964 Hungárián translation

LALU NAGY FÁBA VÁGJA FEJSZÉJÉT

Lalu és Maya Katva faluban élt. Az ő falujuk is éppen olyan volt, mint a többi Indiában. És az a reggel is, amikor történetünk kezdődik, éppen olyan reggel volt, mint a többi.

Lalu elment vízért a kútra, és semmire se gondolt útközben, az meg ^pen e^ébe se jutott, hogy Agrába menjen. Kutujája, Kanga, előtte ugrált az ösvényen, szürke volt és sovány, és kevesebbet mutatott, mint amennyit ért, mert tudott két lábon járni, és táncolni, muzsikaszóra. Kölyökkorában egy cirkuszbán tanították ezekre a tudományokra. De aztán ellopta egy ember, azt hitte, sok pénzt kere^t majd az idomított kutujájával, de Kanga nem akart úgy táncolni, ahogy fütöltek neki. Beleharapott az ember lábikrájába és elszökött. Egy napon, éhségtől, fáradtságtól eks^ázva, éppen a Lалуék udvarára vetődött, és ott is maradt. Lалу adta neki a Kanga nevet, és titokban megosztotta vele az ennivalóját. Attól fogva a kutya mindenüvé elkísérte, egy lépést se tehetett nélküle. Viszont táncolnia és két lábon járni nem akart, kivált olyankor nem, ha ezt kívánták tőle. De megtörtént, hogy mikor senki se figyelt rá, Kanga hirtelen táncra kerekedett. Nyakas kutya volt, ezért illetl aimyira Lалуhoz, mert az meg nyakas fiú volt.

És igaz, ami igaz: Kanga sokat köszönhetett a nyakasságának, *így* nem használhatták a cirkuszban, nem az lett a sorsa, hogy faluról falura hurcolják, m[^]ymot csináljanak belőle.

Lalü m[^]nem szaladt az ösvényen, fején a vizeskorsóval, lába egész kis felhőket vert az út vörös porából. És éppen ott, ahol az Ösvény az országútra kiért, szembejött vele Karnak, a pajtása.

Persze, megálltak beszélgetni, a kenukat letették a földre. Kamak cukornádat rágcsáh, [^] látszott rajta, hogy érdekes mondanivalója van.

^ * '

3

- Agrában van *egy* kóriiáz, ahol meg tudják gyógyítani a beteg szemet.

- Mese - legyintett Lalu, de Karnak rendületlenül folytatta:

- Ott van a legügyesebb doktor egész Indiában.

- Honnan tudod? - kérdezte Lalu hitetlenül.

- Tegnap jött haza a bácsikám. Éppen olyan jól lát, mint-te. Vagy én. No, erre már nagyot nézett Lalu. Karnak bácsikája több mint egy éve jóformán vak volt, a vasútállomás lépcsőjén ült a koldusok között, és tányérkáját nyújtotta az arra jövőknek.

- Hogy lát, azt mondod? Nem is koldul már?

- De nem ám! [^]pen olyan jó a szeme, mint a miénk.

Lalu fejében gomolyogni kezdtek a gondolatok. Kicsi híján egy esztendeje bíbelődött már valamivel, és az összebonyolódott szálak most mintha kezdtek volna kibogozódni.

- De hiszen akkor Maya . . . - csúszott ki száján a szó.

~ Arra g(»dolt, hogy a Maya szeme évről évre, sőt most már hómqnról honidra rcnhlik. Csak nem beszélnek róla, mert Mayát jöv&e felveszik az iskolába, és ha a tanító megtudja, hogy rosszul lát, *tyg* másik hétéves gyereket vesz fel helyette, éppen elegen szeretnének iskolába járni, és nem jut nekik hely.

Laluéknál *scha* senki egy szóval se említette, hogy a kislány szemével baj van. Mintha elhallgatással meggyógyítitának. No és Lalü két okból is nagyon sajnálta volna, ha a húga kimarad az iskolából. Úgy tervezte tudniillik, hogy [^]it Maya tanul, azt ő is megtanulja, egyetlen betű, szó vagy számjegy se mehet a Maya fejébe anélkül, hogy mindjárt az ő fejébe is bele ne menjen. Az embernek jól ki kéU nyitni szemét, fülét, ha valamit fel akar csípni ezen a vüágon. Nagyon is sok a gyerek, hiába.

- Vedd rámádat, hogy vigye el Agrába Mayát - mondta Karnak, cukomádsz(qx)gatás közben. - Van ott egy doktor, aki. . .

- Ne beszélj bolcMidot. És a rizst ki ülteti el? Talán én a két kis-öcsénuel, mi? Sokat érünk vele, ha Maya szeme meggyógyul, és őszre nem lesz lizsünk.

- Hát akkOT menjen vele wyád - vetette oda neki könnyedén a pajtása, mert hát a más gondját könnyen viseli mindenki, és jó tanáccsal a szegények se takar&oskodnak.

. - Anyám? És a szopósbabát hova teszi? Meg a két kicsit? Nem mondanád meg? Kamak leharapott egy darabot a cukornádból, és jót nevetett.

- Akkor eriggy vele te!

Lalu is nevetett. Felvette a korsóját, és továbbment. A jó tanácsokból egyel&e nem kért többet.

Korán **loit** még. A látóhatárt könnyű, fehér felhők koszcnrúja takarta, de feljebb kéken csillogott az égbolt, mint a nagy víz, még nem ssátta ki színét a hőség, amely az eget kifehériti, és embert, állatot az árnyékba kerget. Az országúton már most is élénk forgalom volt, hosszan túlköltek, üvöltöttek az autók, így próbáltak utat tömi a málhás ökrök, tevék és kerékpárosok között.

Ez volt az a^ai országút.

Hej, ha neki biciklije volna! Vagy az apja nélkülözhetné legalább az ^yik ökröt a szántásnál. Volt idő, amikor két **tehén** meg -egy lovacska állt kipányvázva az udvarukon. De az régen volt, még az ínséges esztendő előtt. Akkcv talán még eljuthatott volna Aurába a hiúval, sőt a vasúti jegyre vakít is elő tudjárterem-teni.

M^ettözte a l^}ést, hogy mielőbb át^en az út fátlan részén. De mikor az **óiszágátan** keresztülvágott, akíaratlanul megállt, és nyugatndc fordult.

A v^elen sflís^ Részen a szemhaiárig nyúlt, és ott beleveszett a ködbe. Az autók nyomában kay^gó porfelhő lassan leereszkedtek, rátdepedtek gyalogosra, kocsin ül&e egyaránt. Az út két oklalan, a mai^ófákon nagy szürke raiymok ültek, és nézt^ az élénk fivgafanat. Szűríg volt minden, a miqmok meg a fák és az út, az ^ész kitett pusztaság.

'^o, itt «ztán mehetne az «nba-akármekkiig, am^ csak fel nem ftH^duUjCMidolta Lalu. Vagy **aaág** egy sötét éjszakán fel nem &lja valami vadállat. kígyóra is l^het. ^külség volna nekivágni.

Kainak úgy beszél, mintha ő mindennap Agyába sétálna a hétéves hűgával.

Elgondolkodva állt egy darabig, fején az üres korsóval.

— Hát ha magunkkal vihetnénk a Szurmit? Akkor Maya csacsiháton utazhatna.

A Szurmi tizenhárom éves volt, éppen annyi, mint ő. De egy sovány csacsinak sok a tizenhárom év. No meg különben is elég hitvány jószág, nagy kérdés, kibírná-e az utat Agrába meg vissza? Talán igen, a szamár sokat kibír.

Ott a szemhatáron egy új világ kezdődik, azt ő még nem látta.

Allahabadon túl nem járt még soha.

Az lenne csak valami! Ha ő, Lalu, megmentené a Maya szemét! -

Mind a kettejüknek kell az a szem. Hiszen ha semmi se lesz abból, hogy Maya iskolapadban ülhet, palatáblára írkaíthat. . . Ha ebből semmi se lesz, akkor ő, Lalu se tanul meg írni, olvasni. . .

De még ha a felvételnél sikerül is eltitkolnia, hogy rosszul lát, nagy kérdés, megtévesztheti-e a tanítót? És egyáltalában hogy tanulhat írni-olvasni a vaksi szemével?

Éjszakára lefekhetünk egy fa alá, fejünket a csacsira hajtjuk. . .

. . . És Kanga velünk lesz, természetesen. . .

Csak tudná az ember, *mennyire* veszedelmes az agrai országút! Este, mikor már besötétedett, és minden más gyerek otthon volt a szobájában, Lahi néha sokáig nem ahidt el, és bizony ő is hallottá a sakálok üvöltését a pusztáról, meg a kutyák csaholását, ahogy a sakálokat üldözik. Éhes hangjuk van, gondolta ilyenkor. Vagy, amint Nani mondja: mintha nem is a torkukkal, de az üres hasakkal üvöltenének.

Nappal gyávák, de éjszaka merészek. Az olyan nagy gyereket, mint ő, nem merik megtámadni, persze hogy nem. Jó. De ha százan meg százan vannak, és mind egyformán éhes? . . . Lassan ballagott tovább, és bekanyarodott a kúthoz vezető ösvényre. Mihelyt az árnyékból kőépett, égette bőrét a nap. De azért csak ment tovább. Fejét keményen tartotta, a korszó meg se mozdult. De *benn*

5

a fejében úgy nyüzsögtek a gondolatók, mint a mSiek, ha kövel meghajítják a kaptárt. Anya nem mozduQiai a gyerekek mellől. Apa a rizsföldet nem hagyhatja itt. Csakis én mehetnék vele. De én meg félek. Nem merem rászálni magam. Csak nappal vagyok bátor.

A n^ akkor kelt fel, de a kút környékén már nagy volt az elevenség. Asszonyok térdéltek a mosógödöméi, és csapkodták a ruhát. Két bekötött szemű ökör csU^orgó jármot fcürgatott, amelyiken a vederlánc lógott. Húzták, húzták fel a mélyből a vizet, mint Indiában évezredek óta mindenütt, a falvakban. A vedrekből frfes hideg víz ömlött a kerékre, és onnan az alatta levő váfnyúba, abból meg tovább a gödörbe, ahol az asszonyok mostak, és a jószág ivott. Hangos terefere, kiáltozás hallatszott mindenfelől.

Lalu tüstént meglátta az anyját, aki éppen akkor terítette a gyepre a kimosott ruhát. Az asszonyok mindig a napcm szárították meg a tiszta ruhát, mielőtt kosárba rakták és hazavitték. Egy fa alatt, a hűsön feküdt a szopós-baba. Ott volt a csacsi is, a Szurmi. Hát persze, hiszen ő viszi majd haza a ruhával rakott kosarat.

A csacsi mellett állt Maya, kezében a kötőfékkal. Lehajtott fejjel, csendesesen állt, mert ha sok ember volt körülötte, mindig félt, hogy valami ügyetlenségét követ el.

Hosszú szárú nadrág volt rajta és térdig érő piros tunika. A na--gyobb lányok és asszonyok *szárit* viseltek, dé hétéves kislánynak még nem illett volna. Szép gyerek volt, és egyetlen lány a sok fiú között. Két hosszú, sötét hajfonata előrelógott a válla felett, és, a szeme, kék volt, ^i ritkaság Indiában. Nem csoda, ha az egész család büszke volt Maya kék szemére.

Látat nem látta meg, csak amücor füttyentett, akkor kapta fel a fejét. AkkH- felkapta a fejét, körülnézett, hirtelen nekibátcn-odva a csacsi nyakába dobta a kötelet, és oda akart szaladni a bátyjához. De amilyen vaksi volt, megbotlott egy kosárban, amelyik tele volt rakva ruhával, a kosár felboralt, és a fiissen mosott ruha a mosó-^gödörb^ esett, a piszkos vízbe.

No, lett *me* felzúdulás, lárma. Az asszony, akié a tiszta ruha volt, két-karjával hadonászott, és szitkozódott. Sokan nevettek, volt aki nyelvelt.

A kavardásban Kanga egyszer csak emelgetni kezdte a lábát. Nyilván azt hitte, cirkuszban van, és táncotai kell.

Maya ijedten bújt a bátyjához, sejtette, hogy ő csinált valami bajt, és azót van a riadalom.

Most odaszaladt az anyjuk, és akkor, persze, annak a fejére zúdult az áldás.

- Minek hozod ezt a vaksi gyereket a kútra? Nézd, mit csinált a tiszta ruhával!

- Maya nem vaksi - tiltakozott az anyjuk. - Jó a szeme. Sdcát segít otthon a ház körül is.

- Jó a szeme! Hahaha! Akkor mért lépett a kosárba, mi?

- Kiöblítem azt a ruhát, add ide. A ló is megbotlik, pedig négy lába van. Nem hallgatsz?!

Ez a bosszús kiáltás már Kangának szólt, aki időközben abbahagyta a táncot, és éktelenül ugatott. Olyan zaj volt, hogy a saját hangját se hallotta az ember.

- Vidd innen a kislányodat meg az ostoba kuttyádat, együc olyan okos, mint a másík.

^ **hogy** jól lát! - csúfolódott a másik asszony, akinek a **fia** ^yidős volt Mayával. - És az ilyenek foglalják el a helyet az **Imolában**, a jó szemű gyerek meg nem jut be.

- Nem tudom, minek járátjuk iskolába a gyerekeinket? - fHXgott egy **arcemhei**. - Annyi a haszon belőle, hogy elbázzák magukat, és nem akarnak otthon segíteni a szüleiknek. Amelyik-ndc igazán jó fge van, könyv nélkül is tudja, amit éppen tudni érdemes.

- Igaz - helyeselték neki többen is -, nagyon igaz!

- Add ide azt a ruhát, hadd öblítson ki - mondogatta az anyjuk gy^oltalahul, mert okosabbat nem tudott kitaláhh.

Ennél nagyobb **baj** nem történhetett Mayával.

7

Most **éüüireszte** És. az egész feluban, hc^ rosszabbá szeme, mint -volt.

- Meg is mondom a tanítónak, meg én - erősködött az egyik asszony^ akinek szintén volt egy hétéves gyereke, és nem tudta beadni az i^olába. _

- Ne mondja meg, fölösleges - szóh közbe most Lалу. - Mayát elvis^ük Agr^, ott majd meggyógyítja a szemét. Nem olyan nagy a baj, hogy segíteni ne lehetne rajta.

- Agrába? Ejha! És ki viszi oda, nem mcmdanád meg?

- Májd én - felelte Lалу.

7

ÉJJEL A HÁZTETŐN

Mire Lalír hazaért, fején a vizeskorsóval, alig látta az alacsony, kéménytelen kunyhókat, mert egészen elbújtak, árnyékká változtak a falu füstjében. Majdnem egész úton futott, és most lihegett, szuszogott, mint a kifáradt bivaly, Kanga is hosszan kilógatta nyelvét. Rekkenő hőség volt már, és Lalutól senki se kívánta, hogy ennyire siessen, de a harag kergette. És a harag érlelte meg benne a nagy elhatározást, hogy elviszi a hűgát Agrába. Nem is tudta magába fojtani bosszúságát, hangosan szitkozódott végig az úton. Majd megmutatom én nekik! Gyalázatos népség, igenis gyalázat, ahogy viselkedtek! De várjanak csak! Nem úgy lesz, ahogy ők szeretnék. Mayát nem túrják ki az iskolából, legalábbis, amíg én egy ujjamat mozdítani tudom! Futva ért az udvarra, ahol Nani éppen csapatit, lepényt süített a szabad tűzön, és közben pávatoll legyezővel hajtotta el arcáról a füstöt. Lалу letette a korsót a hűsre, és csak most látta, hogy üres. Bosszúságában elfelejtette megtölteni! Letörölte homlokáról a verítéket, aztán odament a nagyanyjához.

Az öregasszony felpillantott rá, és meglátta a mély ráncot a két szeme között. Odaadta neki a frissen sült csapatit.

— No, te alighanem valami galibába keveredtél. Látom, nagyon [^]kulálsz, a korsód meg üres.

- Nani, ide hallgass! Elmegyek Agrába, mégpedig most, pái-*nap* múlva. És Mayát is elviszem.

Hsm új lepényt dobott az átforrósodott kőlapra, és nem szörnyedtel, pedig Lalu éppen ezt várta, és kicsit bosszankodott. Végre is ez az ^ö elhatározása nem egészen mindennapi dolog. A legkevesebb, amit a liagyoktól megkívánhat, hogy abba hagyják a lepénysütést, amikor közli velük. A csapatiból egy darabot letépett Kangának, a többit jóízűen megette.

8

- Alighanem Szwaút smagann[^]il viszem. No és Kan[^]t, ter-mé[^]etesen. Az majd elvárja a sakálokat.

- Talán beszéljük még ezt a dolgot, Lalu. Mondd el, mi történt. Ez igen. Ezt már szívesen hallotta Lalu. A nagyok általában nem szokták „megbeszélni a dolgokat[^] az emberrel, a nagyok csak parancsohii szeretnek. †

Ehmondott Naninak mindent, ami aznap történt. Hogy Kamak mit mesélt a bácsik[^]áról meg az agrai kórházról. Hogy Maya belelépett a ruháskosárba, és a falubeli asszonyok gyalázatosan viselkedtek, fogadkoztak, hogy megmondják a tanítónak, mUyen rossz a szeme. Mire ^ö, Lalu, kijelentette, hogy elviszi Mayát Agrába.

[^] Azért akarod elvinni, hogy az ^ö szemét is meggyógyítsák ott? - kérdezte NMÜ. - Jó fiú vagy, "Lalu, akár sikerül valóra váltani a szándékokat, akár nem.

- De Nani! Én haragomban mondtam ezt nekik, és nem azért mert jó fiú vagyok.

- Csak tetteikről ítéelhetjük meg az embereket, fiam - felelte a nagyanyja.

- Meg azért is, mert elhatároztam, hogy amit Maya az iskolába tanul, azt én is megtanulom.

Ez a terve nem most született. Ha meglátott egy fiút vagy lányt, akiről tudta, hogy iskolába jár, mindjárt melléje szegődött, kérte, hogy mondja el neki, mi érdekeset tanult aznap, milyen betűt, milyen számot. De nem sokra ment velük. Az iskolás gyerekek mind fennhordják az orrukat, és összetartanak.

Mayával persze nem így volna. Az boldog, ha vele lehet, legszívesebben a nyakán csüggene mindig. Hát most már csak maradjon a nyakán, az egész hos[^]ú úton, Agráig. . - És mit gondolsz, Nani, [^]ánk megengedi majd, hogy ehnen-jünk?

- E[^]könnyen aligha. Nehéz do[^]od lesz.

- D\$ Nani! Jó hangosan mondtam ám, ott a kútnál. Akartam,

9

hogy aki csak ott van, mindéi hallja. Most má- nem maradhatok szégyenben, okvetlen el kell mennem Agrába.

Nani nem azt mondta erre, hogy örültség, ostobaság ilyesmire vállalkozni egy tizenhárom éves gyereknek. Hogy ilyen meg olyan veszedelmes. Semmit abból nem mondott, amit az apja meg az anyja mond majd. Sőt, éppen ellenkezőleg. í^y felelt neki:

- Ha a zarándokok végigvándorolhatnak a fél országon *csak* azért, hogy a szent Gangesz folyóhoz eljussanak, mért ne zarándokolhatnál el te is Agrába, hogy meggyógyítsák ott a húgod szemét?

- És elég nagy fiú Vagyok már, azt hiszed, Nani? Győzőm majd erővel?

- Nem a nagyságcm múlik, fiam. A vékony ág, amelyik hajlik, többet kibír, mint a vastag, amelyik törik.

Lalu valósággal megijedt, annyira váratlanul érte, hogy nagyanyja így beszéL Semmilyen ellenvetése nincs, egy szóval se mondjíí, hogy ne tegye. Pedig ő már kigondolta, mit felel majd a kifogásokra, most, az egész úton ezen gondolkozott. És nincs mire feleüü. -

Végül is nem tehetett mást: ő maga hozakodott elő a kifogással. Azt mondta: ^ De Nani! Hiszen Maya még csak hétéves!

- A zarándokok között is vannak gyerekek, még fiatalabbak is. Legfeljebb lassabban haladtok majd. Mert úgy van az, fiam, hogy kinek itnilyen a szárnya, olyan magasan repül.

- És rosszul lát! Erre is gondolj. Mit csináltmk, ha véletlenül rál^ egy kígyóra?

- Még az is kisebb szerencsétlenség, mintha megvakul, és egész életében koldulnia kell. No meg, tudjuk, hogy a k^ók inkább csak az esős évszakban bújnak elő.

Most hazajött az anyjuk. Mayával meg a két kisfiúval, a szopósbabát a csípőjén hozta. A csacsi előtte baktatott, hátán a nehéz ruháskosárral, azt is nógatni kellett. Nagyon fáradt voh, még fáradtabb, mint rendesen, hiszen még külön vesződsége is volt a

9

Maya balesete mi^, ki kellett engesztelni a haragos szomszédasszonyokat. És aki fáradt, az nem szívesen hall utazásról, még a mások utazásáról sem.

- Kár volt úgy beszéhied ott a kútnál, Lalu. Gsak kinevetteted magadat, ha ilyen lehetetlenségeket mondasz.

Lalu keményen összeszorította a fogát, és nem felelt. Majd megmutatja, hogy nem nevetnivaló, amit mondott! Az anyjának is, meg a többieknek is! Megmutatja bizony!

- Na tessék! A korsód meg üres! Elfelejtetted megtölteni. Eriggy vissza a kútra, de most mindjárt. Hallod? v

- Nem várhatok, amíg megebédeltünk, édesanyám? — kérdezte Lalu.

- No nézd csak. Agrába akarsz menni, gyalog, és ezt a kis sétát a kútig sokallod?

Lalu fogta a korsót, és ehment. De foirt benne a bosszúság. Ilyen bosszús még nem volt, mióta eszébe jutott. Most legalábbis így érezte. És arra gondolt, hogy jó lesz, ha most beszél az apjával, amíg a haraga m[^] el nem párologott, ilyenkor többét mer.

De az apja, mikor kevéssel azután éhesen, fáradtan hazajött az ígásökrökkel, szóba se állt vele. Most nem akar ostobaságokat hallani. Micsoda beszéd! Két gyerek egyedül? Egészen Agráig? Még csak az kellene. És hozzátette:

- Az isten nem engedi, hogy Maya megvakuljon, ha nem így van elrendelve. Ha meg a sors akarja, hogy vak l[^]en szegényke, úgymint hiába minden, a sors ellen minek ágaskodjunk?

- És ha a sms úgy akaija, két gyerek is megbirkózhat akármi-^I ilyen nagy úttal, az isten megóvja őket - szólt közbe Nani, ő volt az egyetlen, aki a szíját ki merte nyitni, mikor az í[^]juk ilyen éhes és fáradt volt. - No meg a bátyád ott él Agrában, az segíthet majd nekik, elinté[^]eti, hc[^] a kislányt felvegyék a kórházba, t. Eh, ki tudja, megtatálják-e.-nagyon messze lakik. És évek óta nem hallott[^] róla. De meg Lalu indulatos, meggondolatlan fiú, nincs benne elég türelem.
[^] — A türelmes könnyen kifogyhat a türelemből az ilyen nagy
10

úton, de a türelmfetlen talán megtanul túrni. Ki tudja, Lalából talán embert nevel ez az agrai út.

Így beszélt Nani. Telimerte az apjuk csészéjét rizzsel, kényelmes helyet csinált neki a tűznél, hogy pihenjen evés közben, és Lalun^űc meg a két kisöccsének kiadta a munkát:

- Hordjátok be az istállóba a szénát a bivalyoknak, még nem kapták meg a napi porciójukat.

A szénakupac az udvar egyik sarkában állt, a fiúk felnyaláboltak, amennyit egyszerre elbírtak - a két kicsi kevesebbet, Lalu többet -, és az istállóba vitték. Az apjuk ezalatt megebédelt. Agráról egy szó se esett több, csak jóval később, napnyugta után, amikor az apjuk végleg hazajött, és kényelmesen elhelyezkedett a gyékényen. . ' ' ^

Estefelé benézett a szomszéd, és elbeszélgettek. A házigazda kibökte, micsoda bolond gondolata támadt Lalunak. Agrába akar menni, gyalog, a húgával, mert ott állítólag n^g tudják gyógyítani a rossz szemet. Azt hitte, a szomszéd majd fejét csóválja, hogy hajaj, nú mindent ki nem találhatnak ezek a gyerekek. De nem így történt. A szomszéd ugyanis tudta már a Kamak bácsikájának az esetét, találkozott is vele.

- Azzal csodát műveltek, nem lehet tagadni. Hiszen jóformán vak volt. És moit rendesen lát.

Ajánlkozott, hogy mivel jövő héten úgyis az allahabadi vásárba készül, felülteti a két gyereket az ökrös szekereire. Legalább az útnak első darabját megtakarítják. Az apjuk ezt jó jelnek vélte, és elhatározta, hogy a *guruXóX*, a falu szent emberétől kért tanácsot. Még holnap elmegy hozzá. Mert jámbor hívő volt, és Indiában a jámbor hívők nem fognak semmilyen nagyobb dologba anélkül, hogy a gurut meg ne kérdeznék.

Aztán lefeküdt aludni. Ő is a szabad ég alatt hált, mint a felesége meg a gyerekei és az anyja.

Lalu leakasztotta alvógyékényét a falról, és felment a háztetőre Kangával. Az ő alvóhelye ott volt. Terebélyes nagy fa nőtt mindjárt a ház falánál, és majdnem reggeltől estig beárnyékolta a tetőt.

Ahová napközben árnyék esett, ott nem forrósodott át, és Lalu egy ilyen jó hűs helyre terítette le a gyékényét. Aztán ledobta ingét, és teste minden porcikájával élvezte a friss éjszakai szellőt. Szentül hitte, hogy nincs az a herceg vagy maharadzsa, akinek különb hálószobája van. Feje felett apró zöld papagájok csiviteltek a fán.

12

Kangát maga mellé vette a gyékényre, és hanyatt feküdt, hogy megkeresse a csillagképeket, amelyeket ismert. A bikával harcoló embert meg a Végát és a Kutyát. Sokáig kereste a holdisten aicát a holdban, és végre csakugyan megtalálta. Akkor este olyan alacsonyan függött a csillagszőnyeg, hogy azt hihette az ember, kinyújtott kézzel elérheti. Oda van felírva minden, órála is, hogy mikor kellett megszületnie, mikor kell majd meghalnia. És hogy lesz-e valami az agrai utazásból. Nem tudott eligazodni magamagán. Alig várja, hogy nekivághasson az útnak, és ugyanakkor fél tőle, szeretné elkerülni.

Hej, ha olvasni tudna a csillagokban! De azt csak a guru tud. Hohiap elmennek hozzá. Az apjuk a gurutól kér tanácsot, hogy elérhesse-e a két gyereket, vagy ne?

Reccsent a bambuszlétra, és egy fej bukkant elő. Maya jött fel. Vaksi szemével fürkészte a sötétséget.

- Lалу! Itt vagy, Lалу? Odajöhetek hozzád? Nem tudok aludni. Lалу odább tolta az alvó Kangát, helyet csinált a hűgának a gyékényen.

Hallotta, hogy jön már, meztelen lába csattan a tetőn.

- Mért nem alszol. Maya? Mi bajod?

- Fáj a szemem. Ég.

Lalu megdörgölte a hátát, mert a szemét, ahol fáj, nem dörgölhette meg.

- Mindjárt elmúlik. Hunyd be a szemed, és aludj.

- Jó — mondta Maya, karjára fektette a fejét, és behunyta a szemét. • ^

- Mit gondolsz, Lалу, megtámadnak az úton a sakálok?

- Ne beszélj bolondokat. - És újra megdörgölte a hátát

- A sakálok belopóznak a falvakba, és efarabolják a kisgyerekeket . . .

- Te nem vagy már kisgyerek. Maya. Én is nagyfiú vagyok, csak a betegeket, gyámoltalan öregeket merik bántani.

- Mesélj valamit, Lалу. Olyan összevisszaság van a fejemben. Lalí hát nem dörgölte tovább a húga hátát, ahelyett belekezdett egy mesébe.

13

- Ez akkor t[^]ént, mikor [^]ség volt Indiában. Nem a nagy éhség, mert akkor minden ember meghal, hanem csak olyan kisebbfajta, amikor csak a gyerekek meg az öregek habiak meg. A dzsungel szélén, egy [^]uban élt egy ember, Nanak. Erős volt és magas termetű, tovább bírta a cséplést, mint akárki más, nem fáradt ki a munkában. De azon az ősön nem volt csépelni való kéve, kiégettnüden gabona, az is, amit tavasszal vetettek, meg a második is, az őszi. Eső meg nem esett.

Ismered ezt a történetet. Maya? Vagy nem hallottad még?

- Ismerem Lалу, de azért csak mesélj. Szívesen meghallgatom újra.

- Nanak elment az erdőbe, hogy talán valami ehető gyökeret talál, vagy mézet. Ment, ment, törtetett a sűrű bozóton meg a tisztásokon, a magas fűben. A majmok mérgesen kiáltoztak a feje felett, megdobálták gallyakkal, ágakkal, és se mézet, se ehető gyökeret nem talált. Aztán egyszer csak valami elhagyott kastélyhoz ért. A falakat sűrűn benötte a kúszónövény, az udvaron a kutak mind kiszáradtak. Sok idővel azelőtt egy gazdag maharadzsza lakott abban a kastélyban, de megrontották a kutak vizét, és ezért el kellett költözni az egész háaiépnek. Nanak bejárta az udvart, megcsodálta a pompás épületet, ahol most kígyók tanyáztak. Kiáltott is, de csak a saját hangja felelt

neki, ahogy a bakról vissz-szaverődött. Míg aztán váratlanul ordítást hallott a dzsungelből, egy vad elefánt tükötett a tisztáscai keresztül, e^enest feléje. Tudta, milyen veszedelmes ilyen nyílt helyen a vad elefánt, és mi-vdfllmbként nem segíthetett *magán*, egy kútba bújt az udvar kike-pén. Banjánfa nőtt *éppen* ott, és h^gyökereit a kútba lógatta.

. Nanak a banjánfa léggyökereibe kapaszkodott, és leereszkedett a kútba.

Alatta k^ók nyüzsögtek, feje felett az elefánt ordított, azt is látta, hogy egy *fehér* meg egy fekete *egész* rágja a gyökereket, amelyekbe ksqiaszkodik, akármelyik pillanatban lezuhanhat a k^yók közé. De a fón nagy méhfészkek volt, és ahogy az elefánt dühösen ; tázta az ágat, a méz a kútba csepegett, egyenest Nanak szájába.

14

Soha életében ilyen felséges ízt nem érzett még! Bizonyosan ló-tuszméz volt, a vadméhek a szent lótuszvirág kelyhéből gyűjtötték. A feiséges ízű méz erőt adott neki és türelmet, úgyhogy nem csüggedt el. Végül is az elefánt unta meg hamarabb, abbahagyta az ordítózást, és visszadöcögött a dzsungelbe. Akkor Nanak megkapaszkodott egy kiálló kőben a kút falán, elzavarta a fehér meg a fekete egeret, hogy ne rághassák tovább a gyökeret, és szerencsésen kimászott. A méhfészket úgy, amint volt, méhestül a tarisznyájába dugta, és hazament. Mire hazaért, megjött az eső, és ez még a méznél is többet ért mindnyájuknak. De Nanak holtáig nem felejtette el, mit érzett, amikor olyan nagy bajban volt, és szájába csepegett a méz.

Nem lehet olyan rossz sora az embernek, hogy valami jó is ne jutna neki, ha több nem, egy csepu méz. Alszol, Maya?

- Nem, Lalu, szép mese volt.

Egy darabig nem szóltak, csak a tücskök ciripeltek a kaktusz bokorban, és békák kuruttyoltak az árkok alján. Lalu azt hitte, hogy a húga már alszik, de egyszer csak megszólalt:

- Anyánk azt mondja, éhezni, szomjazni fogunk az úton. ösz-szeszurkál a kaktusz, a mérges emberek elzavarnak. Igaz ez, Lalu?

- Hát persze, sok bajunk lesz - felelte Lalu, és nagyot ásított. - De az se kellemes, ha valaki mind a két szemére megvakul.

- Nem - Maya gondolkodott egy darabig. - Én nagyon félek a kaktusztüskétől és a mérges emberektől.

- Nem is csodálom. De hát itt nincsenek se kaktuszok, se mérges emberek. Nem érsz rá majd akkor félni, ha már lesz mitől? Én most inkább aludni szeretnék.

- Jó, Lalu, aludj. De ha íánk nemet mond, akkor minden hiába, úgyse mehetünk Agrába. És én nagyon, de nagyon nem szeretnék megvakulni.

- Egyelőre még nem vagy vak. Maya, és apánk hohiap elmegy a guruhoz, attól kér tanácsot.

- És ha a guru is nemet mond?

15

— Az előbb még attól féltél, hogy ehnegyünk Agrába, most meg az a bajod, hogy talán nem mehetünk el. Te is tudod, hogy a guru a csillagoktól kérdezi meg. Aludj, Maya.

— Jó, Lalu, alszom. És elaludt.

Lalu a hátára fordult, és még sokáig nézte a csillagokat. Hej, aki olvasni tud a csillagokból! Késő volt már, a békakuruttolyás is elhallgatott, csak kinn, a pusztán üvöltöttek az éhes sakálok. Kanga is hallotta, közbe-közbe felemelte fejét és morgott. Lalunak úgy rémlett, hogy ezek a hangok is jelentenek valamit, ha megértené, kiolvashatná belőlük a^övőjét.

15

MI TÖRTÉNT A GURUNÁL ÉS A PÉNZKÖLCSÖNZÖNÉL?

Az indiai embereknek is megvan a maguk istene, mint a keresztény népeknek. Csak az ő istenük száz meg száz alakban jelenik meg, száz meg száz neve van, és minden család azt az alakját választja, amelyiket a legjobban szereti. Lalu és Maya otthonában a kis-házioltár Khaya istenasszonynak voh szentelve, aki a hindu vallás szerint az irgalom istenasszonya, ő adja az árnyékot, ő áldoztatja le a napot minden este, hogy ki ne gyulladjon tüzétől a föld.

Reggel, mikor az egész család megmosakodott - tudnivaló, hogy a mosakodás is a vallásos szertartás egy része -, a házioltár elé gyűltek. Nani megrázta a kis templomi csengettyűt, aztán lehajtotta fejét, és együtt imádkoztak Khaya istenasszonyhoz, az árnyék és könnyörület úrnőjéhez.

Aznap reggel az apjuk tiszta *dhótít* vett fel, megfésülködött, és elindult Lalual és Mayával a guruhoz. Kangát egy cölöphöz kötötték az udvaron, mert olyan nagy úrhoz, mint a guru, nem vihettek magukkal kutyát. Kanga ezt persze nem tudta, rángatta kötelét, és keservesen nyüszített utánuk, mikor látta, hogy elmennek, őt meg otthagyják. A guru öreg ember voh, és tetőtől talpig aranytól csillogott. Lalu és Maya sorsát is ő olvasta ki aimak idején a csUlagokból, és mik[^] az apa ebmondta, milyen dologban jött most hozzá, mindjárt átment a másik szobába, hogy megnézzze, mit jegyzett fel róluk akkor, a születésük után. Aztán újra bejött hozzájuk, a szoba sarkába ment,

ahol a virágokkal díszített oltárszekrényke állt, abból kivett egy skatulyát. Ez nem akármilyen skatulya, magyarázta nekik, a zárjába tükröcske van illesztve, és az a csepp tükör megmondja a jövőjét annak, aki belenéz. Egy szent embertől kapta, azért őrzi az oltárszekrényben.

16

Kezébe adta Lahinak a jövendránondó skatulyát, és megkérdezte:

- MiMátsz a tükikben?

Lalu kimeresztett szemmel nézte a tükröt, amely százféle színben ragyogott) sziporkázott. -

- Azt hiszem, sárga mustárföld . . . egy kígyó kúszik a földcni.

- Most rázd:meg a skatulyát - mondta a guru. - Hát most mit látsz? •

- Egy Utat látok - felelte Lalu.

- Az jó. És még mit?

- Nagy, szürke . . . de nem tudom, mi lehet. . . talán egy szürke elefánt.

- Meggyógyítják a kislányom szemét? - kérdezte türelmetlenül az apjuk, de a guru nem felelt neki, ahelyett Lalut kérte, hogy rázza meg újra a skatulyát.

- Most mit látsz a tükörben?

- Most semmit se látok.

A guru elvette tőle, és visszavitte a helyére a tükrös skatulyát, csak aztán fordult megint Lalihoz:

- Ügyelj majd, ha egy szürke elefántot látsz, meglehet, hogy az hozza a szerencséteket - és most már az apa kérdésére is válaszok:

- Hogy a kislány szeme meggyógyul-e, vagy még rosszabb lesz, mint amilyen most, azt nem tudom megmondani neked. De jövő héten fc^óban lesz a hold, az alkahnas idő utazásra. A visszajö-vetelt nem látta a fiad, így hát én se mondhatok róla semmit. De éppen azért nem tanácsolom, hogy visszafelé is gyalog jöjjenek. Többet nön mondhatok.

Az apjuk nem kevesellte, amit a guru mondott. Megköszönte a fanácsát, és onnan egyenest a penzköksönzöhöz ment a két gyerekeivel. Pénz kellett az enivalóra is, amit az útra velük adjanak, meg a vasúti jegyre, majd visszafelé. Mert hiszen máris készülni kellett, hogy Agrába érjenek még újhold előtt.

16

A penzkölcsönző igazi házban lakott, nem kéménytelen sárkunyhóban, mint ők. Több szobája is volt, és a szobák között aj-^ tók. Az egyik ajtó felett, egy táblára ez a szó volt felírva: *Iroda*. Lalu nem tudott ugyan olvasni, de tudta, hogy a szép betűk ezt jelentik,

mert járt már ott egyszer az apjával, amikor vetőmagra kértek kölcsönt.

Pocakos ember volt a pénzkölcsönző, járás közben szuszogott, lihegett. De most éppen ült. Nem abban a szobában, amelyiknek ajtaján a tábla voU, hanem a ház előtt az udvaron, egy akácfa alatt. Szorgalmasan legyezgette arcát, és nyájasan köszöntötte őket, mikor odaléptek hozzá. Üzletfeleivel mindig nagyon barátságos volt, kivált amikor a tárgyalást elkezdték.

Éppen hogy meghajohak előtte, és ujjaiak hegyét összetéve elmondták az üdvözlő szókat: „Szálem szahib” - ott termett Kanga, nagy boldogan ráugrott Lalura, és olyan éktelen ugatást csapott örömeiben, hogy se az üdvözlő szavakat, se semmit nem lehetett hallani. Nyakszíján egy kötél leszakadt darabja lógott, és az egész kutya orrfacsaró trágyaszagot árasztott, nyilván meg-hempergett a trágyában szabadulása örömére.

- No de Kanga - csitította Lалу restelkedve. Tudta, hogy könnyebben kapnák meg a kölcsönt kutya nélkül, mint így, kivált, ha a kutyájuk még bűzlik is. Az apjuk is ilyesmit gondolhatott, mert mentegetőzni próbált, de kárba veszett a fáradság, Kanga ugatásától egy szavát se hallotta senki. Végre Lalunak nagy nehezen sikerült lecsendesíteni a kutyát. Maya megfogta a nyakszíját, és odább vonszolta.

A pénzkölcsönző aznap véletlenül derűs hangulatban volt.

— No nézd csak, milyen szép kislányod van, barátom, Kumar Nagh — és kegyesen Maya felé bökött az ujjával. - Kék a szemé, hia jól látom, ami ritkaság itt nálunk Észak-Indiában. Gyere csak ide, kislány. Nem táncohiál nekem? A kutyádat addig majd mégfogom.

Maya vonakodva közeledett, és odavezette hozzá Kangát, de a kövér ember úgy kapta el róla a kezét, mintha megégette volna.

- Fúj, de biktös! Eriggy innen, te mocsok! - két kézzel hadonászott, hajtotta onnan, és közben hangosan nevetett.

Kanga mindig nagyon rossz néven vette, ha elkergették, most is sértődötten elkullogott, és az udvar l'távolabbi szegletében egy *fa* alá *feküdt* trágyaszagostul, mindenestül. Lalu meg

18

könnyebbülten lélegzett fel. A nagy ember nem haragszik rájuk!

- No, kislányom, járj el egy táncot a kedvemért - biztatta Mayát a pénzkölcsönző. - Anyád bizonyosan megtanított a szent táncokra és énekekre.

- Megtanított - felelte Maya, de nagyon szerencsétlen volt, nem szívesen táncolt a kövér ember előtt. Csak amikor az apjuk szigorúan intett neki a szemével, akkor szánta rá magát. Hátradobta kéz hajfonatát a válla felett, magasra emelte karját, és engedelmesen eljárt egy szertartásos táncot, úgy-ahogy. Közben Khaya istenasszonyról énekelt, az irgalom úrnőjéről, aki az árnyékot adja, meg az esőt a kiszáradt földre és az áhnot a fáradt emberek szemére.

- Kedves, igazán kedvesen táncol - dicsérte a házigazda és ő maga is kedves lányka. Ennek aztán nem kell majd nagy hozományt adnod, ha férjhez menendő lesz.

- Haj, haj - sóhajtott az apjuk -, nagy kérdés, férjhez tudom-e majd adni egyáltalán. Rossz a szeme. **Éppen** ebben a dologban jöttünk most hozzád.

- És a fiad is milyen derék legényke. Inas, izmos. Hogy mondtad? miért jöttél hozzám? - Az *apjuk* most végre előhozakodott a kérésével, amennyire tehetségétől telt, elmagyarázta a bonyolult helyzetet, de jól tudta, hogy nehéz dolga lesz. Kölcsönt kérni mindenképpen kínos, még ha vetőmagra kell is, hát még, ha ilyen bizonytalan vállalkozásról van szó.

- Mit beszélsz? Agrába? - A pénzkölcsönző megvakarta az állát. - Ezt a kislányt akarod Agrába küldeni, gyalog? Megörültél?

Az apjuk lehajtotta fejét, mintha tökéletesen egyetértene vele.

- Tudatlan ember vagyok, szahib - mentegetőzött. - De Agrában van egy kórház, azt mondják, ahol meggyógyítják a beteg szemeket. Ott vannak a legügyesebb doktorok egész Indiában . . . Jártunk a gurunál is, szahib, azt mondja, jövő héten fogyóban lesz a hold, és akkor . . .

19

- Nem kéne ilyen babonásokra fecsérelni a pénzedet, kedves barátom, Kwnar Nagh - dorgálta apjukat a kövér ember. - És Agra nagyon messze van ám, drága utazás lesz.

- Tudatlan ember vagyok, szahib, de úgy gondoltam, hogy odafelé gyalog mehetnek, hiszen erős, egészséges gyerek mind a kettő, és csak visszafelé ülneek vonatra. Tizenöt rúpia . . .

- Tizenöt rúpia nagy pénz ilyen szegény embernek, mint te vagy. És mikor tudnád megadni? Majd csak ha a rizsedet learattad és eladtad, igaz? Az legalább tizenkilenc rúpia lesz, kamatostul.

Lalu valósággal elszörnyedt, mikor hallotta, hogy az agrai út ilyen méregdrága. Megrángatta az apja köntöse ujját.

- Miért nem jöhetünk visszafelé is gyalog, édesapám? De Kumar Nagh hevesen rázta a fejét.

- A guru nem tanácsolja. Isten tudja, milyen szerencsétlenség ér benneteket, ha nem hallgatunk a szent emberre. No meg, te is tudod, hogy az esős idő előcsalja az úton a sok mérges kígyót, kraitot, kobrát. M[^]. apjuk a pénzkölcsönzővel alkudozott, Kanga is felhasználta az időt, körülszaglászta a széles udvart, és mivel csábították az ismeretlen szagok, besurrant a házba. Lalu csak azt látta, hogy a gubancos ferka vége eltűnik az ajtóban. No, ebből baj lesz, gondolta, és ugrott a szökevény után.

- Kanga! Ide gyere! Ide hozzám, de rögtön!

Kanga azonban nem hallott, nem látott, csak a frissen őröU Uszt csábító szagát érezte.

Lalu utána szaladt, beugrott a nyitott ajtón. Tágas, üres szobában volt, a földön szőnyegek, párnák. Bizonyosan itt szokott ebéd után pihenni a pénzkölcsönző a családjával, gondolta.

Egyik sarokban elektromos ventUlátor zúgott, az asztalon piros selyem szári hevert, ahogy odadobták, és mellette valamilyen ékszerek csillogtak.

- Kanga! Hol vagy Kanga?

A kutyának se híre, se nyoma nem volt, de a sarokban egy kis ládika állt, és az emberi hangon beszélt.

20

Rádió! Lalu tudta, hogy a pénzkölcsönző az egyetlen ember a faluban, akinek rádiója van. Éppen eleget beszéltek a csodálatos portékáról, de hallani még sohasem hallott rádiót.

Földbe gyökerezett a lába, mintha megbűvölték volna. Elfelejtette, hol van, miért van ott.

*

A ládika pedig csak beszélt, beszélt az üres levegőnek, senki se hallotta kívülről. Tisztán, hangosan ejtette a szavakat, és hindi nyelven beszélt, mint ő, Lalu. De mégis érthetetlenül.

— . . . Egészségügyi Világszervezet. . . - vajon mit jelenthet a furcsa, nehéz szó? . . . - *H*: Egészségügyi Világszervezet még egymillió rúpiát szavazott meg a leprások gyógyítására. India egészségügyi hatóságaival együtt dolgozik, faluról falura járva . . .

Lepra . . . Ezt a szót jól ismerte. Az állomáson külön lépcsőn ülnek a leprás betegek, nem lehetnek együtt a többi koldussal.

— A jövőben a leprások sorsa se lesz reménytelen . . . A jövőben? Hát ez a ládika is a jövőbe lát, mint a guru? Óvatosan megtapogatta.

Elöl valami puha szövet volt, és az gyengén hullámzott ujjai alatt, mintha élő teremtmény lélegezne mögötte. A kellemes hang tovább beszélt.

— Doktor Hárman Singh úgy nyüatkozott, hogy . . .

De Lалу sohasem tudta meg, hogy nyUatkozott az indiai doktor.
Mérges kiabálás riasztotta fel - a benyílóban lármázott valaki.

De hová lett Kanga? Csak nem csinált valami galibát?

Abban a pillanatban már ott is volt előtte, lisztes orral, behúzott farokkal. És nyomában Akvi, a pénzkölcsönző kövér, vesze-kedős felesége. Most meg éppen nagyon mérges volt. Selyemtő csillogó nagy testével az egész ajtónyílást elfoglalta, arcán remegett a háj. Minden puha volt rajta, csak a hangja kemény.

— Adta koszos páriakutyája! Az én Usztem kell neked, mi? Furcsa, de a rádióban a kedves hang nem ijedt meg Akvitól, tovább beszélt, mintha a mérges asszonyosság ott se vohia.

— . . . autók indulnak mindennap, orvosokat, ápolónőket visz
21

nek a falvakba. . . Sok nemzet összefogott a na^ vállidkozás-ra. . .

- Fordulj fel! Dögölj meg, nyavalyás! - szidta Akvi a kutyát, a rádióra nem is hederítve. De még Kangáról is megfélekedezett hirtelenében, mikor Lalut meglátta.

- Nézd csak! Még egy betolakodó! Hát te mit keressz itt, kölyök? -
_ Szálem, memszahib - mcmdta Lálu, és meghajoh előtte, merl^ több tisztességet tudott, mint Akvi asszonyosság.

- India új ötéves terve - folytatta az udvarias hang a rádióban - meg fogja változtatni a sokat szenvedett indiai nép jövőjét. . .

- Majd adok én neked indiai népet! - förmedt Lalura a ház úrnője. Váíflpn ragadta, és úgy megrázta, hogy azt hitte, keze-lába kificamodik. Forgott vele a szoba meg a piros selyemszári, asztalostul. Ki hitte vobia, hogy Akvi keze ilyen kemény?

- Ki vagy, azt mondd meg!

Lálu felelni akart, de Akvi újra megrázta, mire a szavak himbálózni kezdtek a fejében. Végre, nagy nehezen sikerült összeszedni azt az ötöt, ami kellett:

- Lálu vagyok, Kunar Nagh fia.

- Ó, teanyádszomorítója,te! - szidta Akvi, és végre eleresztette. Lálu fellélegzett, érezte, hogy helyén van minden tagja.

- Nem vagyok anyám szomorítója - mondta dacosan, mert dacos-fiú volt, és még nem tanuU meg fébii a hatahnas emberektől és feleségeüctől. '

- Micsoda? Még ki mered nyitni a szádat? Mit keresz itt, ebadta tolvaj kölyke?

- Nem vagyok tolvaj - Lálu ezúttal kicsit bizonytalanul tiltakozott, mert hogy Kanga lopott, azt ő se tagadhatta. - A kutyámat akartam kihozni. . .

- Takarodj innen, és vidd ezt a dögöt is, hiszen csak úgy bűzlik. Lalu megmarkolta a Kanga nyakszját, és távozott, de arccal az ellenség felé, mivel hátat fordítani nem mert. Kanga viszont gyalázatosan viselkedett, mintha sohase lett volna még rendes

22

házban. Egyre a benyíló felé csavargatta fejét, ahonnan a frissen őrölt liszt szaga áradt.

Akvi felkapott egy botot, amelyik a falhoz volt támasztva, és utánuk döcögött, de mérgében nem nézett a lába elé, elbotlott a saját szőnyegében, és ahogy meg akart kapaszkodni, az asztalterítőt is lerántotta a piros szárival meg az ékszerekkel együtt.

Egykettőre talpra állt.

— Ki innen, takarodjatok! - lármázott most már igazán mérgesen. És mihelyt a fiú kutyástul eltűnt a szeme elől, a benyílóba sietett a meggyalázott lisztjéhez. Közben hangosan szitkozódott.

Mire Lalu szerencsésen visszakerült az akácfaához, apjának sikerült a kamat egy részét lealkudni, meg is kapta a drága pénzt, összesen tizennégy rúpiát, ami az agrai útra kellett. Alázatosan meghajolt a pénzkölcsönző előtt, és hazaballagott a két gyerekével meg a frágyszagú kutyával. Most már könnyebb volt a lelke. Pár lépéssel odább összetalálkozott egy vidáman dudorászó öregemberrel, Kamak bácsikája volt. Az is a pénzkölcsönzőhöz tartott, vetőmagra kellett neki a pénz. A koldulásnak vége!

De amikor azt kérdezték tőle, hogy sikerült bejutnia a kórházba, éppen olyan érthetetlen szavakat mondott, mint a rádió. Egészségügyi Világszervezet, agrai kórház. Az egyetlen, amit kiértettek a beszédéből, az volt, hogy csakugyan Agrába kell menniük.

•22

ALLAHABAD

Maya és Lalu kimentek az istáUóba, hogy a bivalyoktól elbúcsúzzanak. Játékos volt mind a kettő, mint az indiai házi bivalyok általában. Láncukat rángatták, h<HnldEukat nyújtogatták a gyerekeknek, szerették, ha a két szarvuk között vakargatták őket. És meleg, mély hangon brúgtak örömben.

- Jaj, te, ezek érzik, hogy ehnegyünk! - mondta Maya. Lalu fellődült a nagyobbiknak a nyakába.

- Jó öreg Kasa! Ki ül a nyakadba hobiap reggel meg azután? Ki hajt az itatóhoz? Ki hozza ide a szénádat? Csak a két kicsi? Ó, te szegény, azok nagyon kis nyalábot hoznak.

Maya hol egyiknek, hol a másiknak a nyakát veregette.

- Meddig leszünk oda, Lalu? Lalu vállat vont.

- Azt meg honnan tudjam? Jó sokáig. Maya szomorúan sóhajtott.
- Majd sietünk. Kasa. Sietünk, ahogy csak bírunk. A bivalyok utánuk
bőgtek, mUcor kimentek.

A két kisöccsük mindenütt sarkukban volt. Mióta tudták, hogy
ehennek, úgy néztek rájuk, nünt a nagyokra, kerekre nyílt, komoly
szenmiel. És a világért nem maradtak el mellőlük. Most szépen
elbúcsúztak külön mind a két bivalytól, mintha ők is messze útra
indulnának.

Szurmi az udvaron állt, a házfal árnyékában. Előbb úgy voh, hogy
magukkal viszik, de az óvatos csacsi előtte való napon lesántult, ^ hát
szó se lehetett róla, hogy velük menjen. Sánta csacsival nem jutnak
messzire. Lalu, mikor a nyakát megsünogatta, bizonyosan tudta, hogy
sohase látja többet, és mintha a csacsi is tudta vobia, milyeí sors vár
rá. ^

23

- Csökönös öreg számár vagy, Szurmi, sokszor megharagítottál, de
azért még sincs párod - mormogta Lalu a csacsi szőrös fiilébe. —
Többször nem vetsz le a hátadról a csalán közé, soha, de soha.
Most még Kangától kellett elbúcsúzni, és az volt a legnehezebb. Lalu
sokszor kérte az apját, hogy Kangát eressze el velük, de Ku-mar Nagh
hajthatatlan volt.

Kanga egy cölöphöz voh kötve az udvaron, pedig semmit se utált
annyira, mint ha megkötötték. Keservesen nyüszített, mikor Lalu
közeledett hozzá, kapált a két első lábával, cirkuszmutatványokkal
próbálkozott.

- Te nem jöhetsz velünk Agrába, Kanga, apánk nem engedi. Fél, hogy
nekünk se lesz elég az útravaló, és ha még veled is megosztjuk,
koplalhatunk mind a hárman. Érted, Kanga? Ezért nem vihetünk
magunkkal.

Kanga vonított, és csak annyit értett az egészből, hogy Lalu szabadon
van, őt pedig megkötötték, mint az ökröket szokták.

- Neked se öröm, ha éhen halsz, igaz, Kanga? - vigasztalta Lalu, bár
magában egy percig se hitte, hogy Kanga éhen halna. Amilyen
pompás szaglása van, egy-két falatot bizonyosan találhia az országúton
is.

Mikor nagy nehezen lefejtette magáról Kangát, még egyszer
megkérdezte az apjától, hogy nem vihetnék-e magukkal:

- Nagyon is hasznos útítárs vohia, édesapám. Hamarább észreveszi a
kígyót, mint mi, és figyelmeztet. Meg a sakálokat is segít elzavarni.

- Mit beszélsz, te gyerek? Kígyók, sakálok? Hát nem megmondtam,
hogy az útról a világért se térjetek le! És pihenni, aludni, csak olyan

helyen szabad, ahol emberek vannak a közelben. Ami enivalót kaptok, az magatoknak kell, hosszú az út.

Lalu lehajtotta fejét, és elforduk. De Maya a fülébe súgta:

- Ne félj, Kanga utánunk tjön, mihelyt eloldozzák. Egy kutyának sincs olyan szaglása a faluban, mint neki.

Lalu szomorúan csóválta a fejét.

24

- De hiszen kocsin megyünk. Maya! Egészen Allahabadig kocsin megyünk.

Anyjuk a gyékénybe csavarta az elemózsziát: nagy zacskó rizst meg szárított halat, kenyeret és a kisütött vaját. Becsomagolta a két facsészikét meg egy incifinci fazekat, aztán két vékcmly törülközővel takarta le az egész bugyrot. Nani utólag még egy banánlevélbe csavart szirupos süteményt tett a batyujukba.

- Ha okosan beosztjátok, sokáig elég lesz.

- Beosztjuk, édesanyám - felelte Lalu. Nani is ellátta őket jó tanáccsal az útra.

- Nyitott szemmel,- csukott szájjal sokra mehettek. És ha megbetegszik valamelyiktek, bétellevelet rágjon, láz ellen az a legjobb.

- Igen, Nani.

Az apjuk legalább tizedszer ehondta:

- Amint Agrába értek, megkeresitek a nagybátyátokat. Jól jegyezd meg a neveket, Lalu; Kadri L[^] Singh, és AU Raza házában szolgál.

- Nem felejttem el, apám.

Már közeledett a szénával rakott, csikorgó szekér. Hosszú bambuszrúddal volt íeszprítva a rakomány, de így is félredőlt. Elöl, a deszkán ült a szomszéd, ostorral noszogatta ökreit. Kanga keservesen njóiszítt, és kétségbeesetten rángatta kötelét, míg a két gyerek felkapaszkodott a rakomány tetejére. A szekér nagyot döccent, az utazás megkezdődött.

Anyjuk az út szélén állt, csípőjére kötött bugyorban a szopóssal, és integetett. Nani piros fejkendőjét lengette, de apjuk meg se mozdult, csak állt ott, komoly arccal, a két kisfiát kézen fogva.

Éppen elég nehezükre esett az állatoktól elbúcsúzni. De Lalut most valami egészen furcsa érzés fogta el, ahogy ott látta szüleit, testvéreit az út szélén. Ezek **itt** maradnak együtt, őket, kettejüket meg elviszi a kocsi. Mintha egy gallyat letörnek a fáról, hogy bizonyosan elfonnyadjon. Osszefacsarodott a gyomra. És az apja miért áll olyan mozdulatlanul, szomorúan? Nem **is iAteget** utánuk.

24

De Maya gondtalanul ült a széna között, az új piros tunikájában inkább pipacsvirághoz hasonltott, mint letört gallyhoz. Neki Lulu volt a legfontosabb a családban, ha az mellette van, nem ér--heti semmi baj.

Gyorsan alkonyodott, mint Indiában mindig. Az esti homály eltörölte a házakat, embereket, az egész falut. Tudták, hogy egész éjjel úton lesznek, csak reggehe érnek Allahabadba. Lulu a másik oldalára fordult, ingét kigombolta, hogy jobban érezze a hús esti szellőt. Kinn a mezők felett még maradt valami nappali világosság, de ott a fák alatt, ahol a szekér dőcögött, majdnem sötét volt már. Mintha az éjszaka jönne szembe velük a sűna agrai országúton. A szekér aljára voh akasztva a viharlámpa, és fénykarikát írt az ökrök lába elé. Egyre gyérült a forgalom, egyre kevesebb autó tülkölt, inkább csak az övékéhez hasonló ökrös fogatokkal találkoztak, azok is a vásárba igyekeztek, a szekér aljára akasztott viharlámpájukkal. Az ökrök szeme meg-megvil-lant, ahogy a lámpa fénye ráesett. Tűskei muzsücáltak a kaktuszbozótban. A hold már nem volt egészen kerek. Lulu m^a scdcáig nézte.

Mikor re^él felébredtek, [^]n kibújt a nap egy banánliget mögöl, pirosra festette az [^]bolt egyik felét. Már látszott a város, házcsoportok, aranyozott tenq)(Mnok csillogtak, viUpgtak a r^éli n[^]>on.

Akkor ébredt fel a szekeres is. Egész éjjel aludt a kocsiülésen, rábízta ökreire, hogy menjenek a többi alkabnatosság után. Most már nem sokáig dőcögtek, megálltak egy itatógödömél, amelyik a zöld gabonatóblán csillogott. Az ember levette ökreiről az igát, hc^a nyugodtan ihassanak.

Sokan voltak már ott, akik előbb érkeztek. Mosakodtak, vagy reggeli ájtatosságukat végezték. Mayának összezerődött a foga, mert hűvös volt a r^él. Mosakodás közben is didergett, pedig a víz melegebb volt, mint a levegő. Nem sokáig pihentek, a sze

25

keres~«úrgette őket, hogy mielőbb ott lehessen már a vásárban; Befaltak pár kanál rizst, és hajtottak tovább.

Áruval rakott ökrös szekerek jöttek a mellékutakról. Azok is a vásárba *taitottdk*. Sutygó legénykéek, nagy kurjongatva, karjukkal hadcmászva, mekegő kecskéket, bőgő bivalyokat terelgettek az úton, felhőn állt mögöttük a por. Egyre sűrűbb lett a gyalogjárók, kerékpárosdc, szekerek és autók áradata. Lulu és Maya soha életében ennyi jószágot, ennyi embert nem látott.

A város k^éq)ujában le kellett szállniuk. Hosszú sor szekér állt már ott, itt keUett megváltani a vásárcédulákat. A gyerekek megköszönték a

szomszédnak, hogy elhozta őket, felvették batyujukat, és továbbindultak. Mostantól fogva vége a kényebnes alva-utazásnak az illatos széna között. Most már csak annyival jutnak előre, amennyit a maguk lábán megtesznek.

De alighogy elindultak, megtörtént közöttük az első összezőrdülés. Lalu észrevette, hogy Maya egy nagy, nehéz játékdobozt **dpel**, és **jól tudta, mi van a dobozban**. A kedves kavicsaitól, színes üvegdarabkáitól nem tudott megválni.

Szigorúan rászólt.

- Csak nem akarsz a kavicsokat Agráig cipelni. Maya? Ürítsd ki a dobozt, **de** mindjárt.

Maya nem akarta eldobni a kincseit, haragosan dobbantott csupasz lábával, úgyhogy csörgött-zörgött bokáján a karika.

- **De** hiszen én viszem, nem **te!** **Mi** közöd hozzá?

- Azt hiszed, ráérsz mszd játszani, mintákat kirakni? Mikor nem alszunk, mindig megyünk. Mind^ mindig. És éppen elég cipelnivídónk **van**.

Maya nagy nehezen bele^ezett, hogy **a** legnagyobb, legnehezebb köveket kiteszi, csak **a** legszebb szbüeket tartja meg. **Elásta egy bokor** alá **a kiüseit**, és sokszor visszafordult az úton, **bánatosan nézi**^etett utánuk.

Egy nagyvárosrai y^igmoini^alog nem olyan ^szerű, nunt **az ember hinné, kívált vásár** mpján. **Ezt** hamar megtsqpasztalták. **Ide-oda**

lökdöstek, taszigálták iSket. Lahi nem eresztette **el a** húga

26

kezét, de az állatok és emberek áradata odanyomta őket a **ház**falakhoz, vagy bepréselődtek valami keskeny zugba, már azt hitték, kiszorítják belőlük a szuszt. És olyan zaj volt, hogy majd megsüketültek.

Kérdezősködiü próbáltak, hogy merre van az út Agrába, de akiket megszólítottak, válasz helyett nevettek, vagy fejüket **mgat**-ták. Volt, aki a ködös messzeségbe mutatott a hömpölygő sokaság felett.

- Elsodornak! - kiáltotta Lalu a húga fülébe. - Vissza kell fordulni!

Ezt is könnyebb volt kimondani, mint megcselekedni. Abban az utcában ugyan már valamivel kisebb volt a tolongás, de minden láb előrelépett. Nem tehettek mást, mentek ők is, amerre a többi.

Egyszer csak látják, hogy aranyozott szarvú szent tehén jön szembe a sokasággal, nyugodtan ballag, és az emberek kitérnek előle. Egy katonaruhás ember, ahogy a tehén útjából féheállt, csizmás lábával éppen Maya meztelen nagyujjára talált lépni.

Maya feljajduk. - Nem megyek tovább! Gyere innen! Jaj de fáj, borzasztóan fáj. Gyerünk innen. Nem hallod!

Lalu most már tudta, mit kell tejniük. Egyenest az aranyozott szarvú tehénnek tartott, amelyik olyan nyugodtan sétált, mintha egy lélek se volna a világon kívül. A síró Mayát magával húzva, utat tört a tömegben keresztül. Félkeze szabad volt, mert a batyut a fején vitte, megragadta a tehén farkát, és el se eresztette, amíg ki nem kerültek a legsűrűbb tolongásból. A tehén meg éppen akkor egyszerűen lefeküdt a földre, az út közepén, és az áradat szépen elkerülte.

De Maya még mindig pityergett.

- Vasalt csizmája volt. Ide nézz, vérzik a lábam. Az utca árnyékos oldalán sátrak vbkak, hosszú sorban, különféle élelmiszereket árultak, de minden más szag a sült hal szagába burkolózott. Lalu elővett két *annát*, és banánlevélbe takart főtt *szójababot* vásárolt Mayának. Aztán nagy nehezen felvergődtek egy aranyozott templom lépcsőjén, és letelepedtek a legfelső fokra.

27 ^ ^

- No, egyél. Maya. És ezentúl elkerüljük majd a vásárokat meg a vásári tobngást.

A szójabab valamennyü-e megvigasztalta Mayát. Evés közben a letaposott lábát nézegette, és most már bízott benne, hogy talán azért még jó lesz.

- Kell is, hogy jó legyen - mondta Lalu. - Hiszen egészen Agráig kell menned a magad lábán.

- Megyek is! - jelentette ki Maya, és öklével szétkente a könnyeket maszatos kis arcán.

Most azonban olyasmi történt, ami nehéz vállalkozásukat még megnehezítette. Bár ezt akkor még - szerencsére - nem tudták, egy mukkot se értettek az egész dologból.

A tér szemközti oldalán volt a városi börtön. Khakiruhás rendőr állt ott egy szócső előtt, és mindenféle tudnivalókat hirdetett ki. A két kis vándornak nagy újság voh a szócső, amdy az emberi hangot elefántordítássá változtatja, le se vették a szemüket a rendőrről és a megafonról.

„Két gyereket köröz a rendőrség. Lalu, a fiú, tizenhárom éves, fekete hajú, fekete-barna mintás ing van rajta. Maya, a kislány, hétéves, és kék szemű, piros tunikát és hosszú zöld nadrágot visel.”

Ott ültek a lépcsőn, és hallották, ahogy a nevük dörögve hömpölyög[^]resztül a téren. Maya ehátotta a száját.

- Hallottad, mit mondott? Lalu és Maya . . .

- Fekete-barna mintás ing . . . , piros tunika . . . De hisz ezek mi vagyunk!

Egymásra néztek.

„Száz rúpia jutalmat kap, aki a rendőrséget Lalu és Maya Kumar Nagh nyomára juttatja - harsogta a hang. - Ismétlem: 13 és 7 évesek, fekete-barna mintás ing, piros tunika, zöld nadrág, különös ismertetőjel: a kislánynak kék a szeme.”

- Talán apánk akarja, hogy visszaforduljunk? - kérdezte csodálkozva Maya.

28

- Apának nincs száz rúpiája jutalomra.

- Gyere, kérdezzük meg. - És Maya már mdult lefelé a'lép-csón, de bátyja megfogta a copQa végét, nem eresztette el.

- Az nem lesz jó. Akkor *bizonyosan* nem jutsz el Agrába. Nem érted, te csacsi lány? Ha apánk üzenne, hát azt mondták volna, hogy forduljunk vissza, és menjünk haza. A rendőrség keres bennünket. Értsd meg: *a rendőrség!*

A khakiruhás elmondta harmadszor is ugyanazt, a gyerekek újra halhatták, ahogy a nevük mennydörög felettük.

- Száz rúpia jutabnat kap . . .

Többen odanéztek rájuk. Lalu gyorsan beseperte a banánlevélbe a megmaradt szójaszemeket, és markába szorította.

- Gyerünk innen. Maya.

A kis csomagot inge alá dugta, felkapta mind a két batyut, karon fogta a hűgát, és uccu - szaladtak onnan.

Ínaltak, ahogy a lábuk győzte. Maya beleütközött a járókelőkbe, össze is szidták, de csak bukdácsol tovább. A hang még akkor is ott harsogott a hátuk mögött, mintha valami bős állat üldöznék őket.

A legsűrűbb tolongásból valahogy kikeveredtek, de nem mertek hátrafordulni, nem is tudták, nyomukban van-e valaki. Csak • futottak, futottak, ki a város kapuján, és tovább az országúton. Akkor vették észre, hogy ellenkező irányba szaladnak, nem előre, hanem hazafelé. Kimerühen rogytak le egy fa alatt.

- Gyerünk haza, Lalu, siessünk, amíg a rendőrség el nem kap.

- De hiszen nem követtünk el semmit - mondta Lalu dacosan, és ledobta magáról az áruló inget, begyömöszölte a batyujába.

- Én most már ehnegyek Agrába, akár így, pucéron is, te meg igyekezz nem nézni senkire.

- Haza akarok menni - kesergett Maya. - Nem nézhetek mindig a földre egész Agráig.

És sírva fakadt, aznap már harmadszor.

- Nem hallod, mit mondok? Gyerünk haza!

28

De még más meglepetés is várt rájuk azon a-napon. Honnan, honnan nem, ott termett egy poros, kifulladt áUat, és ráugrott La-lura, fülét nyal(^atta, nyüszített örömeben. Kanga!

Lalu átölelte a nyakát, és legalább ofyan boldog volt, mint a kutya.
29

- Drága, ügyes kutyuskám, te! De hógy találtál ránk? Hiszen kocsin jöttünk!

Térdére vette, hátát cirógatta.

- Tudom, hogy finom szaglásod van, Kanga, de hiszen kocsin jöttünk!

Maya abbahagyta a sírást, körültáncolta őket.

- Én lelógattam a nyaksámat a szekérről, úgyhogy a földet seperje!
Csodálom, hogy nem láttad, milyen mocskos.
- És miért titkoltad ezt előlem? Miért nem mondtad meg?
- Mert arra gondoltam, hogy ha Kanga mégse szöki utánunk, nagyon-nagyon szomorú leszel.
Lalu csodálkozva ingatta a fejét. Furcsa ez a lány. Kevesebbet lát, mint más, de sok mindenre gondol, ami másnak eszébe se jutna.
Amüyen kicsike, olyan nagy az esze.
Maya is Kanga poros bundáját simogatta.
- Éz jó jel. Bizonyosan tudom, jót jelent, hogy Kanga idetalált hozzánk.

Lalu nem tudta, jót jelent-e, hogy Kanga megtalálha őket, de annyi bizonyos, hogy elfeledtette velük a rendőr csúnya, bömbölő hangját. Megkérdezték valakitől, merre van az agrai út, és nemsokára ott baktattak, messze minden vásári tolongástól. Maya sántított a bal lábára, a katonacsizma helye még mindig fáj neki, de azért hősieen gyalogolt, amíg csak a déli hőség pihenőre nem kényszerítette őket. Megebédeltek, és aludtak négy óra hosszat egy *bodhífa* árnyékában. Odáig már nem látszottak el az allahabadi templomok, se a börtön, nem hallatszott el a megafon bömbölése.

30

JANDÜ, A TEVEHAJTÓ

Mikor újra elindultak, hűvös esti szellő legyezte az arcukat. Most, hogy a levegő lehült, megélnkült a forgalom az országúton. Autók, kerékpárok zúgtak el mellettük, tevék, szamarak, ökrök baktattak lassú lépéssel. Tetejest rakott *tongák*, kétkerekű talyi-gák előtt sovány lovacskák kapálták a port.

A két gyerek az út szélén ment, talpaltak a száraz porban, hűséges kísérijükkel, Kangával. Ameddig szemük ellátott, mustárföldek, cukorrépa ültetvények, hullámzó búzavetések piroslottak a leáldozó nap fényében. Itt-ott ezüstösen csillogott a víz egy-egy öntözőcsatornában. A falvakban csak úgy nyüzsögtek a félmez-' telén, fekete szemű gyerekek a sűrke sárkunyhók előtt. De valahányszor faluba értek. Maya hátramaradt, mintha nem tartoznának össze. Nem mertek együtt menüi. És siettek, hogy mentül hamarább kiérjenek a házak közül. Az a megafon ott, az allaha-badi templomtéren alaposan rájuk ijesztett, a félelem még mindig bennük volt. Hát persze hogy mindenki szívesen keresne száz rúpiát, há csíki annyit kell tennie érte, hogy feljelentsen egy tizenhárom éves fiút meg egy hét éves lányt.

Lassan leszállt az esti szürkület, és szerencsésen eltakarta Lalu fekete-barna mintás ingét meg Maya kék szemét. Most már egymás mellett mehettek megint.

De Maya rendületlenül sántított. Lalu előbb nem akarta észrevenni, remélte, hogy magától is meggyógyul a lába, de látta, hogy igazán fáj neki, és egyre jobban. Maya nem panaszkodott, csak lecsüggesztette a fejét, és minduntalan a lába ujját tapogatta.

Hogy jutok el Agrába vele, ha már az első napon így biceg? - tanakodott magában Lalu. - És miért kellett Szurminak éppen most megsántubiiia, amikor a legnagyobb szükség volna rá?

31

Többször is megállt, és feltartotta hüvelykujját, tudta, hogy az autókat így szokták megállítani azok, akik bíznak benne, hogy felveszik őket. ő nemigen bízott ebben, de mindent meg kellett próbábü. Hátha mégis? EgyUc autó a másik után robogott el mellettük, se Lalura, se a feltartott hüvelykujjára nem hederített senki.

Hát igen. Nincs mit csodálkozni rajta. Indiában ezer meg ezer gyerek van, aki soha életében nem ült még autón, és ez a legforróbb vágya. Ha azokat mind fel akarnák szedegetni az autós urak, hát egyebet se csinálhatnának.

De Maya egyre jobban sántított. Lalu újra összeszedte bátorságát, és megszólított egy szamaras embert, aki éppen ott állt az út szélén. Megkérdezte, nem ültetné-e fel a hűgát a csacsi hátára? De az ember válaszra se méltatta, hátat fordított és továbbment. Mert Indiában úgy van, hogy az egyik ember magasabb kasztba, rendbe.tartozik, már születésétől fogva, mint a másik. A magasabb rendbelieket tisztelik, feltekmenek rájuk, az alacsonyabb rendbeliek pedig szerényen meghúzzák magukat, ők ném voUak kü-íímösebben előkelők, azt maguk is tudták. Mít voh mit tenni? Baktattak tovább, úgy, mint addig.

Senki rájuk se nézett. Senki se törődött velük. De Lalu, ha valamit elhatározott, egykönnyen nem adta fel a tervét. Estére egy faluba értek. Énekszó szállt fel a sötétből, minden család a maga tűzhelye körül ült. De Lalu, a szemes, meglátott egy magányos tevét, amelyik útra készen állt, fejével nyugatnak. Kenderkötegek voltak szélesen elterítve a hátán, és a tevehajtó mintha éppen akkor kötözte vohia fel az utolsó málhákat. Tudta, hogy ha nem sikerül Mayát felültetni valamilyen alkabnatosságra vagy málhás állat hátára, *egyelőte* nem mehetnek tovább. Talán napokig rostokolhatnak Ott a faluban., amíg a lába meggyógyul. Lehet, hogy fel kell adniuk az egész agrai tervet. Fogta magát hát, odament a tevéshöz, és megkérdezte tőle:

- Nem ültetnéd fel a húgomat a tevére? Megsebesüh a lába, sántít, nem bírja a gyaloglást.

32

Alacsoay, ferde vállú emberke volta tevés, de a hanga annál hatalmasabb. Jól megnézte a két gyereket, sűrű, bozontos szemöldöke alól, ami szakállnak is beillett volna, ha nem a homlokán nő.

- Itt csavarogtok az országúton, és koldultok, mi? Okosabbat nem tudtok kitalálni?

- Utasok vagyunk, és nem koldusok — mondta *Labi*. Az ember lehajolt Mayához.

- Kék szemed van, látom.

Maya hátrahőkölt, és a bátyja keze után kapott. Jaj, nú lesz most! Megint elfelejtette, hogy le kell sütnie a szemét. Hát sohase lesz már nyugta az átkozott kék szeme miatt! - -

- Volt egy kislányom, annak is kék szeme vok - dörgött a fülükbe a tevehajcsár harsány hangja. - De gyengécske vok, nem tudott febiőni. Me^besült a lábad, azt mondog?

Nem is várt választ, egyszerűen felk^ta Mayát, és a teve hátára ültette.

- No, itt jó helyed lesz, még alhatsz is, ha tetszik. Mindez olyan váratlanul érte a gyerekeket, hogy szavuk is elállt.

És jóformán észbe se kaptak, már az országúton voltak.

Maya ide-oda dülöngélt a teve hátán, magasan az autók, biciklik és gyaloglók felett, az út pora is mélyen alatta vok. A lába se fájt most, hogy nem kellett rálépnie. De mikor egy ideig hmtázott, felfordult a gyomra, és akkor megint elpityeredett. A tevés ember azt mondta, feküdjön arca ott a kenderben, és éz csakugyan használt, mindjárt elmúlt a fengeri betegség.

Lahi megkapaszkodott egy lelógó kötélben, és vitette magát, amennyire lehetett. *Ment* is a dolog i>ompásán, úgy érezte, elsétálna így akár a világ végére. És ami a legfontosabb. Maya nem sántikál mellette! Nagyobb szerencse igazán nem érhetette őket: a Maya lába pihen, és mégis előrejutnak, nem kell n^>okig ves-tegelrdük.

Eg)n-e: sűrűsödött a sötétség az úton, kétoldalt az öntözőcsatorákban ezer meg ezer béka kuruttyolt. Világítani ^ak az autólámpák világítottak nekik, és később már azok se, mert autó alig \ 32

járt az országúton. Legfeljebb egy-két megrakott számmal vagy ökrös szekérrel találkoztak. Olykor árnyék suhant át előttük, hirtelen megállt az útfélen, és villogó szemét rájuk szegezte, mielőtt eltűnt. Kanga izgatottan morgott, és nedves orrát a Lalu lába szárához döi^ölte.

Szótlánul mentek a hatalmas állat mellett, egyik oldalon ő, másikon a tev^xember. Hallotta, hogy morog magában, de nem tudta, haragszikbe valamiért, vagy azért beszél, hogy el ne aludjon. Egyáltalában n^t tudott eUgazodni se a tevéⁿ, se az emberen. A teve kirúg, valahányszor hátuhól közeledUc hozzá, de Mayát türelmesen vis^a hátán. Az emberről azt hinné, hogy mérges, mikor a hangját hallja[^] pedig nagyon is jó. Jobb, mint akármelyik az autós urak közül. De az éjszakai vándorlás az országúton bizony szokatlan mulatság volt. És a tevé^s ember egyáltalában nem tett úgy, mintha pihenőt akarna tartani. Lalu hát megmarkolta a kötél végét, és baktatott hűségesen a teve után, de szörnyen elfáradt, soha életében még ilyen fáradtságot nem érzett. Míg végre derengeni kezdett a mezők felett. Lalu álmos szemmel nézte a csillagokat, ahogy kisebbednek, halványodnak, majd egészen eltűnnek az égről.

Akkor megálltak egy kútnál. A teve letérdelt, Lalu segített lerakni a málhát, aztán megmosakodtak, imádkoztak, a tevé^s ember a kelő nap felé fordult, és jó ideig mozdulatlanul állt, behunyta szemmel, összekulcsolt kézzel. Aztán leültek egy búzatábla szélén, hogy érezzék a napsugarak melegét, és megreggelizzenek. De Maya didergett, végig kellett paskolni a hátát, karját. Jandu, a tevehajtó, egy takarót dobott oda nekik, és Lalu abba csavarta a hűgát, hogy végre átmelegedjen. Közben elkészült a reggeU, Jandu száraz tehéntrágyát is hozott magával egy kis zsákban, abból hahnot rakott, meggyújtotta, és azon főzte meg a teát hármuknak, mézet csurgatott bele, és kenyeret meg vadfügét adott hozzá, még Kangának is jutott.

— Egyetek csak - biztatta őket -, üres marad a kezed, .ha szégyelled nyújtani. Van itt elég, jut is, marad is.

33

A jó reggelitől visszatért beléjük az erő. Lalu nagy kortyokban nyéfte a forró teát, és közben Jandut nézte, hogy milyen sovány az arca, horpadt a melle. Miért osztogatja el az útravalóját, mikor neki magának is kell?

- Szeretsz az országúton vándorolni a tevé^ddel? - kérdezte tőle.
- Gyűlölöm ezt a mesterséget - mondta a tevehajtó, olyan nyugodt hangon, mintha az időről volna szó.
- Hát akkor miért választottad?
- Te még nagyobb ostobaságokat kérdezel, mint a legtöbb ember - mormogta.

De később elmondta, hogy a nagy ínség idején el kellett zálogosítania a földjét, és most össze akar gyűjteni annyi pénzt, hogy visszaválthassa. ^

Valami gyógyító kenőcsöt tett a Maya lábára, és mereX^tő kötést, keményített vászonból, hogy a bokáját tartsa. Aztán megkérdezte, nagy utat kell-e még megtenniük.

- Agrába megyünk — felelte Lalu.

- Agrába? Olyan messzire? - Csodálkozva rántotta fel bozontos szemöldökét. - És csak így, kettecskén?

- Hát igen, kíséret nélkül kell boldogulnunk, ha másként nincs.

- Hát hiszen a rossz útitársnál a semmilyen is jobb, azt mondják . . .

És mit kerestek Agrában?

- Mayát fel kell vétetni a kórházba, rossz a szeme.

- Kórházba? Ott ném lesz hely, az én kislányom is azért halt meg, mert nem volt hely a kórházban.

- Fel hogy megyék - mondta Lalu.

És elbeszélte mindent. Hogy Maya iskolába kerülne jövőre, de ha meg nem gyógyítják addigra a szemét, mást vesznek fel a helyére.

- No meg nekem is fontos," hogy Maya szeme jó legyen. Mert elhatároztam, hogy vele együtt én is megtanulok olvasni.

Azt hitte, hogy Jandu majd megdicséri, amiért ennyire szeretne tanulni, de al^san tévedett.

34

— Vagy úgy! Szóval a magad kedvéért hurcolod ezt a szegény csöppséget a fél országon végig? - morduUrá. - Nem az ő kedvéért.

— Azért is . . . , háf persze . . . elsősorban azért, hogy ne kelljen megvakulnia. . \

— Ha az ő kedvéért teszed, akI^r becsületes a vállalkozásod, isten is megsegít - mondta a tevés,nyersen. - De ha a magad hasznát keresed, vakmerőség, és az isiten nem segít meg. Nyereség és tisztesség nem fér el egy tányér^.

— Mi az, hogy nyereség? - kérdezte Maya.

— Ugyanaz, mint a haszonlesés.

Lalu hallgatott. Sohase szerette az erkölcsi prédikációkat.

Három álló napot töltöttek Janduval. Egész éjszaka mentek, a déli hőséget átaludtak, és bár a teve lassabb, mint az ökör, csacsi vagy ló, mégis gyorsabban haladtak, mintha gyalogolni kellett volna. Jandu mesélt nekik útközben. A hatyúkról, akik elrepültek a Manassza tóra, mert ott akartak meghalni, ahol születtek - és más kalandos történeteket, mondákat. De volt egy, amelyikre még fejnőtt korokban is emlékeztek. A túaJielyen talált ezüstpénzről szók.

— Volt egyszer egy szegény parasztember - kezdte a tevehajtó, amikor az egyuc napon lepüientek a húsre. - Szántott, vetett, aratott

évrpl évre, de hiába dolgozott örökösen, férfikorában csakolyan szegény volt, mint születésekor.

Egy reggel, mikor Siva oltára előtt térdéh, és ebmondta imádságát, így kiáltott fel:

— Könyörületes Siva isten, ajándékozz nekem annyi pénzt, hogy kifizethessem az adósságomat, mert másként bizonyosan nem gazdagszom meg soha ebben a nyomorúságos életben, csak úgy, ha te gazdaggá teszel. Tudom, hogy mindent megtehetsz, amit akarsz, arra kérlek, tedd a pénzt ide a tűzhelyemre.

Aztán felállt, és eUnduU a mezőre az ökreivel, hogy földecs-kéjét felszántsa.

35

Ah<^ á községi legelőn keresztülvágott, köntöse beleakadt egy kaktuszesejébe, és kiszakadt. No, gondolta, ezt a kaktuszt most már kiáscnn, és eltakarítom innen az útból, nehogy máskor is bajt csináljon nekem. Úgy is tett. Körülásta a növényt, és ki akarta emelni gyökerestül, de egyszer csak látja, hc^ valami van ott a göd^ a^án.

Megnézi jobban, hát egy korsó. Kíváncsi voh, mi lehet benne.

Gyorsan leásott még mélyebbre, és amikor szerencsésen leemelte a korsó fedelét, látta, hogy színig van ezüstpénzzel! Előbb majd kibújt a bőréből, úgy örült a kincsek, de aztán gondolkodóba esett.

- Jóságos Siva isten - mondta -, én arra kértelek, hogy tűzhelyemre tedd a pénzt, amit nekem szántál. Ha meghallgattad volna imádságomat, oda is tetted volna, és nem ide, a kaktusz alá. Akkor hát ez nem az én pénzem.

Visszatette a korsót oda, ahol volt, és hazahajtotta ökleit. Otthon elbeszélte a feleségének, Druskának, müyen furcisa dolog történt vele.

- Nyilván odarejtette valakTa pénzét, hogy aztán majd hazavihesse. A másét nem vehetem el.

Druska mS-gelődött, azt mondta, bolond. Nagyon megharagudott rá, és mikor az ura elaludt, átosont a szomszédhoz, ehondott neki mindent.

- Ez az én bolond uram valami kincset talált a községi legelőn egy kaktusz alatt, de otthagya a szerencsétlen, azt mondja, isten nem neki szánta. Eriggy, ásd ki te, és add nekem a felét. - P(MI-tosan megmondta a szomszédnak, mert az urától tudta, hogy hol

"van a pénzzel teü kfxsó.

A szcanszéd kapva k^x>tt az ajánlaton, sietett egyenest a községi legelőre, **meg** is találta a friss gödröt és alján a korsót. De ahogy ki akarja nyitni, hát csupa krait van benne, az pedig a leg-mérgesebb k^ó Indiában. Nem gondolhatott mást, mint hogy Druska az életére tör.

- El akar pusztítani, azért bolondított ide, hogy kinyissam a korszót, és a kigyók halálra marjanak. No, de majd visszaadom neki a kölcsönt. Jó erősen rányomta a fedelet a kofára, és hazavitte. Várt, amíg besötétedik, akkor átosont a szegény emberhez, és a kéményen át a tűzhelyre öntötte a sok mérgéSxlígyót. Mert amit itt elmondok, az

északi vidéken történt, ahol kéijényes házak vannak, **l**

Kora hajnalban, mikor a szegény ember letérdelt, hogy imáját ehondja, az első napsugarak éppen a tűzhelyre estek. Az ember csak azt látta, hogy csillog-villog az egész, teli van ezüstpénzzel.

örömeben eleredt a könnye, és így hálálkodott:

- Hála és dicsőség neked, adakozó Siva isten! Ez a pénz, tudom, hogy az enyém, mert a tűzhelyemre tetted.

- Istenfélő ember volt - jegyezte meg Lалу. - De én az ő helyében hazavittem volna azt is, amit a kaktusz alatt találok.

- Úgy lehet, hogy kevés öröme lett volna belőle - mondta Jandu. - A pénz magában nem sokat ér, ha nincsen áldás rajta.

De Lalunak ezt hiába mondta. Ő szentül hitte, hogy ha pénze van az embernek, az magában is elég áldás, és erkölcsi prédikációt olyan sokat hallott már életében, hogy unta. ^

Három szép nyugodt napot töltöttek Janduval és a tevéjével. Maya egészen eltűnt a magasban, a kenderkötegek között. Lалу is fel merte venni a mintás ingét, ha nagyon égette hátát a nap, biztonságban érezte magát. De az utolsó napon valami történt.

Lalu és Jandu éppen körül akartak nézni, hogy alkahnas pihenőhelyet keressenek, amikor motorkerékpár állt meg a hátuk mögött. Lалу hirtelen hátrafordult, és szemtől szemben állt a khakúihás rendőrrel, akit az allahabadi templomtéren látott.

A rendőr gyanakodva nézte a fekete-barna kockás inget, és Mayát kereste, de szerencsére nem látta meg.

- Hány éves vagy? - kérdezte nyersen, és egyszerűen karon ragadta.

36

- *Ti* . . . tizenhárom - felelte Lалу, mert ideje se volt lütalál-ni valami hazugságot.

A rendőr Kangát vizsgálgatta, és csalódottnak látszott, amiért se a zöld nadrágot nem látja rajta, se a szeme nem kék. **Még** keményebben szorította Lалу karját.

- Hi^od is van, mi?

Lalu valamennyú-e összeszedte magát, és érezte, hogy erre nemet kell mtenie.

- Van húga ennek a fiúnak? - fordult most a tevéshöz a khakiruhás eniber.

- **Húga**7 Miért, mii akarsz tőle?

- Két gyereket köröz a rendőrség, egyik tizenhárom éves, a másik hét, azokat keresem. Három álló napja karikázok itt az országúton fel és alá, mert bizonyos, hogy itt vannak valahol. Lopásért körözik őket.

Lalu nem akart hirnii a fülének.

- Ne mondd. És igazán loptak a szemtelen kölykök? - kérdezte Jandu.

- Óe az ám, tolvaj **népsége**

Fönn a magasban, a teve hátán, mintha rémulten felszisszent volna valaki, de a rendőr nem hallotta sem a szisszenést, sem Lalu szívének a kal[^]álását.

- Száz rúpia jutalmat'kap, aki elcsípi a gaz kölyköket. Mondom, egyik tizenhárom, a másik hétéves. Nem láttad őket?

- Száz rúpia sok pénz - dörmögte Jandu.

- Hát persze hogy sok, de mégse érek rá tovább nyargalászni utánuk.

- Tizenhárom az egyik, hét a másik, és több mint száz rúpia érőt loptak? Ejnye, ejnye - ingatta fejét Jandu. - Nehéz elhinni. Hogy férhet két ilyen csepp jószág olyan kincsekhez?

- Pedig így van. A ©rerek mindenüvé befurakszik. No de most máf mindegy, ha nyomukra vezetsz, neked adom a felét, ötven rúpiát.

37

- ötven ri[^]ria. . • Akkor visszaváltíatítkm a földemet. Vagyis, ha a tevét is el tudom adni. \

- A hétévesnek kék szeme van, piros bl[^]za és zöld nadrágja, a fiúnak barna-fekete mintás inge. \

- Mint ez itt? - kérdezte Jandu, és a Lalu íí[^]gére mutatott. Lalu alig állt a lábán. /

Elárul bennünket, gondolta. Mindjárt lerángatják Mayát a tevéről.

Nem is csodálhatja, vissza akarja szerezni a földjét, házát.

- Szép, de amint látom, ennek a fiúnak **csakvCgy** kutyája van, húga meg nincs, és kutyáról nem szól a körözés. Vagy a kutya talán a tiéd?

- Nem az enyém.

Lalu njoccaniü se tudott a rendőr markában. Végünk van, gondolta.

Jandu vissza akarja váltani a földjét! Nem is csoda, ha feljelent[^] ' /

- De ilyen mget százával látunk az országúton. - szóláh meg újra a rendőr. - Minden másodüc kölyöknek **üyen** van. A lányt nem láttad véletlenül?

- Száz rúpia nagy pénz - mondta Jandu. - Én a te helyedben inkább megfordítanám a masinámat, és a falvakban néznék széjjel, azt

hiszem, hiábavaló fáradság itt keresni őket. Hétéves gyerek ilyen messzre nem juthatott.

- A maga lábán nem is. De hátha felvette valaki?

- Az ilyen koldus, tolvaj népséget nem veszi fel senki - dörmögte Jandu, és Lalunak megint úgy rémlett, mintha elfojtott hangokat hallana a teve hátáról.

- Igazad van, valamelyik faluban bujkálnak - mondta a rendőr, és végre eleresztette Lalut. Felpattant a masinájára, egy pillanattal azután már el is tűnt a porfelhőben.

- Ez a pénz nem az én tűzhelyemen voh - mondta Jandu, és erősen a szemébe nézett Lalunak.

- Nem - motyogta ő bágyadtan. Le kellett ühíie a pórba, «úgy remegett a lába.

38

Maya lemászott a teve hátáról, de az nem Volt olyan sápadt, mint a bátyja, arca- lángok a haragtól.

- Nem vagyunk tolvajok! - csattant fel. - Soha egy^nat se vettünk el senkitől! Nem vagyunk tolvaj néps^!

- Éppen ezt akartam megkérdezni tőletek. De ha mondd, hát elhiszem. No meg, ahogy nézlek benneteket, nem is gondolnám, hogy felvet a pénz, akár lopott; akár nem lopott.

- Debát akkor miért fogják ránk?! - szólalt meg Laffi a földön, a lábuk előtt. - Ezt-nem tudnád megmondani?

- Gyerekre, szegényre, könnyű ráfogni akármit is.

Még aznap a déU pihenő után elbúcsúztak a tevéstől, neki ott már le kellett térnie az országútról, a két gyereket nem vihette tovább. ;^

Maya sírt, de Jandu vigasztalta. *

- Fel a fejfel, kislány, most már éppen úgy bírod majd a gyaloglást, mint a bátyád. Akinek lova nincs, csak a maga lábán mehet. Nem lesz semmi baj. Én is sajnálom, hogy el kell váhiunk. Lалу-nak erős a karja, jólesett bizony, mikor segített fel- és-lerakni a málhát.

Lalu elővette a pénzét, és fizetni akart a szálltásért meg az ennivalóért.

Jandu gyorsan mögéje állt, hogy az útról meg ne lássák.

- No, te aztán ostoba gyerek vagy, azt meg MII adni. Csak nem mutogatod a pénzedet itt az országúton? Gondolhatnád, hogy az emberek látni se tudják a pénzt. Dugd el hamar!

Vállára vetette a gyapj^ítakarót, és bekanyarodott a mellékútra a tevéjével. A gyerekek utái^ néztek, amíg csak valamit is láttak belőle. Nézték a görbe vállú kis emberkét, ahogy csendesen ballag a nagy teve mellett.

Soha. életükben nem látták töbtiet, és a vándorélet még nehezebb volt azután, hogy három napot vele töltöttek.

39

A BAOLI

Lalu úgy számított, hogy ezután még gyorsabban haladnak majd, mint addig, hiszen Maya lába most már jó, és két jó lábú gyerek nagyok utat is megtehet naponta, mint a teve. De kiderült, hogy Mayának nehezebb nappallá tenni az éjszakát, mint neki, aki már tizenhárom éves. A nappaU alvást könnyen megszokták, de az éjszakai gyaloglás keserves voh. Lalu végre is belátta, hogy a hűgának nappal is, éjszaka is aludnia kell három-négy órát. Most már nem is tudakolta, hány mérföldre van még Agra.

Jándutól sokat tanultak. Jobban tudták, milyen helyeket keressenek ki, ha le akarnak telepedni déü pihenőre, megmosakodtak az öntözőcsatormában, és útközben felszedegették a száraz bivalytrágyát, hogy legyen mivel tüzet rakni. A csöpp kis fazékban rizst főztek maguknak, amit édesanyjuk a batyujukba tett, oltott vajjal, vagy amüit ők mondták, *ghivel*, *jóízű* és laktató étel voh, megnyugodott tőle a gyomruk. És ha Maya elfáradt a gyaloglásban, ami gyakran megesett, Lalu meséket mondott neki, hogy elfelejtesse-vele a baját.

Három nappal»azután, hogy Jandutól elvähak, véletlenül egy *baolha* bukkantak. A régi, nyugtalan időkben építették ezeket a föld alatti, kövezett búvóhelyeket, amücor gyakran kellett buj-káliú, menekülni az embereknek.

Lalu és Maya akkor egyszer letértek az országútról, bár tudták, hogy ném tanácsos. De száraz trágya kellett még nekik, és az úton nem találtak eleget. A bambuszsűrűségben Maya megcsúszott, és egyszer csak érezte, hogy lépcső van a lába alatt. így fedezték fel a lejáratot, ami olyan jól el volt rejtve, hogy Lalu addig nem vette észre, pedig ott állh ő is.

Mindjárt látták, hogy rendesen megépített, igazi baoü, kút is van benne. A rejtett szellőzőnyílásokon tiszta levegő áradt be, és 52 lehült a kövezett helyiségben. Gyönyörűség volt lélegezni, akárcsak a paradicsomban.

A két gyerek egymásra nézett. Vastag falak, jó homokos föld, a sarokban kút. . .

- Jaj, te! hátha kincset is találunk! vagy arany- meg ezüstpénzt! — ujjongott Maya, és máris turkálni kezdett a homokban.

De Lalu a fejét rázta. .

- Azt már régen megtalálta más, el is vitte bizonyosan.

De ő is hallott olyan gyerekekről, akik játék közben mesés kincsekre bukkantak ilyen ehejtett, föld alatti pincehelyiségekben, és az indiai gyerek, ha másként nem is, de nevükről ismeri a drágaköveket. Azt is tudta, hogy került a kincs a baouba! Valamikor régen odarejtette valaki, mert menekünie kellett az ellenség elől, és később maga is elpusztult a háborúban. Így aztán az ő fejében is feltolakodott a gondolat, hogy néhány pénzdíu-abot talán csakugyan találhiak még ott, hiszen a lépcsőt vastagon benőtte a kúszónövény, azon a helyen hát bizonyosan sok-sok év óta nem járt emberi lélek.

Áskálni kezdtek a homocdcban.

- Te pénzről beszélsz - legyintett megvetően Maya. - Én gyöngyöt akarok találhi, akkora gyöngyöt, mint egy galambtojás! Az igei, az ér valamit. Vagy nem is egyet, kettőt - anyának meg Naninak.

- Én azt hiszem, az aranypénz többet érne most nekünk - jegyezte meg Lulu, a józan. - Vennék egy ócska, használt biciklUt, és arra felültetnék. Mindjárt hamarább eljutnánk Agrába.

Megmozgattak minden követ, amelyü mozdukt, benyúltak mmden hasadékbba.

- Gyémántot akarok találni, jó na^ gyémántot! - mondta Maya. - Egyetlen ^nagy gyémánt elég **vohia**, hogy gondtalanul éljünk, am^ **csak** meg nem halunk.

Szeméhez emelte a **htMnokot**, amit fehnarkok, mint a rövidlátók.

40

— Vagy rubinkövet! Azt hiszem, a rubinnak még jobban örülnék. ^ Érzékeny kis ujjaiival mindent végigtapogatott, mindenüvé befurakodott. Sok időt töltöttek el így. Hallották, hogy Kanga keservesen nyüszít odafönn, mert a baoliba a vUágért^se akart lejönni velük. De ném értek rá fehnermi érte, most fontosabb volt a kincskeresés.

— Csak egy kicsi kis topázt találnék - sóhajtott Maya, aki egyre lejjebb szállította követelését, most már féldrágakövel is beérte volna. - Éppen csak ekkorkát, ni! Hogy a^pénz kölcsön-zőt kifizethessük. De semmit se találtak. A kút is száraz volt, hallották, ahogy koppan a fenekén a kavics, amit beledobnak.

Nagy sokára mégis felmentek a lépcsőn.

A hőség valósággal arcukba csapott. Kanga mindjárt abbahagyta a nyüszítést, boldogan rájuk ugrott.

— Buta vagy, Kanga - mondta neki Maya, és megveregette a hátát. - Mitől félsz? Ha tudnád, müyen jó odalenn, még így is, hogy a kincseket már elvitték.

Két kecske állt a sűrű bambusznádasban, a hűsön, és merev szemmel bámulta őket.

A levegő meg se rezdült. Tikkasztó hőség voh. Maya rünán-kodni kezdett:

— Gyerünk le, Lalu, aludjunk ott, aTjó hűsön. Csak egy kicsit aludjunk. Aztán, ha pihentünk, még folytathatjuk a keresést.

— **Kora** délelőtt van. Maya, üyenkor még nem szoktunk pihenni. És inkább trágyát kéne szedni.

— Jaj, dehogyis! A gyöngy százszor többet ér, vagy az aranypéznz. Hiszen akkor *megvehetjük* a trágyát!

— **Ó, te** csacsi lán^[^]. Mondom, hogy nincs már ott gyöngy. Egy szem sincs. A baoüt réges-régen kifosztották.

— **Csak** egy icipicit aludjunk odalenn . . .

Szánálmas volt, ajiogy ott állt a perzselő napon, sápadtan, ma-**szatosan**, **a homloka** b vérzett.

41

Laluban megmozdult a lelkiismeret. Hátha nagyon sokat kívánok tőle? Mit csinállok, ha megbetegszik itt az országúton? Akkor aztán se előre, se hátra.

Mind a kettejüket csábította a hűvös, kellemes levegőjű baoU. Ilyen pihen^elyet nem nündennap találhiak, annyi szent. Lalu végre is engedett. -

Lementek. A két gyékényt a homokra terítették, az üres kút mellett.

De Kanga m[^]int csak nem akart lejcmni **hózzájiUc**. Fel kellett menni érte, és nyakszíjánál fogva levonszolni a I[^]KS[^]. Ettek egy kevés szárított halat, ittak pár kortyot a vizesfiaskójukból, és lefeküdtek aludni. Nagy nehezen Kanga is megnyugtíott, összetekeredett Maya mellett, és hamarosan mélyen aludtak mind a hárman.

Odafenn, a felhőtlen égen, mind magasabbra hágott a forró *nap*, az országúton, a vastag porban autók, kerékpárok tolongtak, de lenn a föld alatt, a két gyerek különös hálószobája jó hűvös voh és csendes. Aludtak is, ahogy csak fáradt gyerekek tudnak aludni. Maya hanyatt fordúU álmában, kényelmesen ehiyújtózt, arca is kiszínesedett. Lалу is mélyen, nagy szusszal lélegzett, minden éberségét féhetette most, hogy ilyen jó búvóhelyen voltak. Egyikük se vette észre, hogy az üres kútból egy nagy kobra kúszik elő, és elsiklik mellettük teljes hosszúságában, kinyújtóztva.

Lalu a kutya nyüsztésére riadt fel, és mindjárt tudta, mit jelent a nyüsztés. Kábult volt még a mély álomtól, de azért rögtön meglátta Kanga égne álló nyakszõreiren keresztül a magasra emelt kígyõfejet a szemközti falnál.

Sohase látott még eleven kobrát Uyen közehõi. Dermedten, szinte megbõvõlten **tízte** az ide-oda hajladozó, emberforma fejet. Egyetlen gondolat se volt a fejében, mintha esze is megdermedt volna. Kanga remegett, mint a lomb, és halkán nyõszõrgött.

Lalu moccanni se mert, tudta, hogy abban a pillanatban a kó ráveti magát. Kezét a homokba fúrta, mert aknában lecsúszott a gyékényrõl, és a homokos földön feküdt.

Hogy meddig tartott ez a benuátsága, azt nem is sejtette. Azt se tudta volna megmondani, egy percig tartott-e vagy órákig. A kó most karikába teketõdzött, hosszú testén hullámok futottak végig, Lalunak a gyomra is felkavarodott, ahogy nézte.

Most felébredt Maya is a kutya nyüsztésére, és gyanútlanul felült. Lalu rémült kiáltása, **ahc** a falak visszaverték, fülhasogató üvöltéssé változott. Nem tudta, mit csinál, nem gondolkozott, csak felkapta a gyékényt, és a kígyóra dobta. Sokszor látta

43

a gyõvadászoktól, ah ezzel a fogással bénytják meg egy pillanatra a kobrát meg a többi, amelyiknek a bõrét meg akarják szerezni.

Ugyanabban a pillanatban, hogy a gyékényt elhajította, karon ragadta Mayát, és rántak fel a lépcsõn, mint az eszeveszettek. A rémült kiáltás még akkor is ott lebegett a pmceüreg falai között. Nem tudhatták, a lármától ijedt-e meg az egyébként villámgyorsan támadó pápaszemes kígyó, vagy öreg már és nehézkes. Síadtan, dideregve álltak a perzselõ né, és szótlánul bámultak egymásra.

Lalu el nem tudta gondolni, mi lesz most velük. Az ételt meg a két gyékényt nem nélkülözhetik. Visszamenni a baoliba - biztos halál.

Kétszer nem menekülhet meg senki a kobrától.

Kézen fogta a sírdogáló Mayát, és szaladtak ki az országútra. Hátha akad, aki segít rajtuk. Elegáns autó közeledett. Máskor az ilyenre rá se mertek nézni, de most **elálltak** az útját.

- Egy kobra - dadogta Maya, mûcor a kocsi megállt.

- Segítség . . . , egy kobra . . . Gazdag indus ült a voláimál.

- Kobra? Itt az országúton?

- Nem . . . , ott lenn . . . a baoUban . . .

- BaoU? Kobra? Azt akarod tán, hogy föld alatti üregekben bujkáljak a kedvedért, lemászom oda kobrákat fogdosni? Erigy-gyetek innen. Sietek. Még vUágossal szeretnék Agrába éni.

- Agrába! Ó! Nem vmne el bennünket? - csúszott ki Lalu száján a szó.

- ^ - ■ ^

Az autós úriember annyira csodálkozott, hogy nem jutott eszébe haragudni a merészségért.

- No nézd csak. És mit kerestek ti Agrában?

Nem csekély feladat egy bonyolult ügyet az ilyen siető embernek ehnagyarázni, de Lalu nekifohászodott. ^

Kárba veszett a fáradsága. A magyarázat másUc felét ehiyelte a motorzúgás, az úriember el akarta indítani a kocsit.

- Féhe az útból, gyerekek. Éppen elég időmet raboltátok el.

44

Akkor egy öreg szamaras emberrel próbálkoztak. Az út szjélén ült, és jószívűnek látszott. Lalu elmondta neki, mi történt velük.

Az öreg hosszú előadást tartott nekik a kígyókról meg a baoíik-ról.

- Nem mondom, végső szükség esetén meg lehet kockáztatiii, ha sokan menndc le egyszerre, és folytonosan lármáznak. De elaludni egy baoUban, örültség. Akkor előjönnek a kígyók^ Szívesen segítenék rajtatok, de családós ember vagyok, nyolc gyerekem van. Nem tehetem meg, hogy lemenjek egy fehgerek kobrához.

Hiába minden. Senki se segít rajtuk. Csüggedten ballagtak visz-sza, és sokáig ültek a baoU lejáratanál, nem tudták, mitévők legyenek. Míg végre Lalu elszánta magát, óvatosan lement pár lépcsőn. Kanga izgatottan vinnyogott.

Látta, hogy a gyékény laposan fekszik a földön. Kobra nincs. Nekibátorodott, lármázott, kiabált, mintha sokadmagával vohia, és lement még néhány lépcsőn. Villámgyorsan felkapta, amit kezével elérhetett, megragadta az egyik gyékény csücskét, rémükén kiáltott, mikor egy gyflc surrant el a falon, és mire Mayához és Kangához felért, alig állt a lábán.

M^ya zokogott.

- Ott van még? Láttad? Megmart?

- Nem. Nem tudom, mit láttam.

Semmit se tudott, csak azt az egyet, hogy újra le nem megy, még ha gyémánttal, gyönggyel van is tömve a baoli.

Így jártak a baolival.,Nemhogy gazdaggá tette vohia őket, de elvette tőlük azt is, amijük vok. Szótlanul becsavarták az egyetlen gyékényükbe a száraz halat, és talpaltak tovább. A két kecske még akkor is ott állt, és mereven nézett utánuk.

44

AZ ELEFÁNT

A n^ok jöttek, mentek, de ők még mindig úton voltak. Lábuk türelmesen taposta az utat, pirkadattól <léUg és délutántól napestig. Kanga követte őket, mint az árnyék. A rendőrségtől most már nem félek annyira, hiszen Jandunak sikerült hamis nyomra terehii az allahabadi rendőrlegényt.

Vettek egy kis fazekat meg két facsészét és valami ennivalót, mert pótolni kellett azt, ami a baoliban maradt. Sok pénzük ráment, de Lahi úgy gondolta, hogy ezt a kiadást nem takaríthatják meg. Rizs és ^i nélkül nem jutnak messzire, elgyengíti őket az éhség, a kész étel pedig méregdrága, ha arra költik a pénzüket, koldusok lesznek. Kai^a etetése is mind nagyobb gond volt nekik. A poros országúton a legjobb szaglású kutya se talál sok jó falatot. Meg is látszott rajta, hogy koplalj még soványabl>voU, mint azelőtt. .

Igazságosan elosztották az ételt háromfelé, de Kanga egy falásra bek^ta a maga részét, és aztán éhes szemmd nézte őket, ahogy esznek. Maya zúgolódott. Néni elég, hogy az étele nagy részét neki adja, még ki is nézi szájából a falatot, nem ehetik tőle nyugodtan. Odább húzódott, és hátat fordított neki. De Kanga utána csúszott, és olyan vékony hangokat hallatott, mint a szúnyog.

- Fúj, Kanga, hiszen q)pen annyit lustái, mint én! Miért nem tudsz rendesen enni? Miért falod be egyszerre az egészet?

- Ne koldulj, Kanga! - szólt rá Lahu is szigorúan.

Kanga eleresztette fülét, farkát, keserves pofát vágott, és még finomabb hangon kért.

Egy n^on valami kisebb városkába értek, ahol éppen ünnepi körmenet volt. Messziről hallották a dobszót. A templom, ahová a nép vonult, a Jumna folyó partján állt, és az majdnem olyan

45

szent, mint a szent Gangesz. A gyerekek égő gyertyákat **eregettek** a vízre, apró agyagcsészikékben. Amelyiknek a gyertyája még égett, mikor a csészike partot ért, azt meghallgatta az isten. .

Maya és Lahu beálltak a nép közé. Az asszonyok virágot, gyiir mölcsöt vittek, mert virágot, gyümölcsöt áldozta^ az istenüknek. A templom előtt ennivalót osztottak ki a szegényeknek, betegeknek, és abból nekik is jutott sok jó falat. Átszállt rájuk az ünnepi hangulat és öröm. Az emberek nyájasan mosolyogtak rájuk, ba: nánnal traktálták őket.

— Szép szemed van, kislány - mondták Mayának, és Lalunak is dicsérték a hűgát, hogy milyen szép lányka. - Nesze még egy banán. Ennyit nem etek, mióta Jandutól elbúcsúztak.

Csodálatosan szép volt a naplemente is. A széles folyót mintha olvadt arannyal öntötték vohia végig, és a száz meg száz égő gyer-tyácska mintha megannyi csillag lett vohia egy arany égbolton. Maya sóhajtozott, hogy bár megvehetne egy ilyen csészikét. Ha a gyertyája égve érne a partra, akkor tudná, hogy szerencsésen eljutnak Agrába. De erről le kellett mondania, úgysis kevés volt a pénzüik. Beérték hát azzal, hogy fel-alá futkostak a helybeü gyerekekkel a parton, énekeltek, lármáztak ők is, mmt azok, és nézték, ahogy a nap előbb bíborvörösre, aztán ibolyaszínüre festi a vizet, és a túlsó parton a szürke falusi kunyhókból apró palotákat varázsol. De hát folytatni kellett a vándorlást, hiába. Meg kellett váhii a sok széptől, jótól. Hanem akkor megint történt valami, mégpedig minden addigi kalandjuknál érdekesebb.

A templom háta mögött, egy magaslaton, nagy szürke elefánt állt, teljes ünnepi díszben. Mbzjiulatlanul állt. A feje ki voh festve élénk színekkel, homlokán aranyrojtos phos bársony ékeskedett. Körülötte féhneztelen gyerekek és vidáman tereferelő fehiöt-tek nyüzsögtek.

46

Elefánt! „Ügyelj majd, ha egy nagy szürke elefántot látsz!” villant át L^u fején a guru szava. Ez. lenne az, amelyik szerencsét hoz nekik? Megrövidíti az útjukat Agrába? ,

Felszaladtak a dombra, és a báméskodók közé álltak.

A hatalmas elefánt, hátán a bársonyszőnyeggel, díszes aranyos üléssel, még emelte az ünnep fényét. Annál is inkább, mert mellette állt a maharadzsa fia, a tizennégy éves iQú herceg, fehér selyemruhában, drágaköves turbánnal a fején, és éppen fel akart hágni az elef^t hátára. Mayának a lélegzete is elállt.

- Ki ez? - lihegte, és nlegrángatta a bátyja inge ujját. Lalu nem tudott felelni, de egy közelükben álló ember hallotta a kérdést, és válaszolt is rá:

A maharadzsa legidősebb fia, NaVab Kán.

Az elefánt letérdelt. Egészen olyan voh, mmt valami szürke hegy, a baldachin meg mintha díszes házikó lett volna a hegytetőn.

Lalu önkéntelenül közelebb furakodott hozzá. Nem tudta, mit gondoljon.

„Ügyelj m^, ha égy nagy szürke elefántot látsz” - mondta a guru. - Jó, de núre ügyeljen?

Köjülötte még hiindig énekeltek. Az elefánt fején vakítóan csillogtak az aranyrojtok, az asszonyok nyakába akasztott virágfüzérék kábítóan

illatoztak. Minden ünnepi voh. A dobos, aki az elefánt mellett állt, ujjait kezdte táncoltatni a dobon.

És abban a pillanatban, amikor a szolga éppen fel akarta **segíteni** iŝú urát az elefánt hátára, Kangának - miért, miért nem - kedve támadt bemutatni tudományát, és eUnduU két lábón. Hogy a vidám sok^{ág} vagy a széles térség közepén lépdelő hatahnas állat juttatta-e eszébe a cirkuszt, ki tudná megmondani?

Előbb senki se hederített rá, mindenki a fiatal herceget és a pompás elefántot nézte, de Navab Kán levette lábát a kötélletráról, és nagyot nevetett.

- Kié ez a kutya? - kérdezte és tapsolt.

47

Indiában sok az idomított állat, nem újsí[^]. De Kanga olyan volt, mint egy cs[^] kis ember, ahogy féhehajtott fejfel, mellső lábait lelógatva sétált fel-alá. Nem csoda, hogy a maharadzsát is megneveztette.

- Kié ez a ki[^]a? - kérdezte újra. Lalu **odalépett** hozzá, és büszkén mondta:

- Az ei[^]íém.

- Nefnadrád el? nemet intett.

- Egy egész rúpiát kapsz érte.

- Ejnye, ejnye. Egy rúpia nagy pénz az ilyen kiéhezett falusi ki[^]t[^]ért - mondták többen is körülöttük. De ő megint csak nemet intett.

- Egy egész rúpia, és ráadásul sétalovaglás elefántháton. Lídu megingott. Hercegi elefánt hátán ühii - ilyen multság

nem sok gyereknek jut.

- "Ne add él Kangát! - könyörgött Maya, és az inge ujját rángatta.

- Dehogyanem, csak adja el - kiabáltak az emberek. - Azt nézd inkább, hogy milyen sovány szegény állat. Legalább jobb napokat élne.

- Ostobaság - dörmögte az ember, aki az előbb a Maya kérdésére válaszolU. - A hal is megfullad, ha tejfelbe eresztUc.

- így m[^] éhen fordul fel - mondta erre valaki. ,

Kanga ezalatt szorgahnasan sétált féfrehajtott fejfel, lábait előrelógatva. És igaz, hogy siralmasan sovány volt.

- Hat *rúpiát* adok érte - sürgette a maharadzsza, és kicsit félreállt, hogy Lalu odaférhessen hozzá. - Hat rúpia meg a sétalovaglás.

- És enni is adsz neki, rendesen?

- Asztalomhoz ültetem, ha kívánod - nevetett Navab Kán.

- És sdiase vered meg? Mert én még nem bántottam ezt a kutyát, **tudd** meg.

- Nem, nem, jó dolga lesz, ne félj.

47

- Ne add ei Kangátí kc^ranrgött Mf^a.
- Tiéd a kutya? - todult most hozzá a fiatal herceg?
- Mind a kettőnké - mondta Lulu.
- Hát akkor üljet^ fel mind a ketten.

Lulu hóna alá fogta Kangát, Maya kelleltenül utánuk k^asz-kodotl a kötélletrán.

Olyan volt az egész, mint égy álom. Lahi úgy érezte, melegtett hegyoldalón hág felfelé a meztelen lábával, nem élő állat oldalán. Kényefanéson elérték az ülésen mind a hárman. Az elefont most felállt, úgyho^ előbb a hát\$ó részét emelte meg. Azt hitték, a föld reng alattuk. És egyszer csak kiláttak a messzeségbe, a templom teteje felett. Ijedten kapaszkodtak az ülés karfájába, a maharadzsa nevetett.

- Mi a neve a kutyádnak? - kérdezte.
- Kanga felelte Lulu vonakodva, úgy érezte, titkot árult el.
- Ide nézz, Kanga. Szereted a csirkét? - Navab Kán az ele-mózsias kosárban kotcn-ászott, és egy csirkét adott neki. Kanga egyszerre bekíqpta az egészet, szokása szerint. Hiába, nem tudott emberséget, se fejedefani társaságban, se az országúton.

„Most látnának az otthoni fiúk! - gondolta Lulu. - Meg Kamak!" - És' len&ett a magasból a gyerekekre.

A fiatal maharadzsa közben tovább etette Kangát az elemó-zsias kosárból. Megvakargatta a füle tövét, és kedvesen beszélt hozzá. Úgy látsott, máris összebarátkoztak, Kanga jól énd magát az előkelő társasában.

Lulu elnézte őket. ő is örült, hogy Kuiga végre egyszer jóllakik, de nem kéne azért ilyen hamar elfelejtenie a régi gazdáit.

- Hová mentek? - kérdezte Navab Kán.

Luluval még forgott a világ, de erre a kérdésre olyan sokszor kellett már felelnie, hogy gépiesen rámondta:

- Agrába.
- Agrába? Akkor itt ülhetnének az elefánt hátán l^ét hétig is -nevetett Navab Kán. - Az elefánt semmivel se megy gyorsab

48

ban,BÚnt az ember. Meg kell elégednetek avval, hogy egy rabon elviszünk benneteket. EIOTEhajolt, és odakiáltott a hajtónak, aki az állat nyakán ült: í

- Gyerünkkelakis^mplomig, ottabodhifánál, ésottmajdálljí meg. (
- Igenis, fenség - felelte a szolga. Lulu még mindig azt hitte, hogy álmodik. Fejedehni elefántba- i
- tán ül. . . , talánreppen azon, amelyik szerencsét hoz nekik. Sze- ■
- rencsét hoz vajon? Akkor miért motoszkál most benne ez a furcsa

rossz érzés? Mintha azt súgná valami a belsejében, hogy baj ^ lesz, mégpedig most. . . , most lesz valami baj.

A lángoló alkonyég aranyos csUlogása bíborszínekkel kevere- '> dett az elefánt széles oldalán. Az emberek, akik szembejöttek az úton, mélyen meghajoltak, és köszöntötték az *úqú* herceget: szálem! Ezt is mintha álmában látná. De öröme nem volt zavartalan. Már nem gondol az otthoni pajtásaha, valami furdalta, furcsa nyugtalanságot érzett, es az ehontotta a sétalovaglás gyönyörűségét. Mitől van ez a nyomás a gyomrában? Talán a sok banántól? Vagy. az elefánt lassú, ringó járásától?

Kanga csú-kecsontot ropogatott.

Nem, ez még annyha se lehet igaz, mint az álom. Ő legalábbis soha életében nem álmodott hercegi elefántról meg csirkecsontokról.

„Ügyelj majd, ha egy szürke elefántot látsz - rtiondta a guru -, talán az hozza a szerencséteket" . . . Hat rúpiát kapott Kangá-ért. Éppen ennyi kell a vásárlásra, hogy pótolják, ami a baoüban maradt. És mindenesetre szerencse, hogy ami pénze van, az most megmarad, nem abból kell elvenni. Kangának jó dolga lesz, ha mindenní^ cshkecsontot ropogtathat. A maharadzsa kedves hozzá, igazán kedves . . . Mayának sokkal több ennivaló jut, ha Kangát ném kell etetniük. Úgyhogy ennyiben mégis szerencse *écte* őket, bár, igaz, ami igaz, ő kicsit más érzésnek képzelte a szerencsét.

Maya mintha el is felejtette vohia már Kangát. A drágaköveket bámulta Navab Kán turbánján, amelyek csak úgy vakítottak, sz[^]rkáztak most a naplemente fényében. Maya, a rossz szemével ritkán látott ilyen szépet.

- Te ilyen gazdag vagy? - kérdezte hirtelen, de úgy, mintha már régen nyelve hegyén vohia a kérdés.

50

A fiatal herc[^] vállat vont. y

- Gazdag? Hát nem tudod.^^ letették a maharadzsákat?

Igen, **Maya** ís hallotta, hogy mióta India szabad ország lett, nincsenek már maharadzsák. De [^]em tudta elhinni. A mesében is vannak

maharadzsák meg sz[^]rkázó drágakövek, és Mayának a mesék világa igazi világ y[<]t.

- Ezt nézd meg - és Navab Kán az ülés pü-os bársonyát mutatta neki. — Látod, hogy foszlik? Kibújik a tömés. A rojt is leszakad, lóg. Az elefántistállóink mind üresek. A legtöbb maharadzsa abból él most, hogy eladogatja az ékszereit AmerUcá-ban és Európában.

- De te még nem adtad el a tiedet — mondta Maya, és cüa-gadtatással nézte a drágakövektől csülogó turbánt.

- Ez a pár még megvan - a fiatal herceg gondtalanul mosolygott. — No meg néhány autónk is van még.

Nemsokára odaértek a templomhoz. Navab Kán elővett hat ri[^]iát, és odaadta Lalunak. Az elefánt létérdek, megint végiglépkedtek meztelra lábukkal az élő meleg hegyoldalra, ami az elefánt bőre volt.

Kanga az ülés karfáját kaparta, és kétségbeesetten nyüszített, mindetiáron velük akart menni, de Navab Kán erősen fogta a nyakszíját.

Akkor hát mégse felejtette el őket egészen, hiába traktálják csirkecsmttal.

- Szépen bánj vele! - kiáltott fel Lala a momyezetes ülésre, és Kangától is elbúcsúzott: - Isten veled, Kanga.

- Jó dolga lesz, ne féltsd - felelte a fiatal maharadzsa, Kanga új gazdája, aki szegényebb ugyan, mint azelőtt voh, de azért van mit aprítania a tejbe. — Kangának jó dolga lesz nálam.

Rájuk mosolygott, szép fehér fogát kivillantva, mielőtt az elefánt bekanyarodott a keresztútra, a palota felé. ők pedig mratek tovább, de most már Kanga nélkü.

51

A PÁLYAŐR

Eltelt az éjszaka és a következő nap nagyobbik fele, aránylag nyugodtan. Ahhoz képest, hogy ez már a téU évszak kezdete volt, meleg napok jártak, de éjszaka erősen lehűlt a levegő. Egy falu végén jó pihenőhelyet találtak, összebújtak az egyetlen gyékényükön, magukra húzták a gyapjútakarót, és dideregtek, amíg csak el nem nyomta őket az álom. Késő éjszaka Lala fehiadt, érezte, hogy valami van ott a közelükben. Hirtelen kiment a szeméből az álom, és figyel, fürkészte a sötétséget. Neszt nem hallott, de kis idő múlva felfedeztetf két villogó szemet a sötétben. Arra megijedt, felkapta a fazekat, és odav[^]ta teljes erővel, hallotta ahogy csörömpölve gurul a földön. A vilc[^]ó szempár eltűnt, de Lala soká[^] nem mert elaludni, nem tudta, kutya voh-e vagy sakál, amit elkergetett. Most értette csak meg, mit jelent az, hogy Kanga ezután nem lesz velük éjszaka, és valósággal

megborzongott. Nagy sokára vé^e mégis elaludt, és csak a falubeh kakasok kukorékolá-sára ébredt fek

Késő délután leeresztett vasúti sorompóhoz értek. Nem tehettek mást, letelepedtek az útszélen, és vártak. Csakhogy a vonat, amelyet jeleztek, késett. Hosszú sorban álltak már ott a feltartóztatott autók, tongák, biciklik, és á koldusok szorgalmasan nyújtogatták tányérkájukat a n)dtott kocsiablakokhoz. Az útnak azon a darabján egyetlen fa se volt, hogy legalább árnyékba húzódhattak vohia a forró napsugarak elől. Madarászok járkáltak a várakozók között, vagy fél tucaTkalkával a karjukon, és árulták a portékájukat. Idomított majmok bukfenceztek elráre, hátra, hogy gazdájuknak egy-két pénzdarabot szerezzenek, ennivalóra. Előkerült egy l^gyóbüvölő is, rúdra akasztott kosaraival^ vállán. Az is üzletet szimatolt. Kivett az egyik kosárból két bá^dt kígyót, és a nyakára tette, de a másik kosárra, amelyikben a veszedelmes

52

/

kobrák voltak, még csak nem is nézett. Tudja; hogy minden percben jöhet a vonat, a sorompót felemelik, és az autós urak továbbrobognak anélkül, hogy a mutatványért nzetnének.

De a vonat még mindig nem jött. \

Lalu és Maya szárított halat rágcsáltak, hogy hamarabb múltjon az idő. Éhesek, fáradtak voltak, és idomított állatot éppen eleget láttak már az úton.

- Kár volt eladni Kangát - mondta Maya.

- Eh, hallgass.

- ő is tud aimyit, mint a majmok, mi is megkereshettünk volna pár annát, mint,ezeknek a gazdái. .

- Mintha nem tudnád, hogy Kanga csak akkor mutatta be a tudományát, ha neki újgy tetszett. "

- Úgy beszélsz róla, mintha már meghalt vohia. Csak igaz ne legyen. . .

- Hallgass, mondom.

- És a hal, amit azon a pénzen vettél, dohos.

- Te vagy ddios, nem a hal.

Hátat fordítottak egymáiaiak, és veszekedtek. Vonatról még mindig szó se volt.

Most kijött az őrházból egy khakiruhás pályaőr, és vizsgálím **kezde** a kocsikat, el nem tudták gondolhü, miért. Benézett minden autóba, előttük is megállt, figyebnesen vizsgálta Lalu sovány alakját,^ Maya

játékdoboza is láthatólag érdekelte. Megkérdezte, egyedül vaimak-e, vagy a hozzátartozóddal.

- Csak ketten vagyunk - felelte Lalu, és nem értette, miért akarja ezt tudni. Talán kettőt nehezebben engednek át a vasúti pályán, mint sokat? A pályáőr elment, de nemsokára-visszajött, és akkor már a vonatot is hallották végre-valahára.

Végtelen hosszú és szörnyen zsúfolt vonat voU, amUyet csak Indiában látni.

A folyosókon olyan szorosan álltak az utasok, hogy a kezüket se tudták mozdítani. Sokáig zakatolt, amíg végre elhaladt az utolsó kocsi is.

53

Az autók dudáltak, a biciklisták csengettek, a vonat már a távoli mezőn kanyarodott, de a sorompó még mindig nem emelkedett fel. Míg aztán nagy sokára előkerült az őr, és pkos zászlójával mte-getetta várakozóknak.

- Ide hallgassanak! Hagyják abba a dudálást, csengetést, mondani akarok valamit.

Egy *perae* csend lett, úgyhogy szóhoz juúiatott.

- ^gy tolvajt keresünk, és annak itt kell leniü maguk között. Az egyik sofőr kidugta a fejét a kocsi ajtaján, és bosszúsán kiáltott rá:

- Eresszen már tovább, hallja. Éppen eleget vártunk. Nem állhatunk itt estig hohni tolvaj népség miatt.

Az őr a zászlóját lóbálta.

- Csend legyen, hányszor mondjam. A lopott holmi tulajdonosa száz rúpia jutahnat fizet annak, aki tolvajt elfogja. Ezt a pénzt én *aksaom* megkeresni, és a rendőrség felhatalmazott, hogy akit gyanúsnak találok, azt me^otozhassam.

A kocsikról megint bosszús hangok haUatszottak, de a pályáőr belefujt a sójába, és pírós zászlójával mtegetett.

- Csendet kérek! Egyéb mondanivalóm is van. A járművek mint to^blnnehetnek, mihelyt felemeltem a sorompót, de a gyalogosokat majd csak egyenként ereszttem tovább, ha megmotoztam őket. Tolvaj van közöttük.

Végre felemelkedett a sorompó. Az autók, kerékpárok továbbrobogtak, és hamarosan eltűntek a porfelhőben. A szembejövő kocsik nagy dudálással törtek utat maguknak a síneken keresztül a koldusok é» id<>nított majmok között.

A pályáőr szétvetett lábbal állt az út közepén.

- Arra, arra - kiáltott a megrémült koldusokra. - Afehiőt-tek továbbmehetndc.

A koldusok átbukdácsdtk a páfján, még a sánták is szaladtak, nehogy a hatalmas férfiú esetleg meggondolja a dolgot, és

54

visszaparancsolja őket. Továbbmehettek a gyerekek is, akik felnőttek társaságában voltak. j

De amikor Lalura és Mayára került a sori a piros zászlós ember megállította őket. ,

— Zöld nadrág, piros tunüca, kék szem . . . Te közben levetted az ingedet, de az előbb még rajtad volt, és láttam, hogy fekete-barna mintás. Ti ketten velem jöttök.

Erre nem számítottak. Azt hitték, most már az Allahabad körüli falvakban keresi őket a rendőrség, itt biztonságban vannak. És tessék! Egy békés vasúti sorompónál lecsap rájuk a mennykő.

Az ör gorombán karon fogta és a páhnalevelekkel fedett alacsony vályogházúifóba vezette őket, ahol a lakása volt. Mindenki továbbmehetett, autók, talyigák, gyalogosok, de ők ketten ott maradtak a pályáörrel.

Egy szoba volt a házában, de az jó nagy, és majdnem üres. A falcm óra ketyegett, a földön egy asszony ült, fazékkal az ölében, és rizst válogatott.

— Motozd meg ezt a taknyost - mondta daör, és odalökte a feleségéhez Mayát. - Ez^k a kölykök elloptak egy gyémántgyűrűt a katvai pénzkölcsönző feleségétől.

Lalu megdermedt.

Szóval ezért hajszoják őket! Ezért vannak a sarkukban a rendörök meg a vasúti örök! Akvi elhányta a gyűrűjét^ és most rajtuk keresi... Homályosan emlékezett rá, hogy a kisasztalon egy piros szári hevert, ípeg valamüyen csülogó ékszerek. Nem sokat törödött vele; mert jpbban érdekelte a rádió... Forrt benne a méreg, és miheljrt megjött a szava, kifakadt:

— **Nem** igaz, nem vettünk el semmilyen gyűrűt! Senkitől semmit nem vettünk él. Csak tessék, motozzatok meg.

— Úgy is teszünk. És jobb, ha bevallód. A személyleírás pontosan illik rátok. Ruha, életkor, minden. És a lánynak kék szeme van.

— Ez az egy szó igaz abból, amit mondtál. De ímiért kék szeme van, még nem kell. . . , nem követtünk el semmi rosszat. _

54

- Fogd be a szádat!

Lalu maga is látta, hpgy ennek az embemékiába beszél. Végig kellett néznie, ahogy a síró Mayát levetkőztetik, átkutatják, mint valami kincsekkel tömött fiókot. A csúf vénasszony minden darab ruháját

kkázta, hajába túrt, végigtapogatta a két copQát. De semmit se talált nála, csak a skatulyát, amelyben a kavicsait, színes üvegcserepeit őrizte. .

- Semmi sincs nála - mondta az urának -, hacsak ezj nem akarod jobban megnézni. - És odaadta neki a dobozt. Az ör kirázta ami benne volt, azután a dobozt is ledobta a földre.

- Szemét! - dohogott. - Ügyelj rájuk, amíg én a tehervonatot elintézem.

A faliórára pillantott és kiment.

- öltözz fel - parancsolt Maj^a az asszony, és Lalunak is odaszóU: - Te meg szedd össze azt a szemetet a földről, legalább azalatt nem teszel TOSSZ fát a tűzre.

Lalu felvette a dobozt, és kezdte belerakosgatni a kék meg zöld üvegcserepeket, hófehér kavicsokat. De akkor hirtelen megvillant az eszében valami.

A pénzem! Ha azt megtalálja nálam, azt hiszi, eladtam a gyűrűt. És a pénzt magának tartja.

- Villámgyorsan kivette övéből a bugyellárist, és a pénzt a kavicsokhoz öntötte a skatulyába.

- Nesze, fogd a kincseidet - mondta kemény hangon Mayának. - Már régen felöközhettél volna.

- Jó - felelte Maya engedehnesen. Kicsit megnézte a skatulyát, hogy miért olyan nehéz most egyszerre, de nem szólt semmit. Éppen akkor jött a tehervonat, regett a ház, amíg az utolsó kocsi is el nem zakatolt. Az ör kényehnesen mozgott, de végre mégis bejött, és ráparancsolt Lalura, hogy vetközzön le. Végigtapogatta őt rmgátmeg a hohniját és a gyékényt. De fáradtsága jutalma elég sovány vok: az egyik zsebből előkeriUt a Kanga pórázának egy leszakadt darabja meg egy darabka lerágott cukornád. - A fazékban aligha

55

tartod a gyémántgyűrűt - morgolódott -, de kiMn a szádba dugtad.

Tátsd ki a szádat, egy-kettő! /

Lalut majd szétvetette a mérreg, de túrnie kellett, hogy az ör a szájában nyúlkaljon a mocskos kezével.

- Lenyehed?

- Semmilyen gyűrűt nem vettem el senkitőK

- Ne feleselj! - Csalódottnak látszott, amiért a száz rúpMt nem szerezheti meg olyan könnyen, mmt hitte. - Na, mindegy, majd kiderül. Egyelőre letartóztatlak benneteket. A személyleírás hajszáha talál. Két gyerek, a lány hétéves, a fiú tizenhárom. A lánynak kék

szeme van. Ha reggehe elő nem adod a gyűrűt, visszavittelek Allahabadba.

Lalu egy szót se szólt, összeszedte a holmiját, és felöltözött. Minden ereje elhagyta. Hiszen akkor így is, úgy is hiába. Mit ér vele, hogy villámgyorsan eltüntette a pénzét? Rendörkézre kerülnek.

Allahabadba jutnak, nem Agrába. Ez az egész'hozzá, hosszú út hiába volt.

Az őr egy pajtába vezette őket. Egy ökör állt ott a cölöphöz kötve, és nyugalmasán kérődzött Odább, a négyszögletes parányi tetőablak alatt, egy csacsi eszegette a szénatöredéket.

Majdnem sötét volt már, mücor rájuk csukták az ajtót, hallották, ahogy a retesz elfordul.

Lefeküdtek a földre. Itt legalább egyedül voltak. Maya már nem sírt, öklével verte a padlót.

- Jaj dft megcibáhiám Akvit, ha elkaphatnám! Csúnyán megcibálnám! Kell is nekem a koszos gyűrűje. Gonosz boszorkány.

Lalu ehíyújtózott teljes hosszában. Semmit se érzett, csak nagy-qagy fáradtságot. Maya könnyebben vette a dolgot.

- Mondd, a pénzedet tetted a skatulyába? Attól lett olyan nehéz? - kérdezte, elővette és belenézett. - Igen! Ügyes fiú vagy, Lalu.

56

- Sokat érek vele - mondta bágyadtan Lalu. - A rendőrségen úgylis elveszik. Mind tolvajok, mind, egytől egyig! Csak mi nem!

- De az őrt most mégis becsaptad! Ügyes Lalukám! Te okosabb vagy még Naninál is.

A dicséret jólesett Lalunak. Szeme lassan hozz^okott a sötétséghez, és most már látott egyet-mást ott a pajtában. Az ökör rágcsálásának hangja kedves volt a fülének, lassan elandalította. Észre se vették, hogy álmosak, és már aludtak mind a ketten.

Éjjel felébredtek egy vonat zakatolására. Hallották, ahogy a sorompó^eereszkedik meg felemelkedik, és a pályaőr felesége bosszúsán morgolódik magában. Ebből tudhatták, hogy éjszaka az asszony az ügyeletes.

Lalu a karjára hajtotta fejét, és elsírta magát a sötétben. Akkor hát mmdennek vége . . . Egy gyűrű miatt, amit nem loptak el. Ezt ^ utat még egyszer megtenni sohase lesz erejük, annyi bizonyos; Maya megvakul, egyikük se tanul meg írni, olvasni. Minden hiába. . .

- Lalu, te sírsz? — suttogta Maya.

- Nem sírok, dehogy, csak tele lett az orrom ezzel a törekkkel.

- Komisz Akvi! Jaj de haragszom rá!

- Sokat törődüc vele. ' Halvány rózsaszínű derengés szűrődött be a csepp kis ablakon

a fejük felett.

- Látod azt az ablakot, Lalu?

- Látom. Hát aztán?

- Mit gondolsz, kiférek rajta? Most még soványabb vagyok, mmt voltam.

Lalu felült.

- Nagyon kicsi, és nagyon magasan van.

- És ha te felállnál a csacsi hátára? Akkor engem felemelhetsz odáig. A reteszt, azt hiszem, el tudom fordítani. Jól megnéztem, éppen olyan, mint a miénk otthon.

- Próbáljuk meg. Maya. Megpróbálni bizonyosan érdemes.

57

Lalu megsimogatta a csacsit, amelyik állva aludt, barátságosan beszélt neki, mint ahogy a Szumirnak szokott, ha rá/ákarta bírni valamire. A csacsi elég közönyösen hallgatta, nem úgj^, mintha lelkesedne a tervükért. De mikor Lalu a hátára pattant; és ott óvatosan felállt, sőt Mayát is felhúzta kezénél fogva - nem rázta le őket, nyugodtan álU.

Laiú most felemelte Mayát az ablakig. A csacsi keményen állt alattuk. Csökönös volt, mint minden számár, ha egyszer fejébe vette, hogy nem mozdul onnan, hát nem is mozduk. Van úgy, hogy a számár csökönössége hasznos az embernek.

- Csak a vállammal kiférjek így ferdén - mondta Maya -, akkor a többi már könnyű. - Lábát a falnak feszítette az ablakmélyedésben, tekergett, mint egy kis angolna. - Jól fogd a kezemet, Lalu! Nehogy eleressz!

Laluszorosanfogtaasovány kis kezét. Jaj, ha beszorul! . . . Akkor se ki, se be. És az ör vagy a csúf felesége ott kapja . . . Isten tudja, mit mívehiek vele . . .

A számár olyan keményen állt, mintha földbe gyökerezett volna mind a négy lába. Eltökélte, hogy ő ugyan sehova se viszi ezeket a csendháborítókat, hiába zavarták ki áhnából. Maya egy szót se szólt, még csak nem is nyögött. Olyan volt, mint a csiga, mikor félig kibújt a házából.

. . . És ha éppen most jön egy vonat. . . - villant át Lalu fején, de nem mondta ki a gondolatát.

A pajtában megint sötét éjszaka lett. Maya küszködő kis teste eltakarta az ablaknyílást. Lalu érezte, hogy hideg veríték gyöngyözik rajta, pedig meleg vok a pjyta, az alvó ökor bemelegítette. Úgyrémlt neki, hogy vonatok jönnek-mennek odakinn. De az idő megállk. Egyszer

csak látja, hogy beviláglik a napkelte az ablak egyik felén. Maya kmn van!

- Erősen fogj, Lalu!

Lalu szétvetett lábbal állt a szamár hátán, és aUg tudta kinyögni a szót.

- Foglak.

58

összetöri magát, magas a tető. . . , vagy lábát töri. . . Olyan erősen szorította a húga kezét, hogy a kafja belefájdult.

- Szabna vaii itt alattam! Most eressz el.

Lalu hallotta, mit mond, de olyan izgatott volt, hogy nem tudta elereszteni a kezét.

- Eressz; el, nem hallok! **MondcHn**, hogy szabna van a lábam alatt. Eleresztette. És a csacsi éppen abban a pillanatban hirtelen ríiást gondolt, féheugrott, és Lalu a földre pottyant.

Fél perccel azután már hallotta, hogy Maya a retesszel bajlódik.

Segíteni akart neki, de izgatottságában olyan erővel nyomta az ajtót, hogy a retesz megszoruh. Maya valamit hadart odakinn, de ő nem értette, csak hallotta a hangján, hogy haragszik. Végre rájött, hogy ostobán csinálta a dolgát, és most már befelé húzta az ajtót. Abban a pillanatban felcsúszott a retesz, elfordult, és ő kilépett az ajtón. Meg kellett kapaszkodnia, mert remegett a lába. Vagy egy percig mozdulatlanul álltak a vörös napkeltében, és csak bámulták egymást. Aztán nagyot nevettek.

- Szabadok vagyunk!

- Vigyázz - súgta Lalu -, és ha éppen most jön egy vonat?! Beugrottak a hobnijukért, összekapkodták, mert tudták, hogy harmadszor nem vehetnek maguknak fazekat. Az ökor barátságos bögéssel búcsúzott tőlük. Futottak, kétrét görnyedve, előbb a pajta falának árnyékában, aztán a síneken keresztül, ahol zöld jelzőfény pislogott, és nekiiramodtak, rohantak egyenest ki az agrai országútra, mintha legalábbis a gonosz szellem üldözné őket.

Lohohak egyhuzamban, amíg egészen ki nem világosodott. Szakadt róluk a veríték, és**Temegett** minden pordkájuk.' Aztán mintha összebeszéltek volna, hátrafordultak, egyszerre mind a ketten. Most **már** félehesen világos **voh**, **nem** mertek az úton maradni, behúzódtak a bambuszok közé a sűrűbe, és ott elbújtak, kendbe szedték magukat, **ahc**^y lehetett, ehnondták a reggeü ünádságot, és aztán leültek, lestek az **utat**. Kis idő múlva csakugyan feltűnt az **ör**, kerékpáron, darált, darált, dühösen nyom

58

kodta a csengőt, úgyhogy ijedten ugrott féhe előle, aki útjába ke-rüh. /

- Ma már nem mehetünk tovább - mondta Lulu. - Haiiem talál bennünket, visszafordul. Pedig újra nem akarok találkozni vele.

- De hát. . . itt kucorogjunk egész nap? Meg éjjel is? - kérdezte elszontyolodva Maya. - Itt, ebben a bozótban?

Lulu a fejét ingatta.

- Nem, azt nem lehet, itt talán kígyók is vannak.

Vagy egy óra hosszat ültek a f)ambuszok alatt, a fehér csíkos zöld árnyékon, és Akvit szidták, aki tolvaj híréket költi. Közben persze az utat is figyelték.

- Kíváncsi vagyok, mit szól hozzá apánk, hogy rendőrökkel hajszolnak bennünket? Hiszen mi becsületes parasztemberek vagyunk.

- Akvi boszorkárry; És az ura gonosz, de mUyen gonosz. Nani azt mondja, elveszi a földjét annak, aki nem tud fizetni.

A bozót jól ehajtette őket. Nyugodtan ültek és beszélgettek. Aztán egyszer csak látják, hogy jön ám visszafelé a drágalátos pályaőr, csak úgy fényluc a képe az izzadságtól.

Maya nevetett. Hátrakönyökölt, és szétterpesztette a lába ujjait.

- Láttad, milyen melege volt? Jaj de sajnálom, hogy nem bújhattam el ott valahol a pajta mellett! Jó lett volna látni, milyen arcot vág, mikor felfedezi, hogy megszöktünk!

- No, most akkor továbbmehetünk - mondta Lulu. Mentek jó darabig. Maya dúdolgatott magában, úgy érezte, derekas munkát végzett aznap reggel.

De Lulu csüggedezett. Nézte a vakító fehér országutat, ahogy elnyúlik előttük a síkságon, belevész a messzeségbe.

Hátha sehová se vezet, csak a börtönbe? Kórház helyett a börtön várja ^et? Ha ezek a kc^k a sarkukban vannak, igazán nmcs értelme, hogy Agrába menjenek. Éppen aimyi pénzük van még.

hogy a két vasúti jegyet megválthatják. Felühiék a vonatra. Még ma otthon lehetnek. Nem érdemes tovább talpahi. . . ■

Messze, messze, ahol a síkság az éggel összeért, egy hosszú vonat kanyargott. Lalu halálos fáradtságoférvett, nehezen emelgette a lábát. Inge alatt még mindig égett a bőr, azon a helyen, ahol az ör megmarkolászta. Szájában is érezte a mocskos ujjak ízét, pe-
60

dig evett azóta, megreggelizett a bambuszok alatt. Tolvajnak nevezték, és ez most már rajta marad, akárki, akárhol a szemébe vághatja. Akkor meg minek tapossa ezt a poros-, forró utat még isten tudja meddig?

Hiába minden, így is, úgy is a börtönbe jutnak, nem a kórházba. Okosabb visszafordulni. Otthon talán mégis segít rajtuk valaki. Mífiya dudorászott.

- Láttad, hogy megizzadt? - dalolta. Neki elég volt, hogy a pályaörön kifogtak, azt hitte, most már nincs semmi baj.

- Ne dudorássz annyit! Visszafordulunk, hazamegyünk. Maya tágra nyílt szemmel bámult rá.

- Mit beszélsz? Hogy e^enest ölébe pottyanjunk az örnek?

- Nem, dehogyis. Vonatra ülünk.

- Vonatra? Hogy elkölsük minden pénzünket? Így akarsz ■ beaÚítani otthon? Se pénz, se jó szem, se Kanga, se semmi? .

Laluból kitört a keserűség.

- Hallgass, te buta lány. Én nem megyek tovább. Úgyis elfognak, és akkor elveszik a pénzünket, még ha minket talán eleresztenek is.

Akkor mit csinálsz? Az életünk csak többet ér, mint a szemünk! Nem érted?

" — Értem - mondta csendesesen Maya, és letérdeh melléje. Ha Lala a földre ül, itt a tűző napon, és mindenről le akar mondani, akkor összedőlt a vUág. Ügyetlenül simogatta a karját. - Jó, Lala, gyerünk. Úljunk fel a vonatra.

- Elmegyünk a legközelebbi vasútállomásig - mondta Lala komolyan. Felállt, felvette a batyut, és baktattak tovább. Nem sokkal azután egy kecskepásztossal találkoztak, attól tudakolták, mennyire van a legközelebbi vasútállomás. A fiú azt mondta, hogy ha rendszeren kilépnek, napnyugta előtt odaérhetnek.

De mielőtt a vasúti állomásig jutottak volna, olyasmi történt, ami hűtelen megmásította Lala szándékát.

Valamivel odább néhány fát láttak az útszélen, a túlsó oldalon. Gondolták, legalább egy darabon árnyékban mehetnek. Ahogy átvágnak a poros úton, ugatást hallanak a hátuk mögül, és látják, 78 Jiogy egy szürke kis árnyék közeledik feléjük. Szürke kis kutya loliol az út(M), Icdiol, és végre odaér, ráugrik Lahira porosan, ölesen, boldog ugatással, kezét, arcát nyalja, azt se tudja, mit csináljon vele. Kanga! Igen, ő volt. Azóta, hogy a fejedebni palotába került, nem evett, nem sétált két lábon, de végre nagy nehezen sUcerült küiúznia fejét a n^akszjából, amelyre a pórázát kötötték. Megszökött, és addig szaladgált összevissza, míg kiért az országútra, és ott megtalálta Lala nyomát. Soványabb volt és mocskosabb, mint valaha, de boldogabb. Maya sírt. örömeiben, és a kutyus hátát veregette.

- Kanga! Ó, te! ha tudnád, hogy hiányoztál! drága kicsi ku-tyukám! ' ,

- Jó otthoni szagod van Kanga, pedig palotából jössz - nevetett Lulu, és mintha elfújta volna minden gondját, baját. - Te zsvány, te! Hát illik faképnél hagyiú egy maharadzsát?

Büszkén nézte a kuttyáját, mintha legalábbis fejedelmi elefánt volna, és nem egyszerű falusi kutya, aki csak a szökésben meg a két lábon járásban mester, de más semmivel sem dicsekedhet.

Elmentek a vasúti állomás előtt. Vettek három csapatit egy bódében, mindenkinek egy egérét, mert ezt az eseményt meg kellett ünnepebbii. .

Kellemes pihen^elyet is találtak, egy kis víz mellett, sűrű tamariszkuszok árnyékában. A vízben bivalyok fürödtek. A levelek között átszűrődő napsugarak megcsillogtatták Maya színes üvegdarabkáit. Most mégis rákerült a sor, hogy játszhatott velük, mintákat rakott ki a föUön. Igaz, hogy újra elfoghatják őket, igaz, hogy Agra még messze van, de idáig győzték. Nincs semmi baj, Xanga itt van velünk. Jólaktak, hiús helyet is találtak a fák alatt, Khaya istenasszony, az irgalom istennője, árnyékot adott nekik. Kanga szunyókált, fejét a két első lába közé hajtva, de füle felállt, alvás közben is figyelt minden neszre, ami a pusztáról hallatszott. Lulu és Maya mindjárt elaludtak, fel se ébredtek, csak mUior már derengeni kezdett az ég alja.

62

A KIS TAKÁCSOK

Eltelt pár nap.anélkül, hogy valami is történt voUia. Lulu kérde-zösködött, és megtudta, hogy most már közelebb van Agrához, mint a szülőfalujukhoz. És azt is jól tudta, hogy ha egy nehéz feladatnak a felén túl van az ember, a másik felével már hamarabb boldogul. Ezt tapasztalta otthon is, mikor a rizst vetették el a hosszú, hosszú rizsföldeken.

Hanem aztán megint nagy ijedség érte őket, igaz, hogy egészen másféle, mint az addigiak. Ez történt:

Vasárnap estefelé egy' szövőműhelyhez értek, ahol nem felnőttek dolgoztak, hanem fiúk. Olyan aprólékos, finom mintájú, brokátselymek készültek abban a műhelyben, hogy csak gyerek_uujjak boldogulhattak vele. Lulu és Maya soha életükben nem láttak még szövőműhelyt, de az, hojgy vasárnap is dolgoznak a szövőszékek, egyáltalán nem lepte meg őket. Indiában sok millió mohamedán él, és a mohamedánok pénteken ünnepehiek, akkor zárják be a boltokat, gyárakat, nem vasárnap. És természetes, hogy a fiúk este dolgoznak, amUtor hűvös van, és nem a déli rekkenő hőségben.

Szép nagy kert volt a műhely körül, tele fehér virágokkal, bokrokkal, a nyitott ajtókon kiáradt a fény a pázsitra. A két gyereket csábította a

magas kőfallal védett helyecske, ahol a sakáloktól biztonságban lehetnek. Az egyik melléképületnek jó széles lépcsője volt, és érezték, hogy meleg még a naptól. Lalu megkérdezte, nem alhatnának-e ott? Azt mondták, telepedjenek csak le nyugodtan, mire tüzet raktak, ettek pár falatot. Senki se zavarta őket, mintha csak övék volna az egész kert. A bokrok mind éjjel vhágzó bokrok voltak, és csak úgy ontották Ulatukat a sötétben.

63

Maya éppen csak felsóhajtott, megkönnyebbülten, aztán elnyújtózott a gyékényen, és már aludt is. Lalu megkötötte Kangát, és a húga mellé fektette, hogy figyehneztesse őket, ha netalán kígyó közeledne. De azon az éjszakán kígyóval nem voh bajuk, más valami történt.

Lalu nem feküdt le mindjárt, ide-oda járkált, körülnézett a kertben, és aztán megállt a nyitott ajtó előtt, ahoiman belátott a munkaterembe, öt szövőszékjártLfigszerre. Erős, nagy fiúk kezelték a falécekre^erelt nyüstöket, amelyek a felvetőfonalat emelték és^feszítették alá, míg elől két kisebb fiú üh minden szövőszéknél, és parányi csévéket csúsztatott a szétválasztott felvetőfonalak közé, egyiket a másik után. Serényen dolgoztak, mint a hangyák, úgy öltötték a selyem- meg az arany és ezüst szálakat a szöttesbe, ahogy azt a minta kívánta. Lalu a keskeny kis hátukat nézte, arról is leolvasta, micsoda szeretettel, igyekezettel dolgoznak. Nem is csoda. Az aranyhímes, csülogó brokátselyem, ami kezük alól kikerült, olyan gyönyörű voh, hogy ahhoz foghatót álmodni sem lehet.

Fehiőttek is járkáltak a teremben^ lehajoltak a kis takácsokhoz, dicsérték munkájukat, vagy igazítottak rajta valanüt. Senkit se szidtak, seramit se gáncsoltak. Lalu sejtette, hogy ezek az ^ák, nagyfák, hiszen Indiában a mesterségek öröklődnek, apáról fiúra szállnak.

Csak azon csodálkozott, hogy a kis szövők nem fáradnak el, nem szaladnak ki a kertbe játszani.

Most hirtelen elévette, hogy nmcs egyedül ott a küszöbön, mellette áll egy idegen fiú.

Hosszú, sovány fickó volt, és félszemű, pár évvel öregebb nála, a haja fekete és kócos. Kanga bőszen ugatásba kezdett, és Lalu szidta.

Restellte, hogy a kutyája rátámadt egy magányos, védtelen fiúra.

- Hogy hívnak? - kérdezte a hosszú gyerek.

- Lahmak. Hát téged?

- Én Ramdasz vagyok.

63

Egy darabig szótlánul álltak egymás mellett, és bebámultak a kivilágított terembe. Akkor Ramdasz nagyot sóhajtott.

- Ó, csak én is takács lehetnék. A te apád is takács?
 - Apám parasztember - felelte Lalu.
 - Paraszt? Az se rossz. Egy helyben lakhatik, fedél van a feje felett, není kutyaol reggeltől estig az országúton. Bárcsak én is takács vagy földműves lehetnék.
 - Miért? A te apád micsoda? - tudakolta Lalu.
 - Medvetáncoltató. És azt akarja, hogy én is az legyek. Gyönyörű multság. Vásárról vásárra járni, rekedtre kiáltozni magam, mhe odacsődítem a népet, hogy nézzék a mutatványt. Rángatni a medve orrát a kötéllel, amíg táncolni nem kezd. Aztán felszededetni a pénzdarabokat a porból, mocsokból, négykézláb mászva. Bekapni pár falatot, és félig üres gyomorral tovább ku-tyagohii.
 - Lalu hátraforduk, és most meglátta a nagy medvét a sötétben, egy bokorhoz volt kötve. Azt érezte Kanga, azért ugatott olyan veszettül.
 - Apám ehment kenyérért - mondta Ramdasz. - Sokat aügha hoz, ma/gyengén ment az üzlet.
 - Csak fél szemed van? - kérdezte Lalu.
 - A másÚtat ^aparta a medve, mikor ötéves voltam. Nem csoda, ha mérges, ttielege van a vastag bundájában, és egész nap az országúton hurcolják. Ott, ahonnan a medvéket hozzák, hideg van, meg jég és hó.
 - Honnan **bo2zák** őket?
 - A Himalája hegyeiből.
 - Az egyik szövőfiú most felálU a számolýról, és odajött hozzájuk. Senld se kiáltott utána, amiért abbahagyta a munkáját.
 - Igazán két rúpiát keresel naponta azzal, hogy csak ülsz a számolýon, és szövöd a selymet? - kérdezte tőle a medvetáncoltató fiú.
 - Négyet, nem kettőt. A legkényesebb mintákért négyet fizetnek.
- 64
- A kis takács alig ért Ramdasznak a hónaljáig, de emeh fővel, kiegyenesedve állt előttük, és így nem is látszott olyan kicsinek.
- Innen küldjük szét egész Indiába a brokátot. Sőt, az egész világba. Nem akarjátok megnézni a munkámat?
 - Odahozott egy darab selyemszövetet, és kigöngyölgette előttük. A két fiú csak álh, szólni se tudott. Mintha a világ minden pompája ott tündökölt vohia azon a csepp szöttesen, százféle szín meg arany, ezüst, kápráztató mesebeh csoda. És amit ábrázol, a minta maga is, egész mesevilág' Istenek és emberek járkálnak az erdőben, tarka tollú madarak, sose látott állatok és virágok között. Parányi emberi alakok pompás öltözékben, az állatok, madarak, virágok is csUlognák-ragyognak, mint ékszerben a drágakövek.
 - Olvasni is tudsz? - kérdezte Lalu.

- Nem. Én szőni tudok - mondta a fiú.

Adott nekik egy apró, selyemszálás csévé meg egy darab cukornádat, aztán visszament a szőtteséhez. Egy perccel később már éppen olyan serényen járt a keze, mint az előbb, egyik apró csévé a másik után öltötte be a szétválasztott felvetőfonalak közé.

Lalu és Ramdasz odamentek a medvéhez. A nagy, bozontos állat ehiyújtózza feküdt a gyepen, a hűsön, de még mindig Uhegett. - -

Vigyázz, ne menj közel - figyelmeztette új barátját Ramdasz. —

Mikor keveset kap enni, mérges. De ha megrántom a kötéllel az orrát, mmdjárt szót fogad, mert az fáj neki.

Lalu érezte az állat maró szagát, meg azt is látta, hogy szörnyen sovány a.nagy bundája alatt, minden csontja kiáll. Sok ilyen medvét látott az országúton, mmdnek karika voh az orrába fűzve.

- Szegény állat - mondta akaratlanul, és az otthoni bivalyokra gondolt. Azokkal bizony nem így bánnak.

- Eh, hadd el. Sokat vétkezett, rossz ember voh a régebbi életében, és ez a büntetése - mondta Ramdasz. - Apám nekem is azt mondja, ha elcsavargok, itthagynom őt, lehet, hogy a következő életemben én is medve leszek büntetésül. Akarod lámi, hogy táncol? Könnyen megmutathatom.

- Ne, ne, hagyd békén.

65

Kicsivel azután visszajött Ramdasz ^ja, a medvetáncoltató. Egy darab kenyérhéjat vetett a medvének, egy darabot a fiának adott, morgott, zsörtölődött, nagyon rossz kedve volt. Lalu féhe-húzódott, s lefeküdt az alvó Maya mellé a lépcsőre. Kanga nyugtalankodott, mert érezte a medve szagát, de Lalu ráparancsoh, hogy maradjon veszteg, nem akarta, hogy esetleg galibája legyen miatta a haragos medvetáncoltatóval.

Jó órával azután a kis takácsok hazamentek, a műhely ajtaját bezárták. Feljött a hold, megvUágította a fehér vhágos bokrokat meg a fáradt, mélyen alvó utasokat.

Csend volt körös-körül, csak a két állat nem nyughatott, a medve azért, mert éhes volt, a kutya meg, mert fék a medvétől.

Mücor az első rózsaszínű derengés átszűrődött a fák lombja között, a köfal felett, és az éjjel nyíló fehér virágok becsukták kelyhüket a fény elől, Lalu azt áhnodta, hogy vadászaton van az elvarázsoh erdőben, amelyet a takácsfiú mutatott neki. Ruhája csak úgy ragyogott a sok arany hímtől, és köriUotte piros meg zöld -ps^agájok ültek a fákon, a kutyák csahokak, és valamüyen nagy állatot hajtottak feléje, hógy löje le. Nem tudta, müyen áUat - talán . vadkan, talán medve. Kapta a

puskáját, és már el akarta sütni, de a kutya keserves vonítására felébredt.

Kanga vonított, és alapos oka volt rá. A medve Maya mellett állt - nyilván rosszul kötötték meg, és elszabaduk a bokortól -, orrával a kenyeres **taris2aiyában** turkák, nem törődött Kangával, bár az kétségbeesetten rángatta pórázát, nyakszőrei égnek álltak, és olyan böszön ugafott, hogy csak úgy tajtékzott a szája. A mackó befalta a rizst, amit Lalu reggeUre akart megfőzni. A kutyaugatásra felébredtek a madarak a kerti bokrokon, ami nem lett volna nagy baj. De felébredt Maya is. Nagyot sikoltott rémületében, mert ahogy szemét kinyitotta, egyenest a medve tátott szájába látott. Olyan hirtelen verték fel, hogy egészen kábuk vok még, érezte az, állat forró leheletét, a nagy, bozontos fej is rettenetes volt, azt se tudta, álom-e vagy valóság, de menekük a rémség elől. Lebukdácsolt a lépcsőn, és szaladt, amerre látott. Beleütközött

66

egy bokorba, elvágódott, de felállt, futott tovább, ki a mezőre. Ott megint elbotlott, kaktuszok közé esett, azt se bánta, rohant neki a vakvilágnak.

Lalu se tudta, hol van, mikor álmából fehiadt, percekbe teU, amíg valamennyire összeszedte az eszét. Előbb ő is azt hitte, hogy az áhna folytatódik.

- Vagy úgy! Hát mégis medve volt - motyogta. A puskája, amit az imént még kezében szorongatott, eltűnt, egyedül voh, szemtől szemben a bozontos nagy medvpel.

Akkor hirtelen eszébe jutott, mit mondott Ramdasz. Ha megrántom az orrát a kötéllal, mindjárt megszélidül, mert az nagyon fáj neki.

Kitapogatta a kötelet a lépcsőn, és megmarkoha, megrántotta teljes erejéből.

A mackó abban a pillanatban leüU a hátsó lábaira, két elülső mancsát meg úgy rakta össze, mintha bocsánatot kért volna. És elkezdett táncoliii. . A medvetáncoltató is felébredt a zajra. Nem tudta, kire haragudjon jobban, a medvére-e, amiért elszabadította magát, vagy Ramdaszra, amiért rosszul kötötte ki a medvét. És mivel nem tudta, kin töltse mérgét, Lalut v^gta pofon.

Kemény pofon volt.

Lalu felkiáltott fájdalomában. Most, hogy a veszedelem elmúlt, felforrt benne a méreg, "éppen olyan mérges volt, mint a medvetáncoltató ember.

- Te komisz! Rosszabb vagy a vadállatnál! Egyebet se tudsz, mint kínozni az állatokat, embereket! Ha egy csöpp tisztesség volna

benned, szabadon eresztenéd ezt a szegény medvét is meg a fiadat is. Egyik se búsulna utánad, fogadok.

Az ember majd hogy keresztül nem dőfte szemével, de másodszor nem ütötte meg. Szó nélkül hátat fordított és ehment. Ha kölyök létere ilyen hangon mer beszélni egy fehióttel, nyilván előkelő *kaszál* való - gondolta magában -, az is lehet, hogy *brahman úú*.

67

- Gyerünk — szólt hátra a fiának -, szedd össze a cókókat, jó lesz, ha mentül hamarébb odábbállunk. A talpas megdézsmálta annak a brahman gyereknek az útravalóját.

Lalunak csak most jutott eszébe a húga. A medve meg a haragos ember miatt meg se figyelte, merre szaladt.

Eloldozta Kangát, és pórázon kivezette a kertből.

Mayának híre, nyoma sem volt. Elkiáltotta a nevét újra meg újra, de se az útról, se a mezőről nem felelt senki. Egy sereg kecske mekegett előtte, olyan port vertek fel, hogy az országútboi semmit se látott. Közben világos reggel lett.

- Meg kell taláhiunk! Hallod, Kanga? Meg kell találunk Mayát! Messzire nem juthatott. Szaladj, keresd meg.

Kanga izgatottan szaladgált a poros úton, ahol százféle nyom keresztelte egymást, de aztán feljebb, a tarlón, hamarosan kiszáglásztta Maya nyomát. Halk nyüszítéssel, orrával a fűben, loholt a nyomon tovább, úgy loholt, hogy Lalu alig tudta utolérni. Gólyacsapat rebtent fel mellettük, és egy darabig felettük keringett.

A kaktuszbozót szélén végre megtalálták. A földön feküdt, arccal a fűben, és sírt, fel se pillantott rájuk.

Lalu leguggolt, ölébe vette a húga fejét, Kanga meg körülötte szaladgált, és közbe-közbe megnyalogatta a lábát.

- Mi történt. Maya? Megütöted magad? Mondd?

- Haza akarok menni. . . , nem köU meggyógyítani a szememet . . . , haza akarok menni. . . /

.- Hazamegyünk nemsokára -Vigasztalta Lalu. - De most már sokkal közelebb vagyunk Agrához, mint a falunkhoz. Előbb majd meggyógyítják a szemedet.

- Ne gyógyítsák meg! Ném megyek tovább ezen az utálatos országúton. Gyerünk haza.

- A medvétől már ne félj, Maya. Elvitték. Azóta messze járnak vele.

- Nem akarok lépcsőn aludni. Háztetőn akarok aludni. Rendes, jó háztetőn.

67

Lalu ölébe vette, és úgy vitte, ő is jobban szerette vobia, ha egyenest hazaviheti anyjához, Nanihoz, ahol ápolják, etetik. Itt még reggeUt se adhat neki, azt megette a mackó. És ki ápolja? Mert most az kell neki, szegénykének. Nem csodádba jajgat, kaktuszok közé esett, mind a két karja teU van parányi tüskével. Lalu jól tudta, hogy mi az. Nani meg az anyja sokszor órák hosszat ültek mellette, amíg kiszedegették a bőre alá fúródott gonosz kis tüskéket. Olyan ^ró, hogy ahg lehet meglátni, de ha ki nem szedik, beljebb fúródik, még vérmérgezést is oldozhat.

Mit csmáljon Mayával, hová vigye?

Okosabbat nem tudott kitalálni, hát visszament vele a kertbe. Nem volt ott senki. Ramdasz elment az apjával meg a mackóval. A műhely is zárva voU. A lépcsőre fektette Mayát, és megpróbálta kiemelni a csepp tüskéket'a bőre alól, de erős, durva ujjával nem sokra ment.

Maya keservesen sírt, tüzes volt mind a két karja. Mesélt neki a kútba menekült fiúról, akmek méz csepegett a szájába, azt hitte, ezzel eltereh a gondolatait. De most nem sok mézet sajtoltak ki a Nanak históriájából.

Jó ideig egyedül voltak. Aztán hhtelen ott termett a tegnapi esti kis takács.

- Mi baja? Miért sír? - kérdezte.

- Tele van kaktusztüskével a karja, és én nem tudom kiszedni.

- No várj, talán majd én.

Ügyes kis ujjával munkához látott. Szeméhez emelte a Maya karját, vigyázott, hogy hozzá ne érjen a gyulladt, kivörösödött bőrhöz, beljebb ne nyomjon egyet is a parányi tüskék közül. Olyan türelemmel, hozzáértéssel szedte ki egyiket a másüf után, mintha világéletében mmdig ezt csmálta volna.

- Én addig ehnegyek, veszek valami harapnivalót - mondta Lalu, mert az éhség csak úgy rágta a gyomrát. - Mindjárt vissza-

- Mindjárt aligha jössz vissza, ha igazán ennivalót akarsz venni — mondta a szöväfiú. - Boltot nem találsz itt a közelben. De

68

várj egy kicsit, most már jönnek majd a fiúk, nemsokára elkezdjük a munkát.

Úgy is történt. A kis takácsmesterek körülfogták őket, sürgölődtek, mint a fürge mókusok, és nem gyöztek kérdezősködni.

- Igen, igen, a medvetáncoltató gonosz ember. Veszedelmesebb, mint a medvéje. De várjatok, hozunk valami ennivalót nektek.

Hoztak is. Nemcsak rizst, de krumplit, frissen sült csapatit, olvasztott vaját meg banánt. A sok finomságot mind Mayának kínálták. Az egyik

ette, mert a karját nem szabadíthatta ki, a másik a tüskéket szedegette a bőre alól, a harmadik megcsodálta a színes kavicsokat, és szebbnél szebb mintákat rakott ki neki. A szövőszékek ezalatt álltak. Maya megvigasztalódott, velük nevetett, az éjszakai lidércálmot eltűnt, mintha csakugyan álom lett volna. Majdnem egész nap ott maradtak a kis takácsoknál, délben együtt tartottak pühenőt, csak késő délután indultak tovább. Addigra Maya karja szépen meggyógyult.

69

A BICIKLIS FIÚ

A karja meggyógyult, de a szeme napról n^{ra} romlott. Még gyakrabban megbotlott az úton, mint addig, és a pihenő idejükben sohase játszott, elő se vette a színes kövecskéit. Egyszer, amikor megint lehevertek, a szántóföldön legelő pávák közül az egyik szétterjesztette farkát, csillogtatta tollait a napon. Maya máskor, ha szép színeket látott, mindig tapsolt örömeiben, de most rá se hederített a pávakakasra. Lalu tudta, hogy miért: mert egyre szürkébbnek látja a színeket és mindent. Nem szabad vesztegetniük az időt, mielőbb oda kell érniük Agrába, különben talán már késő lesz. Elhatározta, hogy pénzének egy részét rászánja, ezt az utolsó darabot autóbusszon teszik meg. Aztán, ha már ott lesznek, a nagybácsi segítségével majd csak szerez valami munkát, még ha nem is kínálják tálcán a magafajta fiatal gyerekeknek. De okvetlen meg kell keresnie a vasúti jegyre való pénzt. A megállónál sorba álltak az utasok. Lalu és Maya is odaálltak a sor végére, és várták a buszt. Most már nagyon lassan jutottak előre, Maya egyre nehezebben bírta a gyaloglást, és reggelenként alig lehetett felverni, olyan mélyen aludt. Autóbusszon még aznap odaérnek Agrába.

Hatahnas porfelhő közeledett az úton, és a felhőben egy otromba nagy kocsi, nagyobb még az elefántnál is. AZ utasok felkapaszkodtak, és Lalu szerencsés volt: sücerült egy ülőhelyet szereznie. Magas volt az ülés. Maya lába a levegőben kalimpált, de mégiscsak ült és ez a fontos. I^u a sofőr háta mögé állt, ahonnan láthatja, hogy vezeti a nagy kocsit, ^yikük se iUt még busszon, soha életében, nem csoda, ha Lalut érdekelte a vezetés, kormányzás, fékezés meg minden.

De egyel&e nem láthatta, amire kíváncsi volt, mert a sofőr még a kocsi mellett állt, a földön. Bétellevelet rágott, és küc(^ötte a

69

vörös levét. Aztán felszállt, hogy az új utasoknak jegyet adjon.

Hirtelen meglátta Kangát, és bosszúsán felkiáltott:

- Kié ez a dög?

- Az enyém - mondta Lulu, és odalépett. Szerette volna azt is megmondani neki, hogy Kanga nem dög, de a sofőr éppen elég haragosnak látszott, nem merté még jobban ingerehii.

- Le vele! Kutyát tilos a buszra felvenni.

Lalunak leesett az álla. Hogy Agráig loholjon utánuk, azt nem kívánhatta Kangától. Más a döcögő ökrös szekér, amelyikről Maya lelógatja a sálját, és más a robogó, benzinmotoros autóbusz.

- Fizetek érte - kockáztatta meg bátortalanul."

- Nem hallod, hogy tilos kutyát felvenni a buszra? Még csak az hiányzik. Éppen elegen vagyunk itt a kutyád nélkül is.

- És ha ölbe vesszük?

- Kutyát csak ketrechen lehet száUítani. A buszon is, mint a vonaton. A ketrecét nem tudta odateremteni Lulu. Nem voh mit tenni, lerángatta Mayát az ülésről, ahol már kényelmesen elhelyezkedett szegényke, és megint csak a poros úton álltakInind a hárman, s nézték, ahogy a busz továbbrobog.

Kora délután, mikor Maya már nehezen emeletté a lábát, letelepedtek egy falu szélén. Megfőzték a rizst, de az se voh egészen «gyszerű dolog. Lulu sokáig járkált a legerősebb, amíg összeszedte a száraz bivalytrágyát a tűzraká^oz, ^Snúre visszakerült. Maya keservesen sírt. Mióta a medve úgy Ráijesztett, féh egyedül.

- És ha megmt idejött volna a medve? - zokogta. - Vagy ha nem találsz vissza *hcazám*/LegalábbKangát ne vitted volna magaddal.

- Csacsi vagy. A medvét kötélen vezetik. És azt hiszed, Kanga nem talált volna meg, ha én el is felejtem, hol hagytalak? Ide nézz, milyen sok jó, száraz tüzelőt hoztam.

De Maya csak pityergett.

- Olyan sokára jöttél. . . , azt hittem, nem találsz vissza . . .

70

Lalu valószínű mester volt már a tűzrakásban, lassanként tökéletesen kitanulta minden csínját-bínját. Két kő között rakta a kis máglyát, úgy^ogy egykettőre felforrta a víz, megfőtt a rizsük, és teli csészével jutott mind a kettőjüknek. Most, ho^ közeledtek a célhoz, bővebben mérte az adagokat. Evés után megszámolta a pénzét - tíz és fél rúpiája volt még -, gondosan eldugta övében a vagyonszámláját, aztán szétnézett, hogy hol terítsék le a gyékényeket. Pompás alvóhely kínálkozott egy sűrű bozót mellett, a bokrok elfogták előlük a hűvös esti szelet, ott letelepedtek. Még viúágos volt, de Maya behunyt szunel ült, fejét féhehajtotta, mintha nem tudná egyenesen tartaiü.

- Mesélj arról a fiúról, aki a kútban kuporgott, és szájába csepegett a méz - kérte Lulut.

De Lalu most nem akart ilyen hosszú mesébe fogni. Azt majd inkább akkorra hagyja, mikor megmít otthon, a házuk tetején terítik le a gyékényeket. Mert nemsokára otthon lesznek. Most egy rövidet mondott el. Ez a mese Indra istenről szólt, aki a hegyeket •teremtette. - Tudnod kell, hogy a hegyek valanukor mind a felhők közt lebegtek, fönn a magasban, nagy, fekete szárnya volt mindenüknek — kezféte pontosan úgy, ahogy Nanitól hallotta. - De Indra később levágta a szárnyukat, és elültette őket a földön, mindeniket oda, ahol úgy látta, hogy jó helye lesz. A nagy sötét szárnyak meg ott maradtak az égen, ezekből lettek a vflíarfelhők. Ma is ott vannak, ha zivatar készíU, te is láthatod.

- És mind az égen voltak? A nagy hegyek is? - kérdezte Maya. - A Himalája is?

- Igen, a Himalája is. - Lalu Kanga selymes fülét drógatta, aztán játékból fejére kötötte a Maya piros kendőjét, és bambusz-botocskát dugott az egyik elülső lába ujjai közé. Kanga két lábra állt, és tipegni kezdett, olyan mulatságos voU a phos kendővel^ a bottal, hogy Maya hangosan nevetett. Egész otthonosan érezték magukat ott az árok partján. Egyikük se vette észre az idegen fiút, aki hátuk mögött állt az úton, biciklijére támaszkodva, és vigyor

71

gó pofával nézte Kanga mutatványát. Csak a csengő hangjára fordultak hátra.

- Eladod ezt a kutyát? - kérdezte a fiú.

- Nem eladó - felelte Lahi kurtán.

- Nem cserélsz velem? Odaadom érte a gépemet.

No, erre már nagyot nézett Lalu. Hogy a szerencsés halandó, akinek kerékpárja van, eladja a kerékpárját - ilyet még nem hallott. Hát még, hogy egy idegen kutyáért adja oda, ha mégolyan sokat tud is az a kutya.

- Nem eladó — mondta újra, de fél szemmel a biciklire sandított. Rozsdás ócska szerszám, de mégiscsak bicikü, tagadhatatlan. A gumija elég jó, és poggyásztartó is van hátul.

Ha egy ilyen gépe volna, elvihetne Mayát Agrába, meg onnan haza. Nem kéne vasúti jegyre költeni a pénzét, ennivalót vehetne rajta.

- Ül fel a poggyásztartóra, fordulunk egyet - mondta a bi-cikh gazdája, egy diuva vonású, vaskos fickó. Hangja hol férfias volt, hol vékony, éppen változott.

—,Ne hagyj itt engem, Lalu - könyörgött Maya.

- Vagy hajtsd te, azt se bánom, és majd én ülök **halfa**. Ha ugyan értesz hozzá. /

Lalu falujában ritkaságszámba ment a bidkh, nem sokan dicsekedhettek vele. De a cukormalomban volt egy, és azt néha kölcsönadták neki, amiért a mahnot őrizte. Nem hagyhatta magán száradni a gyanúsítást, meg kellett mutatnia, hogy tud biciklizni. Átlépett az árkon, kezét a kormányra tette.

- Ne hagyj itt! - sírdogált Maya.

- ^pen csak fordulok egyet az úton - nyugtatta meg Lalu -, mindjárt itt leszek. És Kanga veled marad, csak fogd meg jól a nyakszíját: •

Gyakorlott mozdulattal nyeregbe lendült, leírt egy hosszú nyolcast, és megállt a bicikh gazdája előtt, hogy az is felülhessen. Aztán elkarikáztak.

72

Kanga kétségbeesetten ugatott utána. Maya is kiáltott, mind a kettő hívta, hogy jöjjön vissza, de ő nem törődött velük. Indiai gyerekek nem mindennap jut ilyen multság.

— Kontra is van rajta - dicsekedett háta mögött a tulajdonos, fura, meg-megbicsakló hangján. Lalu persze nem állhatta meg, hogy ki ne próbálja a kontraféket is. Otthon, a cukormolnár kerékpárján csak lábfék volt. Tetszett neki, hogy a legsebesebb ka-rikázást is egy pillanat alatt lefékezheti.

73

- Gyorsabban - biztatta a fiú. - A gumit most pumpáltam.

Lalu t^xsta a pedált, nyomkodta a csengőt, az emberek kitértek az útjából, ő meg csak annál vadabbul csengetett, élvezte, hogy a gyerekek ijedten féheugranak előle, hatahna[^]an szétrebbentem az országúton járó népet. A szél arcába vágott, karján, mellén érezte a hideget. Hajtott, sebesen, egyenest a vörös alkonyégnek, egyenest a vörös napnak.

Mit szólnának az otthoni pajtásai, ha a saját kerékpárján érkezne haza?

- Na, és apád mit szól majd, ha gép helyett egy kutyával állítasz be otthon? - kiáltotta hátra a fiúnak. Nem hihette, hogy ezt az üzletet nyélbe lehessen ütni, még ha ő ráállana is.

- Mit szól? Hogy jól tettem. Nem bolond, hogy mást mondjon. - A fiú vastag hangon kezdte, de közben megtört a hangja, és vékony sípolás lett belőle.

- Miért, te? Aimyira szereti a kutyákat? Többre becsül egy kutyát, mint ezt a gépet, mi? - hitetlenkedett Lalu. Jól tudta, hogy kutya százával fiitkos minden faluban, a bicikh meg pénzbe kerül. Ráadásul sok pénzbe. Egy pillanatig arra gondolt, hogy felajánlja a tíz rúpiégát a fiúnak. Ha annyiért ideadja a gépet, felülteti rá Mayát, és egyenesen Agrába karikáznak, á nagybácsihoz, így akkor nem is baj, hogy nmc^s pénzük. De azfái[^] észébe jutott, hogy még az Uyen ócska masina is tízszer annyit ér^{^^} és nem mert szólani. /

- A bicikhre örökösen csak költeni kell - n^aa[^]arázta a fiú -, az ilyen betanított állat meg szép pénzt hoz a gazdájának. Sokáig néztem a kutyádat, láttam, mit tud. /

Lalu hhtelen fékezett, és leugrott a gépről. Mintha csak most tisztult volna ki az esze, hhtelen ráébredt, hogy majdnem másodszer is eladta Kangál. Mégpedig ezúttal olyan valakinek, aki nem játszani akar vele, mint a fiatal maharadzsa, hanem pénzszerzésre használja, üti, veri, koplaltatja, amíg rábírja, hogy szót fogadjon. Tudta, hogy bánnak az idomított majmokkal, medvékkel, eleget látott a falvakban.

73

- A kutyám nem eladó - jelentette ki határozottan/- Gyere, forduljunk vissza.

Farkasszemet néztek. A fiú érezte, hogy ő maga rontotta el a dolgot, nem úgy beszélt, ahogyan kellett volna. Megpróbálta jó-vátenü hibáját.

- Ugyan már. Mit okoskodol. Én se csinálnék mást a kutyáddal, mint te magad. Te is táncoltatod. Magam szemével láttam.

- És ha tíz rúpiát adok a gépedért?

-Tíz rúpiát! Hahaha! - A fiú röhögött. - A kutyádat akarom, nem érted?

- Forduljunk vissza — mondta Leilu, és most végre egészen megéberedett, lerázta a hiú áhnot, hogy valaha is biciklitulajdonos lehessen.

- Hogy visszaforduljunk? Azt már nem. Vissza majd talpalsz, te majompofa.

Lalu hátat fordított neki, és ehnduh emeh fővel, derekát ki-htíva. Az idegen fiú csak úgy szórta utána a szitkot, csúf szót.

- Te nyavalyás! Te anyád szomorítója! Ide azzal a pénzzel, fuvarbérre elég lesz.

Micsoda durva fickó! Hányszor verte volna meg Kangát naponta? Hányszor rúgott volna bele? És ő majdnem eladta neki . Hajszál híja voh . . . Megkettőzte a lépést, amíg elég messzre nem ért tőle, ahol már nem hallotta a szitkozódását.

Hihetetlen, milyen nagy utat megtettek ezalatt a rövid idő alatt. A falu nem is látszott. És sötétedett már, leereszkedett a trópusi" alkonyat.

Akkor pedig egykettőre beesteledik. Mayának nappal is félhomály van, most mindjárt koromsötétben lesz . . . Lalu futásnak eredt.

A sakálok falkákba verődtek a pusztán, és rákezdték az esti nótájukra.

Lalu tudta, hogy sötétben még szemtelenebbek, bemerészkednek a falvakba, tyúkot lopnak, az elhullott állatot felfalják, még a kisgyereket is megtámadják, ha hozzáférhetnek. És Maya ott kuporog

a bozótban egyedül, gyámoltalanul. . .

74

Szaladt, ahogy a lába győzte. Egyedül hagyta Mayát és Kangát a sakálokkal. Cserbenhagyta őket egy kis" biciklizésért, és most itt

lohol, mint a bolond, még a falut se találja meg. Itt volt az út mellett. . . Előbb-utóbb oda kell, hogy érjen. Nekihamodott.

Hirtelen felbukkantak előtte a legszélső kunyhók. Hallotta a falut, még mielőtt látta volna, gyerekek sivalkodtak, anyák pöröltek, lantot

pengettek a tüzek körül. Lalu fellélegzett. De hol a bozót, ahol ültek? Az út mellett volt, arra emlékezett, de hol?

- Maya! - kiáltotta jobbra-baha, és hirtelen megzavarodott. Az úton innen volt, ahol ültek? Vagy a túlsó oldalon? Nem tudott ehgzazodnL De hiszen keresztülkarikázott a falun! Vagy ez se igaz? És miért üvöltének a sakálok, az átkozott dögök, most még vadabbul, mint az előbb? Mintha százan meg százan vohiának . . .

Nem. Nem biciküzett keresztül a falun. Arra okvetlenül emlékeznie kéne. De hol a bozót, amelyik a szelet elfogta előlük? Ez az! Átkutatta a sűrűséget, de senkit se talált!

- Maya! Maya! - kiáltotta újra meg újra. Nem gondolhatott mást, mint hogy Mayát felfalták a sakálok.

Hangja messzire elhallatszott a pusztán, de hiába, senki se felel rá. Lalu megállt, és szétnézett az esti homályban. Nagyon ismerős volt a hely, úgy érezte, ez az, ahol Mayát hagyta, Kangával. De hát hol vannak? Tovább szaladt az úton egy darabon, aztán vissza, a saját nyomán. — Maya! Maya! ~ x

Már azt hitte, nincs remény, amUcor hirtelen felugrott rá nyüszítve, lihegve, megtépázott bundával **J**- Kanga!

- Kanga! Te vagy az? - Letérdelt melléje, nyakát veregette, szorosan magához ölelte.

- Hová bújtatok? Már azt hittem, egyiketeket se találok élve. Kanga úgy fújt, lihegett, mintha a pusztá túlsó végéről loholt volna odáig egyhuzamban, nyelve hosszan küögött. Lalu egyszer csak érezte, hogy csupa vér a keze.

- Mi ez, Kanga? Vérzel?

75

Most, hogy jobban megnézte, látta, hogy a fél füle majdnem egészen la van tépve.

- Kanga, te verekedtél! Sakálokkal verekedtél. . . Lerántotta ingét, és szorosan rácsavarta a kutya fejére, hogy elállítsa a vérzést. De a következő pUlanatban szinte megdermedt.

- Hát Maya? Hol van Maya?

Rémülten felugrott, szemét a sötétségbe fúrta.

- Maya, hol vagy? — Kiáltani se tudott, úgy elszprította torkát a rémület.

Maya ugyanazon a helyen feküdt, ahol hagyta, és mélyen aludt. Két falubeh asszony állt mellette. Lalu se szó, se beszéd, féhetolta őket.

- Maya! Mi történt veled? összeharaptak a sakálok?

- Alszik - mondta az egyik asszony. - Alszik, ebben a lármában. Halálosan fáradt lehet.

Lalu felemelte a húga fejét, aztán oWalára fordította, és látta, hogy sértetlen. A földre vetette magát, melléje, arcát tapogatta, és érezte, hogy nedves a könnyektől. Sírva aludt el szegényke.

Valami rörigyocskával letörölgette Maya arcáról a könnyet, maszatot. Olyan keveset alhat mostanában, hogyha egyszer elaludt, fel se lehet verni.

- Hohi^iitán Agrában leszünk. Maya - suttogta a fülébe bűnbánóan. - Talán már hohiap . . .

- Honnan jöttök? - kérdezte az egyik asszony. - Zarándokok vagytok talán? ^

- Az agrai kórházba inegyünk, hogy meggyógyítsák a húgom szemét.

- Gyertek velem, nálam meghálhattok ma éjszakára. Ez itt nem jó hely, vadállatok kószálnak üyenkor a pusztán. De még a sakál is veszedelmes. Az alvót megtámadja.

ölébe vette Mayát, és eüdült vele.

- Én Adia vagyok. Hát te?

. — Lalu vagyok. Apám Kumár Nagh, Katva faluban, AUaha-badtól keletre.

76

- Allahabad! - álmélcxiott Asha. - És egyedül jöttök olyan messü-öl? Így kell lenni, hiszen egyedül vagytok.

- Gyalog — mondta Lalu.

- Gyalog? No, akkor nem csoda, hogy kúnerült ez a csöppség. És müyen könnyü! Nincs is súlya.

A faluban körülfogtak őket a gyerekek, akérdések egész özöne zúdukt Ashára.

- Mi történt? Mi baja a kislánynak? Mi baja a kutyának? Csak nem a **sakálóTtkal** verekedett?

- A kutya mentette meg ezt a kislányt - mondta nekik Asha. — De eriggyetek az útból, hadd vigyem be a szobába.

Leakasztott egy alvógyékényt a fahól, arra fektette Mayát, be is takarta. Maya motyogott valamit álmában, de aztán a másik oldalára fordú, és aludt tovább.

Lalu leült odakinn. Hátát a ház falának támasztotta, és ölébe vette Kangát, aki most egyszerre a falu hőse lett. De látszott rajta, hogy nem kellemes neki a nagy dicsőség, kivált az, hogy egyszerre tízen beszélnek mellette.

- Hallottad? Ez a kis fekete kutya megmentett a sakáloktól egy gyereket. Meg is sebesült a verekedésben, összeharapdálták a dögök. Az egyik vizet hozott Kangának, ivott is szegény, de még milyen mohón ivott. A másik gyerek azalatt elszaladt a Lalu és Maya

holmijáért, elhozta a két gyékényt meg a fazekat, kenyerestarisznyát. A harmadiknak az a jó gondolata támadt, **hojgy** odahívja az állatorvost. Kanga fülét gondosan bekötötték, gallért is tettek a nyakára, hogy ne férhessen lábával a kötéshez.

- Nem szabad több vért vesztenie, amilyen rossz bőrben van, talán bele is pusztuhia - mondta a falu állatorvosa, és még egyszer megvizsgálta a kötést. Lulut is figyehneztette: - Vigyázz, nehogy lerángassa, letépje.

De Kangának eszébe se jutott akármit is letépni vagy lerángatni. Odabújt a gazdájához, és szörnyen zavarban vok. Nem szokta meg, hogy ennyit foglalkozzanak vele. Később a gyerekek haza

77

mentek, a háziak is lefeküdtek, de Lulu egész éjjel ott üh, virrasztott, ölében a sebesülttel. Kanga lázas volt, többször is kházta a hideg. Olykor nyüszített fájdalomában, de müielyt Lulu megveregette a nyakát, mmdjárt elcsendesedett.

Két napig ínaradtak a jólelkű Asha házában. Maya sokat játszott a falusi gyerekekkel - szörnyen érdekes volt nekik, amiért majdnem felfalták a sakálok. Szívesen ott maradt vobia örökre, de Lulu tudta, hogy Ashának a maga gyerekeivel is éppen elég gondja van, sőt több az elégnél. Megköszönték a szíves vendéglátást, és mivel a jó asszony aggódott értük, azzal vigasztalták, hogy Agra most már nincs messze, és ott rokonaik, ismerőseik vannak. Nekivágtak újra az országútnak, a falubeh gyerekek jó darabon elkísérték őket. Elöttük Kanga kocogott.

77

A VAKSÁG LEKÜZDÉSÉRE ALAKULT EGYESÜLET

Azon a napon, amikor Ashától eljöttek, egy fogadóban szálltak meg este, más utasokkal együtt. Most már Lulu is megelégelte a szabad ég alatt hálást, többet nem kért belőle.

A szoba, ahol egymás mellett feküdtek az emberek a földön, olyan fülledt és rossz levegőjű volt, hogy inkább kivitték gyékényeiket a féltetővel fedett verandára. A tető széléről nagy denevérek lógtak mozdulatlanul, mint a zsákok, de mihelyt besötétedett, egyik a másik után repült ki az éjszakába, hogy rovarokra vadásszon. Merev szemű gyíkok surrantak végig a padlón meg a falon, és benn, a hálóteremben pillék és más szárnyas jószágok verődtek neki a lámpának. Odakinn, a csillagos ég alatt, a végtelen pusztáról közeh és távoli neszek hallatszottak.

Lulu hanyatt feküdt, és szőtte a terveket. Bizony, jólesett nyugodtan heverni itt, a biztonságos helyen, elnézni a csillagokat, és gondolkodni a jövőről. Itt most nemcsak a fél szemét hunyhatja majd be éjszakára,

mint máskor. Érezte magában az erőt, bátorságot. Mihelyt Agrába érnek, egyenest a nagybácsihoz megy, az ő segítségével bejuttatja Mayát a kórházba. És azután rögtön munkát keres. Elvállja, akármi lesz is. Okvetlen meg kell szereznie a hazautazásra való pénzt. Fogadóban nem hálhatnak többször, arra nem telik. Nemcsak a szállásért kell fizetni, de még külön azért is, hogy a rizst megfőzheti a tűzhelyen. Ki kell eszelni valamit, hogy gyorsabban jussanak előre. Maya nem tud jobban sietni. Igaz, hogy Asha egy pár jó szandált adott neki, és így könnyebben jár, mint mezítláb, meg, pihent is, két éjszakát végigalhatott. De eiz mind nem elég neki. Most is csak cammog. A fogadó hátsó udvarán állnak a tongák, talán sikerül valamelyiken helyet szerezniük, ha megfizetik. Akkor holnap odaérhetnek. És a tonga tempóját Kanga is köny

78

nyen győzi, utánuk szaladhat - gondoltli Lalu, és tervezgetés közben végre elaludt.

Másni[^] reggel leültek a lépcsőre, és megreggeüztek, miközben az utasok ki-be jártak, csomagjaikat, balyuücat hordták a ton-gákra, kerékpárookra. Minden tongán egész rakás gyerek ült, a sovány lovacska nekhugaszkodott, és elinduh terhével, Lalu pedig belátta, hogy nem érdemes próbálkoznia, ök már nem fémek fel egyik kocsira se.

Most kilépett az ajtón egy hosszú, sovány ember, olyan hosszú és sovány, amilyet Lalu még nem látott. A bicikü gazdája volt, amelyik éppen ott, mellettük állt, a falnak támasztva. Pumpálni kezdte a gumit, és Lalu hirtelen kieszelt valamit, összeszedte bátorságát, és odament hozzá.

- Agrába készülsz? - kérdezte tőle.

- Az ember igent intett a fejével, és tovább pumpáh.

- Múcor érsz oda?

- Dél-tájban, ha kitarat a gumi.

- Mondd csak . . . , nem vinnéd el ezt a kislányt a poggyásztartón? A vasútállomásig. Ott leteszed. Egy rúpiát fizetek érte.

- Kettőért elviszem.

Alkudoztak, és végre megegyeztek egy és fél rúpiában.

Lalu ráterített egy gyékényt a poggyásztartóra, hogy Maya kényehnesen üljön, két banánt is adott neki útravalóul, és megmondta neki, hc[^]y a vasútállomásnál majd leteszi a bicikhs-ember, ott várjon, amíg ő Kangával odaér. Maya egy szóval se tiltakozott. Ha nem lett vohia halálosan fáradt, bizonyosan nem nyugszik bele ilyen könnyen, hogy elváljon Lalutól, és egy idegeiméi menjea tovább.

- A pénzt majd tőlem kapod meg - mondta Lalu az embernek. —
Estére gyere ki az állomásra, akkorra bizonyosan ott leszek.

- Nem. A pénzt most add ide.

- Azt már nem. Akkor nincs üzlet.

79

— De hisz azt se tudom, igazán van-e pénzed, te rongyos. És ha becsapsz?

— Akkor nem alkudtam volna - mondta Lalu. - És zálognak ott a hűgom.

Elővette a bugyellárisát, és mutatta neki a rúpiáit. Pedig tudhatta volna, hogy ez nagy könnyelműség, Jandu megmondta neki, figyelmeztette, hogy a pénzét ne mutogassa, az országúton rossz emberek, csalók, tolvajok is járnak.

— Hány rúpiád van? - kérdezte a hórihorgas.

— Húsz darab - fíllentett Lalu, és tetszett neki, hogy most úrnak nézik.

Az ember nem okoskodott tovább. Lalu felsegítette Mayát az ülésre, és egy darabig az útszélen állt, nézte, hogy karúcaznak a port kapáló lovacsákak után. Maya hátrafordult, integetett neki:

— Siess án), ahogy csak bírsz, Lálu!

— Jövök utánad, ne félj!

Bizony, jó voh, hogy olyan szaporán emelgetheti a lábát, ahogyan neki tetszik, nem kell Mayát vonszobii, mesével szórakoztatni, elterelni a gondolatait. Nem kell minden percben, jókor, nem jókor, pihenőt tartani. Lalut nem csigázta sl az országút sok viszontagsága, mint Mayát, inkább megedződött, tele volt vállalkozó kedvvel, bizakodással. Majdnem futott, saiiikában Kangával.

A hosszú lábú bidkhsta elég lassan hajt, gondolha, még az se lehetetlen, hogy utolérem. Most, hogy a célhoz közeledett, szmte lázasan lüktetett a vére. Még evésre is sajnálta vesztegeitni az időt.

Ahol lehetett, a fák árnyékában maradt, és nem lassított.

Egyszer csak felbukkant á látóhatáron egy sötét, csipkés vonal —

Agra! Olyan sokszor eUsmételte magában a nevét, hogy megdobogott a szíve, amikor most a távoü cél valóságos várossá változott.

— Oda nézz, Kanga! Az már Agra! Most már jó dolgod lesz neked is. Hátunk ihögött hagyjuk az országutat, sakálokat, mindent, ami rossz volt!

Kanga a farkát csóválta.

79

Később délután, amikor már hosszúra nyúltak az árnyékok, a cikcakk vonalból távoh házak és templomok váltak ki. Lalu fáradt volt, de nem

akart törődni vele. Ha iparkodik, odaérhet, még sötétedés előtt. Mayával két, talán három napig is elcammogtak volna ezen az utolsó darabon.

„Okosan csináltam, hogy nem fizettem ki előre a pénzt annak a méregzacskónak. Meg azt is ravaszul kieszeltem, hogy az állomáson adjunk találkozót. . . ”

Egyszer csak, mintha a földből nőtt volna ki, előttük állt Maya, a hosszú, piros tunikájában, kendővel a fején. Nagyban fürkészte az utat, de nem látta meg őket, amíg Kanga rá nem ugrott, és nyalogatni nem kezdte.

Lalu nem hitt a szemének.

- És hol a bidküsta?

- Ott, ni. - Nagy banjánfa volt nem messze tőlük, a lelőgő léggöyökerek egész sátrat formáltak. Csakugyan ott feküdt az ember, hosszú lábát ehiyújtva a fűben. Mélyen aludt.

- Már régen alszik. De én azóta itt álldogálok a napon. Nagyon félttem, hogy elkerüljük egymást. Onnan, a fa alól nem láttam ki az útra, sötét van.

Lalut bosszantotta, hogy megbízását így teljesítüek, de ugyanakkor büszke is volt, hogy ezt a hosszú utat jobban győzte, mint a biciklista.

- Azt mondja, ne is reménykedjünk, hogy a kórházba felvesznek.

Nincs hely. Száz meg száz embert elküldenek mindennap, nem gyógyítják m^ őket.

- A Kamak bácsücját m^gyógyították.

- De van valamüyen egyesület, nagyon cifra a neve, nem jegyeztem meg . . . , kérdezd majd meg tőle.

A hosszúlábú most felébredt, felük.

Hiába, kicsike, abba az egyletbe úgyse vesznek fel akárkit, csak a felső kasztok tagjait.

- Hát ^.visS:ed Agrába a húgomat, mi? - fordult hozzá Lahi.

80

- Gyere, ülj le te is itt az árnyékban, látom alaposan megizzadtál.

Beteg ez a hátsó kerék, ahgha bírja ki odáig.

Lalu leült a banjánfa alá, az ember vizet töltött neki egy kecskebőr kulacsból, és ezzel valamennyhe kiengesztelte.

— Pihenj egy kicsit te is. Nem számít, ha egy órával később érkezel oda - mondta a bicikhs ember, és újra töltött nekik.

Majmok ugráltak felettük a fán, és ágakat, gallyakat hajigáltak rájuk, csupa mulatságból. De Lalunak mégis jólesett elüldögélni ott a hűsön, és iszogatni a friss hideg vizet.

— Az egyletről kérdezd - nógatta Maya.

- Sokat nem tudok róla - mondta az ember. - Az iidiai szembetegségek ellen küzdenek. Bizonyos, hogy már igen sok emberen segítettek.

- Akkor meg miért ne segítenének rajmnk is?

— Mondom, nem foglalkoznak akárkivel. Lalu felállt.

- Ha igaz, hogy az mdiai szembetegséget akarják leküzdeni, nem nézhetik, hogy ki milyen kasztból való.

— Eh, mit tudom én. De ma este találkozom valakivel itt a városfalnál, a fogadóban. Az ismeri az ehiököt. Ha akarsz, beszélj vele.

— Jó, odamegyünk - mondta Lalu. - Most már nincs messze. Mikor elindultak, a majmok még nagyobb ricsajt csaptak, talán büszkéek voltak rá, hogy sikerült elzavarni az idegeneket a fájuk alól. Mayát felültették a poggyásztartóra a lottyadt gumücerék fölé, aztán együttes erővel tolták a gépet a fogadóig.

A söntés ajtajában nagy jövés-menés voh, a hórihorgas lehajtotta fejét, amikor belépett, hogy be ne verje a szemöldökfába.

- Várjatok meg itt, majd aztán kijövök értetek - szóh hátra nekik. -

Előbb megnézem, odabenn van-e. Megbeszélésimk van itt ma este.

Az ablakon keresztül is látták, hogy a söntés zsúfolásig tele van. De a hosszúlábút körinjrú volt megtalálni, ugyancsak kúnagaslott
81

a többi közül. Egy turbános, kövér emberrel beszélgetett, nyű-ván az volt, akit keresett. Nagyban hadonászott a kezével, magyarázott neki, úgy látszott, rá akarja beszélni valamire. Jaj, csak sikerüljön felvételni Mayát abba az egyletbe! Akkor bizonyosan segítenek is rajta. A Vakság Leküzdésére Alakult Egylet. . . Befolyásos, nagy tekintélyű társaság lehet. Talán a Kamak bácsi-káját is ezek juttatták be a kórházba. Maya tántwgott a fáradtságtól, alig állt a lábán.

- Nem fekhethnék le ott a bicüch mellett, Lalu? A gyékényem éppen elférne.

- Várj egy kicsit. Mmdjárt kijönnek értünk, és akkor bevüiet-jük a gyékényt a szobába. Csak előbb eszünk valamit.

Végre kijött mind a kettő, a hosszú is meg a kövér. Bevitték őket, leültek az egyik nagy asztalhoz, és vacsorát rendeltek. Lalu nem akarta, hogy koldusnak nézzék, hát ő is kért két rizslevest.

- Azt mondja, az egyesiuet csak a tagok dolgában jár el - kezdte a bidklis ember. — Az ország legjobb orvosai dolgoznak nekik, több' maharadzsat és más előkelőséget meggyógyítottak már. De akárki nem lehet tag.

- Mibe kerül a tagság? - kérdezte Lulu, és közben kirakta az asztalra a kettejük szerény kis vacsoráját, pár darab krumpot meg egy kis sajtot.

- Pontosan nem tudom, de legalább tíz rúpia - mondta a turbános.

- Nyolc rúpiám van - mondta Lulu -, a többit megkeresem majd Agrában.

A turbános a fejét rázta.

- Kevés lesz.

- Ne légy már olyan szigorú - próbálta rábeszélni a társa. — Talán megelégszenek nyolc rúpiával, hiszen gyerekről van szó. Kivált, ha készpénzben kapják.

- Hogy mondd? Itt van nála a pénz?

Lulu az asztalra számolta a nyolc rúpiát, és odatolta elébe.

- De valami zálogot kérek.

82

— Zálogot? - A kövér ember felfortyant. - Még hogy zálogot adjak! Társa csitította.

— Jól van. Ha nem bízik bennünk, adjunk neki zálogot. Nesze. - És Lulu kezébe nyomott egy gyűrűt, amelyikben nagy piros kő volt. - Mindjárt visszajövünk, várjatok meg itt.

Ők hát vártak.

Lulunak egy pillanatra összeszoruh a szíve, mikor látta, hogy elkarikáznak. Most már bánta, hogy minden pénzét odaadta nekik. A pocakos hátul ült, de a beteg keréknél most egyszerre semmi baja se volt.

Maya összefonta karját az asztalon, ráhajtotta fejét, és nyomban elaludt. .

Hihetetlen, mennyit alszuc, ez már több a soknál! Lulu maga egyenesen ült, mint a gyertyaszál, és nem vette le szemét az ablakról. Odakiim már sötétedett az ég, feljöttek a csillagok. Minden ajtónyílásra összeresztett, fellobbant benne a remény, hogy mindjárt azután keserves csalódásra változzon.

Micsoda ravaszság! Hát ilyen is van a világon? Kicsalják az utolsó nipiáit, és ráadásul elhitetik vele, hogy szívességet tesznek neki, még kéretik magukat!

Megpróbálta összeszedni emlékezetében, mit mondtak, hogy mondták. A kifogásokat, hogy milyen nehéz bejutni abba az egyesületbe, pedig talán az egész csak mese, az az egyesület nincs is a világon. Még mindig nem tudta elhinni, hogy rászédtek. \

A kövér fogadós, aki **addig** a vendégeivel beszélgetett, tréfált, most odajött az asztalukhoz. /

— Jó lesz, ha felébreszted a kislányt, és ti is szedelőzködtök, mert zárunk. Késő van^

Lalu megmondta, hogy üzenetet várnak, nem mehetnek el, amíg nem tudják, miyén választ hoz az emberük az egyesiUetből. Megmondta az egyesiUet nevét is. De a vendéglős hírét se hallotta. Azt a kettőt se ismerte, aki velük vacsorált annál az asztahál.

83

Lalu hirtelen úgy érezte, hogy minden ereje elhagyja. Felnézett a fogadásra, de túlságosan szégyellte, hogy lépre ment, éppen azért nem is tudta egykönnyen elhinni.

- Nem lehetnek tolvajok. Ide nézzen, zálogot is adtak.

Mutatta a gyűrűt, a fogadás elvette, megnézte.

- Vásári kacat. Színes üveg. Sok, ha két-három amiát megér. Lalu a két karjára hajtotta fejét. ^
- Mennyi pénzt adtál nekik?
- Ami pénzem voh, mindet. Nyolc rúpiát.
- Gazemberek! - csattant fel a kövér ember, és öklével az asztalra vágott. - Ezt nem hagyjuk annyiban. Megyek a rendőrségre.
- "Lalu úgy ugrott fel erre a szóra, mmtha darázs csípte vohia meg.
- Ne, ne! Csak azt ne tegye! Akkor minket fognak el, és nem a tolvajt! Csak rendőrt ne hívjon!

Ugyan már. Bolond beszéd. Várjatok meg itt. öt perc alatt megfordulok.

- öt perc . . . , öt perc - motyogta magában Lalu, mikor az ajtó becsukódott. - Nem maradhatunk itt! Hallod, Maya? . . . El kéD meimünk iimen . . .

Rendőrt hoz . . . és most *igazán* van nála egy gyűrű . . . Mindenáron fel akarta ébreszteni Mayát, de az csak aludt. Úgy tuszkolta végig a szobán, és ki az ajtón.

- Hagyj békén - mormogta Maya, féUg alva. - Miért nem hagysz békén? Látod, hogy álmos vagyok.

És leült a küszöbre. Lalu rázta.

- Nem érted? Rendőrt hoznak. Hiába beszélek? Mmdjárt itt lesz a rendőrség. Talán a pályaőr is . . .

Maya kényelmesebben elhelyezkedett a küszöbön, és karjára hajtotta a fejét. Lalu újra rángatni kezdte, de eszébe jutott, hogy a fazék meg a két gyékény benn maradt a padon. Azt nem hagyhatják itt, hiszen most már egyebük sincs. Mire kihozta a kis motyójukat, majdhogy ölébe nem szaladt a rendőrnek. Ott állt a vendéglőssel az ajtóban az alvó Maya fölé hajolva.

- Miért alszik itt a föltjön? - kérdezte a fogadós.

Lalu nem tudott mit felelni. De most már úgyis minden mindegy volt. A pénzét elvitték, gyalázatosan kijátszották, és a tolvajoji helyett őt magát fogják fülön. Most már lesz, ami lesz. Ennél rosz-szabb ügyse lehet.

85

— Nem vettem el senkinek a gyűrűjét - tört ki belőle a keserűség —, se Akviét, se másét. Ez nem ér senmüt, vásári. . . - Nem mondta v^g. Mióta hazuból eljöttek, most először történt, hogy nem tudott uralkodni magán.

Böggött.

— Nem vettem el senkitől semmit. Éntőlem vettem el mindent. És hajszolnak, mint a tolvajt, csalót, hogy zsebre vág hassák a száz rúpiát. . .

A rendőr jobban megnézte.

— Tán bizony Lalu vagy, a katvai Kumar Nagh fia?

— Igen - zokogta Lalu —, de nem loptam senkitől semmit. Most már csak sírt, jóformán beszéhu se tudott.

— Igaz. Mi is tudjuk. Nincs is már jutalom kitűzve a fejedre -mondta a rendőr. — Könnyen megkeresettem vohia a száz rúpiát, hiszen egyenest az ölembe szaladtál, de a panaszos visszavonta a vádat. A gyűrű megkerült.

Lalu hirtelen abbahagyta a *skást*.

— Hogy mcmdtad? **Ó** maga . . .

— Igen, megtalálta a gyűrűjét. A saját házában. Egy árva rúpiát se kapok, ha lefiilelek.

Laluban csak úgy forrt a méreg. Azt a buta mindenit! Még csak körül se nézett rendesen a szobájában, olyan bizonyos volt benne, hogy ő lopta el a gyűrűt. Mert mezítláb jár és szegény . . . , csak azért.

Hajszálon múltott, hogy az Akvi nyomoruh gyűrűje miatt börtönbe nem kerül, szégyenszemre. ^

Majdnem ez lett a vége az agrai útnak. És most megtalálta ő maga, a szobájában!

A rendőr jót nevetett Lalu felhíborodásán. Alacsony kis ein-ber volt, és izzadságszagú, egyenruhája is gyűrött.

— Szóval, szerencsés fickó vagy.

— Az már igen - mcmdta Lalu bi^adnan. - Én aztán szerencsés vagyok.

PcHitos személyleírást keUett adniuk a két csalóról, akik megugrottak a pénzzel. De a rendőr maga is mondta, hogy hiába pró
86

bálják-kereaii őket. Ahol annyi ember jön-megy, könnyű eltűnni a tömegben. No meg nincs is jutalom kitűzve a fejükre.

A fogadós bevitte Mayát a szobába, és a padta fektette. Lalu és Kanga a földön aludtak.

Másnq) bőséges reggeht kaptak, a fogadós megvendégehe őket, aztán elmduhak - tele hassal, de üres bugyellárral - be a városba*

86

A TADZS-MAHAL

Ez hát Agra. Agrában vannak.

Kisebb város, mint Allahabad, kisebb és csendesebb. Itt nincs tolongás, se vásári zaj, csak szép, zöld kertek és a kertek mélyén futórozsával benőtt szállodák. A vászonszékekben, a szállodák előtt, fehér arcú eiu'ópaiak ülnek, és az indus árusokkal alkudoznak, hímzéseket nég kígyóbőröket vásárohiak tőlük.

A kerítés előtt seregestiU álldogáltak a koldusok meg a kétkerekű kocsik, amelyekbe ló helyett ember volt fogva. Azok is az eiu-ópai turistákra vártak, mint a koldusok.

Lalu és Maya bekucskáltak a kerítésen, szerettek volna ők is ott heverni a hűsön, a fák alatt, és nézni a kígyóbüvölöt, amint guggolva fújja sípját, muzsütál a táncoló kobrának. De tovább kellett menniük, nem álldogálhattak ott. Nemsokára a piacra értek, ahol rogyásig volt rakva nűnden asztal enivalóval. Most aránylag nyugodtan nézték a

sok finomságot, mert alaposan be-reggeUztek a fogadós jóvoltából, no meg azt is tudták, hogy nemsokára a nagybácsijuknál lesznek, a szép keries házak közüU valamelyikben okvetlen megtalálják. *

Lalu többször is kérdezősködött, de a járókelők nem ismerték Ali Razát, csak a fejüket rázták, és továbbmentek. * Míg végre *akaát* egy, aki útbaigazította őket.

Ali Raza háza éppen olyan árnyas, nagy kertben volt, mint a szállodák - *mkor* Lalu meglátta a pompás, fehér vUlát, a rózsával befutott verandát, aggodalmaskodni kezdett. Csak nem áUít-hatnak be mocskosan^ porosan ilyen nagyúri házba! Bizonytalanul -nézte az oszlopos verandát is - hogy kopogtat be, ha nincs ajtó? Az oszlopon kell kopogtatni? A vége az lett, hogy Maya tUtakozá-sa ellenére jó óra hosszat kefélkedtek, csmosították magukat a kapu előtt. Igaz, hogy Asha khnosta a hobnijukat, és Maya lábára

87

szandált adott, de az országúti por a tiszta holmira éppen úgy rátelepszik, mint a piszkosra, eltünteti a különbséget.

Maya keUetlenül kibontotta és" fényesre kefélte a haját - aznap már másodszor -, és befonta két szoros, hosszú fonatba. Kanga poros bundáját is alaposan megdolgozták a kefével.

Maya zúgolódott. Ahg várta, hogy meglássa végre a nagybácsit, és fölöslegesnek tartotta a nagy tisztálkodást. De Lalu nem engedett. Aztán, mikor úgy találta, hogy elég tiszták, lerakta a motyójukat egy bokor alá, és emelt fővel, méltóságos tartással belépett a szárnyas kapun, a hűgával. A sok keréknyom mutatta, hogy **akut** ebbe a házba járnak, autón jönnek, és nem gyalogszerrel, mint ők. A verandán, a fehér oszlopok árnyékában egy kislány játszott a.babájával, mellette volt az *ayah* is, a dajka, az vigyázott rá.

Lalu és Maya lassú léptekkel közeledtek, sarkukban Kangával. Az ayah, mikor észrevette őket, elébük jött. Sötét bőrű indus asz-szony volt, piros szarít viselt, és olyan csodálkozva nézett rájuk, mindia először életében látna gyalogjárót. A gyerekek összetették ujjuk hegyét, majd homlokukat érintették meg, és fejét hajtottak előtte, amint illik.

De az asszony, ahelyett, hogy köszönésüket viszonzta volna, szigorúan rájuk szóh.

— Koldusoknak nincs itt bejárat. Kutyának még úgy se!

— Nem vagyunk koldusok, nemszahib - felelte Lalu. - A nagybácsinkat, Kadri Lal Smghet keressük. Légy szíves, hívd ki. Az ayah erre még nagyobb nézett.

— Ki az a Kadri Lal Singh? - kérdezte.

— A nagybátyánk - ismételte Lalu türebenesen. - Ah Raza házában szolgál.

Most odajött a kislány is a babájával, és a dajka ruhájába kapaszkodva kíváncsian nézte őket. Aztán nagyot nevetett.

— De hiszen Ah Raza már nem lak itt! Eladta a házat a pa-pánmak!

Mi lakunk itt! \

88

Lalu szeme előtt inogni kezdett minden, a borostyánfák meg az oszlopok.

- Nem lakik itt? Hát hol lakik?

- Elköltözött Delhibe.

' Nemigen ismerte hazája földrajzát, de annyit tudott, hogy Delhi, a nevezetes Delhi, Nehru és a kormány székhelye elképzelhetetlenül messze van.

- Majd egy éve, hogy elköltözött - mondta az ayah még mindig éppen olyan csodálkozó képpel. - De vonaton odautazhattok.

- Igen, azt mondom - felelte csendesen Lalu. Maya dohogott.

- Mennyi hajamat kibíáltam Kadri bácsi kedvéért, és még csak nincs is itt. . .

Sarkon fordultak, és elmentek éppen olyan lassú, méltóságos léptekkel, mint ahogy jöttek. Hallották, hogy a kislány még mindig nevet a hátuk mögött.

- Nahát! Még azt se tudják, hogy most mi lakunk itt!

- Igen, ez furcsa — csodálkozott a dajka.

Akkor hábaem tehetnek mást, egyedül mennek el a kórházba.

Megtudakolták az utat, és hamarosan ott álltak a terjedelmes épület előtt. Meg se merték számlálni, hány ablaka van egy sorban. Az *agfaikóááz* nem a legnagyobbak közül való Indiában, de Lalu és Maya, akik falusi kimyókhoz szoktak, azt hitték, egész hegylány húzódikott a szemük előtt csupa házfalakból, ők maguk meg mintha ró hangyákká zsugorodtak volna a hatalmas falak tövében.

Tülkölő autók robogtak el mellettük, emberek jöttek-mentek, csak úgy áramlott a nép, de velük senki se törődött. Ezt ugyan *megszokták*, de most mégis nyomasztó volt. Itt állnak az agrai kórház előtt, ezek az emberek is nünd onnan jönnek, vagy oda mennek, és egy sincs köztük, aki csak pülantásra is méltatná őket!

88

Lalu úgy érezte, hogy ellankad, elbágyad nünden tagja. Hetek óta erről a kórházról álmodik, és most itt van, célhoz ért - de ahelyett, hogy diadalát élvezné, megtorpan.

Maya nyugodtabb volt, talán mert csak homályosan látta az épületet, nem nyűgözte le annyka.

Később Lulu is összeszedte magát valamennyire. Ha már idáig elvergődtek, nem állhatnak meg a kapu előtt, be kell jutniuk ebbe a palotába. Most már akkor csmáljanak valamit a Maya szemével, legalább túlesnek az egész histórián. Fejére emelte a batyut, amelyikben a fazék volt meg a két gyékény, kézen fogta Mayát, és befurakodtak a magas ívű kapu alá.

Igen ám, de valamit kifelejtettek a számításukból: hogy ilyen helyen kapus is van.

Míntha csak a földből nőtt volna ki, előttük állt egy harcias kiU-sejű *szikh* - a katonai kaszt tagjait hívják így Indiában. - Középen kettéválasztott szakálla keményen elállt jobbra-baha, fején magas turbán büszkélkedett.

- Megállj! Hová mentek?

Lulu köszöntötte, amint a rangosabb személyeket illik.

- . . . Operálni kell. . . , a húgom szemét kell megoperálni, szahib, azért jöttünk . . .

- Ki mondta?

- Senki — felelte Lulu csüggedten. Nem találta el a szót, amellyel könyörületre bírja a szentély bejáratát őrző katonát.

Betegszállító autó fordult be a kapun nagy túlkölésseel, ők ketten a falhoz szorultak.

A szikh tisztelgett, és mikor a kocsi elhaladt, megint odafordult hozzájuk.

- Itt nincs bejárat illetékteleneknek!

Ha Lulu olvasni tud, elolvashatta volna a felírást a táblán, hogy bizonyos napokon, bizonyos órákban betegfogadás van. És akkor nyugodtan elsétálhatnak a félelmes kapus előtt a többiekkel együtt, akadálytalanul bejutnak a kórházba.

89

De %y azt hitte, hogy ő és Maya egyszer s mindenkorra ki vannak onnan tiltva, mert „illetéktelenek”, bár nem tudta, mit jelent a hosszú csúnya szó.

- Nehogy megpróbáljatok besiuuranni! - szóh rájuk a kapus, most már türelmetlenül, mert a két tolakodó kölyök még mindig nem mozdult. - Akit operáhu akarnak, azt betegszáUító kocsm hozzák. Takarodjatok innen.

- Gyalog jövünk Allahabadból - kockáztatta meg Lulu, mert sokszor tapasztalta, hogy ez hat az emberekre.

De a k^us szentül hitte, hogy csak henceg, őt azért tették meg kapusnak, azért *űzetik*, hogy az illetékteleneket távohartsa.

- Szép. De ha olyan egészségesek vagytok, hogy Allahabadtól idáig eljöttetek, kibírjátok az utat mnen odáig is. El veletek, ha mondom. Mit tehetek? Járkáltak az utcán céltalanul. Maya pityergett.

- Utálatos város, mindenki buta. Az ayah is. Meg a kapus. Mindenki. Most mit csmálunk?

Lalu nem tudott nút felehű.

Egy helyen építkeztek, ott megálltak, nézték a munkát. Az emberek a falat rakták, a feleségük, gyerekük meg a téglát hordta nekik. Hátha én is kaphatnék itt munkát? - villant át Lalu fején. Annyit talán megkeresnék, hogy eimivalót vehessünk. Nem kéne koplalni. Ezek az asszonyok, gyerekek, akik a téglát cipehk a fejükön, nagyrészt gyengébbek, mint én.

Bátort^anul közeledett az együc előmunkáshoz, és meghajoh. De az rárivallt, hogy álljon féhe az útból.

- Ha munkát keressz, majd délben gyere vissza, most eriggy innen.

Mindenütt útban voltak. Aki nehéz terhet cipel, nem szereti a lábatlankodókat. És itt mindeiüci nehéz terhet cipeh.

De hirtelen meglátott egy ismerős arcot a sok idegen között.

Meglepetésében hangosan felkiáltott:

90

— Ramdasz!

Csakugyan az volt. A medvetáncoltató fia. Rájuk nézett azzal az egy szemével.

— Ramdasz! Ki hitte volna, hogy még találkozunk! De hol hagytad a mackót?

— Megdöglött - felelte Ramdasz. -Megdöglött?

— Meg. Most, pár nappal ezelőtt. Megelégelte az országutat, hurcolódást. Ott kellett hagyni a keselyűknek.

— Szegény — mondta Lalu sajnálkozva, de ugyanakkor örült is a hírnek. Legalább nem kínozzák tovább az öreg mackót.

— Akinek ebben az életben rossz sora van, a következőben jobb sora lesz — mondta Ramdasz. - Nekünk nagyobb baj, mint neki.

Elvesztettük a kenyerünket.

-Miből éltetek azóta?

— Koplaltunk, gondolhatod. De most apám végre munkát kapott itt az épületen. Persze csak, mert én hordom neki a követ. Ketten dolgozunk egy napszámért. Amíg meg nem keresünk annyit, hogy egy betanított majmot vehetünk.

— Azt hiszed, engem is felvesznek? Nekiünk a kenyérrevalót kell megkeresni. És Maya segíthet. Így akkor mi is ketten leszünk. Ramdasz kételkedve nézte a Maya cingár kis alakját, keskeny vállát.

— Nem / téglahordónak való, annyit félszemmel is látok. Maya hátrarázta a két hajfonatát, kihúzta derekát!

— Gyalog jöttem Allahabadtól idáig, ne felejtss el!

— Hát hiszen megpróbálhatjátok. Az ember úgyse tehet mást. Próbálkozik meg újra próbálkozik. De nem azt mondtad, hogy kórházba akarod vinni?

— Nem jutottunk be.

— Nem hát. Én se tudtam bejutni, mikor a szememet kikaparta a medve — mondta Ramdi^ nyugodtan, mint aki megszokta az élet mostohaságát. - De így is megvagyok. És ha nem kapnál mun-

91

kát, eriggy át alihoz a templomhoz, ni, és állj be a sorba. Ott mindennap ételt osztanak a szegényeknek.

De most nekik rontott a Ramdasz apja, mint a fergegeteg.

— Hé, te mihaszna! Itt trécselsz, én meg hiába várom a követ. Tán bizony koplalni akarsz ma, mi?

Lalu karon fogta hűgát, és magával vonta, nem akart a haragos ember közelében maradni. A következő pillanatban apa és fia eltűnt a kiáltozó, ide-oda futkosó, izzadt munkások tömegében.

92

Lalu nem kapott munkát az épületen. Odaállt ugyan a jelentkezők közé, és olyan mogorva képet vágott, amüyet csak tudott, de sokan voltak nálánál mogorvábbra is. Megfogadta hát a Ramdasz tanácsát, odaállt Mayával a templom előtt várakozó szegények közé. Most végre szerencsájük volt. Kaptak mind a ketten egy-egy adag rizst banánlevél tányérkán.

.^vés után lehevertek a fal tövében, ott jó helyük voh. A levegő megtelt a csepp kis templomi harangok hangjával, és eszükbe juttatta az otthoni reggeü ájtatosságot, mikor Nani az oltárszekrény előtt imádkozott. Maya ehiyűjtözött a gyékényen.

Lalu csukott szemmel ült. Mind a kettejüket elfogta a honvágy. Most jönnek haza a bivalyok a mezőről, nehézkesen dökögve, de türelmetlenül, mint az éhes gyerekek vacsora előtt. Szarvukkal kopogatnak az ajtófélfán. A két kis öccsük már viszi nekü a szénát. Anyjuk a szopósbabát teszi rendbe, Nani feháalalja a frissen sült csapatit... Otthon!... Otthon, ez az egyetlen hely a világon, ahol nem illetéktelenéit, ahol nmcsenek útjában senkinek.

Mikor Maya elaludt. Kangát odakötötte a falba épített vaskarikához, megmondta neki, hogy örködjön, amíg ő vissza nem jön. Elment újra az épülő házhoz, gondolta, megkeresi Ramdaszt. Az volt az egyetlen ismerőse ebben az idegen városban, és az egyetlen, aki hasznos tanácsot adott nekik.

Az épületen most is nyüzsögtek a munkások, éppen olyan lárma, futkosás volt, de egy másik csoport dolgozott, Ramdaszt nem találta. Lalu már nem is próbált kigondolni semmit, csak járkált céltalanul, szinte kábultan, sodródott a tömeggel. Aztán egyszer csak ott állh a Tadzsh-Mahal előtt.

Nem tudta, hogy ez a síremlék az egész vüágon híres a szépségéről, hogy seregestiü jönnek oda a zarándokok mmdenfelől. Csak állt előtte, mint akit megigéztek. Annál is mkább, mert igazán nem számított rá, hogy a színtelen város, ahol eddig csupa csalódás érte,

most egyszerre ilyen gazdagon megajándékozta, bebocsátja a Paradicsomba.

Igaz, hogy Naiü sokat mesél a Tadz-Mahahól, ehnondda, hogy 118 a drágakövekkel díszített felséges síremléket sok száz évvel ezelőtt építette egy *nagymogul* a fiatalon elhunyt feleségének. Azt is tudta, hogy tizenhatalmú rabszolga dolgozott rajta tizenhatalmú évig. Csak azt nem tudta, hogy a síremlék itt van Agrában, és ilyen kimondhatatlanul szép.

A kert maga is valóságos csoda volt. A sok zöld ragyogott a napon, a vágással rakott nagy bokrok, magasra nyúló pompás rózsafák egészen elbűvöltek. És mikor meglátta a hatalmas épület tükörképét a medencék kristálytisza vizében, lélegzete is elállt. Ezek csak a Húmalája hegyei lehetnek, gondolta. Indra levágta szárnyukat, és elültette őket a földön. Azért olyanok, mintha ég és föld között lebegnének... Egy csapásra megfedkezett a kapusról, aki elzavarta, a nagybácsiról, aki elutazott. A hatalmas és mégis csipkeszerű, magas kupolák nem erről a bűvölgönddől való világból valók voltak. Most belátott a Paradicsomba.

Végigment a medencék mellett, és az épületet nézte, hol a vízben, hol az égen - így is, úgy is csodálatos volt. "Az emberek levetették a cipőjüket, és úgy mentek be. Neki nem volt mit levetnie, mezítláb követte őket. Benn a félhomályban nem is látta a boltozat csúcsát, úgy érezte, sötét, csillagtalan égbolt alatt áll. És itt van eltemetve a nagymogul felesége! . . . A szentéit őrző pap most hangosan kiáltott valamit. Hangja visszaverődött a falakról, és ahogy feljebb, feljebb szállt, egyre erősödött. Mintha ott fenn a magasban, a boltozat kövei között, valamilyen rést találna, amelyen át kiszabadulhat a napvilágra. Talán igazán van ott egy ösvény, amely az égbe vezet - gondolta Lalu, és a pap kiáltása után küldte a maga forró imádságát.

„Segíts meg bennünket, Khaya, árnyék és könnyörület istennője! Talán én vagyok az oka, hogy Maya nem jutott be a kórházba, mert" a magam kedvéért akartam meggyógyíttatni a szemét. De Maya nem hibás, segíts az ő kedvéért."

Mind erősebben hallotta a pap furcsa kiáhozását, végül már szinte hasogatta a fülét. Fejét hátrahajtva, mozdulatlanul nézett

93

a hang után, mintha látná, ahogy feljebb, feljebb száll. És mikor végre elhalt, nem kételkedett benne, hogy az ő imáját is magával vitte a magasba.

Most már tudta, mit kért tennie. Visszaviszi Mayát a jószívű Asha házába. Ott ehnaradhat, amíg ő annyi pénzt össze nem keres, vagy

össze nem koldul, hogy hazautazhatnak vonaton. Mert hiszen most már az életükre van szó. És az élete még drágább az embernek, mint a szeme világa. Még aznap este indulniuk kell, amíg Maya gyomra ki nem üresedett egészen. Hohi talán már nem lesz ereje hozzá. És akkor már késő lesz.

94

A „SZÜRKE ELEFÁNT”

Lalu és Maya, amikor újra nekivágtak az országútnak, nem sejtették, hogy sorsuk most már hamar eldől - közeledik a segítség, ha nem is szürke elefánt képében, mmt a guru tíiondta. Porral lepett szürke dzsip közeledett az úton, a hátuk mögött, és szüntelen tülköléssel, lassan haladt a növekvő reggei forgalomban, az egyik egészségügyi állomás felé.

Sokan ültek a szürke kocsiban, és ahányan, annyiféle nemzetiségűek, mind az egészségügyi szervezet tagjai. Erről a szervezetről beszélt a rádió azon a rossz emlékű napon a pénzkölcsönző szobájában, de Lalunak akkor csak érthetetlen, hosszú szó voh, semmi más.

Az indiai főorvosasszony, Lalita Praszad vezetett, és mellette még ketten ültek: Astrid nővér, a norvég ápolónő, és Kavuma doktor, az afrücai néger szemorvos. A hátsó iUésen, ahol ketten is nehezen fértek el, a szakállas dán meg a hosszú képű amerikai mellett még a nagy vedernek is helyet kellett szorítani, amelyben a jégbe hűtött bivalytejet vitték az egészségügyi állomáson várakozóknak. A dán két karjával szorosan átölelte a vedret, hogy egyikük se forduljon le az ülésről. A dán doktort egymás között csak Feliének hívták, mert az a legáltalánosabb név Dániában. De ő nem bánta, kollégáitól nem kívánta, hogy tiszteljék benne a jó nevű orvost, tréfás ember volt, természete szerint. Ilyenkor, reggel, munkába menet, igyekeztek vidámabb dolgokról beszélgetni, és nem gondolni arra, ami nyomasztó és szívfacsaró: hogy minden, amit tehetnek, végtelenül kevés ahhoz képest, amh Indiában tenni kellene.

A kis csoport nem azért induh útnak azon a kora reggelen, hogy Lalun és Mayán segítsen. Jól tudták, hogy rosszul táplált, betegszemű gyerek armyi van Indiában, mint homokszem a tenger föve

94

nyében. Lalu és Maya két homokszem volt a sok millió közül. És most különben is más teendőjük volt: a leprás betegek vártak rájuk az egészségügyi állomáson, hogy az mjekciót beadják neküf. A leprásokat Indiában is, mint mindenütt, ősrégi időktől fogva kerülték az emberek, kücözösítették. Mmt ahogy már ebben a könyvben is említettük, a koldusoknak is külön lépcsőn kellett ülniük, nem

érinthehték más koldusoknak még a ruháját sem. Egészen a legújabb időkig gyógyíthatatlannak hitték a betegséget, de néhány évvel ezelőtt megtalálták a gyógyszert, amely a vérbe fecskendezve[^] megakadályozza a betegség továbbterjedését, és -ami a legfontosabb - megszünteti a fertőzést. Ezzel a kezeléssel elérik, hogy a betegek valamennyhe elviselhető életet élhessenek embertársaik között. Az „egészségügyi állomás” mmdössze egy hosszú, festetlen asztal volt, terebélyes mangófa árnyékában. A betegek már régen ott voltak, nagy részük egész éjszaka ott ült vagy feküdt, hogy a mondott időre bizonyosan ott legyen. Türehnesen várták a napkeltét, mert az voh „a mondott idő”. Indiában kevés embernek van órája, tehát így kell meghatározni az időt.

Mikor a szürke dzsip kibukkant a porfelhőből, orrán az Egészségügyi Világszervezet kék-fehér zászlócskájával, a betegek mind felálltak. Praszad főorvosasszony letért az útról, és lassan hátrálva, szüntelen túlköléssel, a fa alá kormányozta a kocsit. Vigyáznia kellett, hogy el ne üssön valakit, mert csak úgy nyüzsögtek körülötte a gyerekek - betegek és egészségesek egy rakáson -, hiszen tudták, hogy olyan napokon, mikor kezelés van, bivalytejre is számíthatnak.

Nevetgélve nézték, milyen nehezen kászálódta le a hátsó ülésről a veder mellé préselt doktorok. PeUének végre sUcerült kibújni az ajtón. Leemelte a vedret, és az asztalhoz cipelte, hogy Astrid nővér segítségével megkezdje a tejosztást.

Közben a gyorsforralón kifőzték a fecskendőket, kitétték az asztaha a nagykönyvet, és most már jöhettek a betegek, sorban, egyenként, ahogy szólították őket. Ujjuk hegyét összeérintve,

95
kezüket arcuk elé emelve, köszöntötték Praszad asszonyt, a csoport vezetőjét.

- Szálem, memszahib doktor!

Az orvosnő mindén beteget megvizsgált, bedUctálta az adatokat kollégájának, aki a jegyzőkönyvet vezette, és beadta az injekciót. Jutalmul, amiért jajszó nélkiU túrték a szúrást, egy-egy bögre bivalytejet kaptak a fehiőttek is.

A gyerekekkel már több baj volt. Pelle doktor egészen berekedt, annyit kellett kiabálnia, míg elérte, hogy sorba álljanak, és egyenként lépjenek az asztalhoz.

- Egy csepp tejet se láttok, amíg úgy nem álltok itt előttem, mint a gyertyaszál! És aki már kapott, tűnjön el innen, szaladjon haza! Hiszen egymás lábát tapossuk le ebben a tolongásban!

ValamUyen fiira, dánnal *kevert'hindi* nyelven kiabált, de a gyerekek, müielyt meg akarták érteni, megértették, és most már végre rendben mehetett a tejosztás. Mmden gyerek kapott egy jókora papírbögrével, és szaladt haza, hogy átadja helyét a következőnek.

Astrid nővérnek feltímt egy sovány, kcanoly szemű fiú meg egy fekete hajú, kék szemű kislány, aküc a sornak majdnem legvégén álltak a kutájukkal. Ez a két gyerek még rosszabb bőrbn volt, mint a legtöbb indiai gyerek, a kutya is kiéhezettnek látszott, és hiányzott a fél füle.

Megszólította a fiút hmdi nyelven:

- Hogy hívnak, fiam?

- Lalu vagyok - felelte a gyerek meglepően érett hangon.

- Lalu? Szép név. És ez a kislány a húgod?

Lalu igent intett a fejével, mire a nővér lehajolt Mayához:

- Mi a neved? Hadd tudjam már azt is.

- Maya - felelte a lányka. - Apám Kumar Nagh, Katva faluban.

Allahabadtól keletre.

- Én Astrid nővér vagyok - mondta az ápolónő, és PeUéhez fordult, akivel anyanyelvén beszélhetett, úgylahogy más ne értse, mit mond.

96

- Nézze meg ezt a gyereket, Pelle. Igazán szép kislány, de mi baja a szemének? Talán csak nem vak?

Az orvos lehajolt Mayához, és kezét jobbról baba mozgatta a szeme előtt, figyelte, hogy követi-e a piUantásával.

- Vaknak nem vak - szólt hátra a nővérnek. - De lehet, hogy hamarosan megvakul.

- Rettenetes! - Mindenütt nagy csapás a vakság, de itt Indiában rosszabb a halálnál. Hiszen ha megvakul, csak koldulni mehet.

Astrid nővér arra gondolt, hogy náluk, Norvégiában a vakokat foglalkoztatják az intézetekben, kereshetnek is. És ez a gyerek még hallatlanul értelmesnek is látszik..., a fiú meg éppen nem közönséges...

- Mit tehetünk értük, Pelle? Mit tehetünk ezért a szép, kedves lánykáért? Mondja, trachomára gyanakszik?

- Lehet, hogy az. Nem tudom - felelte a dán. - Nem vagyok szemorvos.

Visszament az asztalhoz, és tovább töltögette a bivaly tejet a gyerekeknek. Mivel nem szeretett szomorú dolgokkal foglalkozni, másra terelte a szót. Különbn is azt hitte, hogy kötelessége tájékoztatni az indiaiakat a szervezet munkájáról.

- Ezt a tejet olyan országból küldik nektek, ahol bőven jut ételital mindenkinek. A jóUakottak küldik az éheseknek. Érted, amit mondok?—kérdezte Mayától, mert éppen az volt soron.

- Nem én - mondta Maya, és azt se értette, miért kell ilyen nehezten kérdezni, mikor ő most nyugodtan szeretné szürcsölgetni a jó friss tejet. Mert felséges íze volt, megnyugodott tőle a gyomra. - De nagyon ízlik, akárki küldte - mondta a furcsa beszédű szakállas bácsinak. A bácsi jót nevetett, és tovább magyarázott.

- Ide figyelj. Messze, messze innen, olyan ország is van, ahol kevés az ember és sok az enivaló. Nem úgy, mint Indiában. Itt sok az emberes kevés az eleség. Most már érted?

- Nem - mgatta a fejét Maya. - Kanga is kaphat tejet? - kérdezte aztán, minden bevezetés nélkül.

97

- Kanga? Hát az ki?

- A kutyánk. Ez itt, ni. A mi kutyánk.

- Hallja, Astrid nővér! A kutyát is tejjel akarja itatni. Ha még a kutyákról is gondoskodni akarunk itt, ugyancsak sok dolgunk lesz.

- Igaz — mondta a nővér. - De ennek mégis adunk! Odatartott egy edényt Kangának. Az udvariasan megköszönte, vagyis hátrahajtotta a mégmaradt fél fülét - és csak aztán kezdte lefetyehü a tejet.

A dán orvos most Lалуhoz fordult.

- Itt laktok a faluban? Te is mjekcióra jöttél? Lalu nemet intett a fejével.

- Katva faluban lakunk, AUahabadtól keletre. Onnan jövünk.

- Hogy értsem ezt? Felkéredzkedtetek egy autóra?

- Az autósok nem veszUc fel a mezítlábas gyerekeket az országúton.

-Hátakkor?

- Gyalog jöttünk.

- Gyalog? Allahabadtót idáig? És miért?

- Hogy a testvérem szemét meggyógyítsák itt a kórházban. Pelle és a nővér egymáa-a néztek, megdöbbenés látszott rajtuk.

- Okvetlen szólni kell Praszad asszonynak - mondta Astrid nővér. - Csak megvárom, míg elkészül az mjekdózással.

Úgy is tett, amint mondta. Odahívta a főorvosasszonyt, hogy nézze meg a kislányt.

Lalu kerekre *nyűt* szemmel bámulta az indiai orvosnőt, úgy érezte, soha életében még ilyen szépet nem látott. Maga a hófehér selyem szári is ritka látvány a poros országúton, de még arany karperecek is voltak a karján, csillogtak-villogtak mmden mozdulatára. És az arca műyen komoly, műyen jóságos...

Praszad főorvosasszony megvizitálta Maya szeméi, aztán odaintette néger koUégáját:

- Kavuma dc^tor! Jöjjön csak ide egy percre, nézze meg ezt a gyereket.

98

Az afrikai orvos kerek kis tükröt tett a homlokára, és úgy fordította Maya arcát, hogy a szeme felfelé nézzen. Most már egész csödiUet volt körülöttük, mindenki tudni akarta, mi történik. Nem mindenn^i eset, hogy a fehér köpenyesek ennyit foglalkoznak egy falusi gyerekekkel,

- Most hunyd be a szemedet, kislányom - mondta Mayának a doktor, és érzékeny ujjával óvatosan nyomogatta előbb az egyik, majd a másüc szemhéjat. - Trachoma - mondta angolul a társainak, mikor végre befejezte a vizsgálatot. - Kezdödő trachoma. Rizszsem nagyságú csomók vannak a kötöhártyán.

"Astrid nővér lehajolt Mayához, átkarolta a derekát, mintha meg akarná védehnezni.

- Kezdödő trachoma, azt mondja, Kavuma doktor? Akkor még nincs késő. Most még meg tudja menteni a szemét.

A néger orvos szomorúan mgatta a fejét.

- Hová vigyem? Az osztályon mozduhü se lehet már, több ágyat nem áUíthatunk be.

- Csiík nem akarja azt mondani, hogy hagyjuk itt az országúton? Meg se tudná tenni! - Astrid nővér ahg tudót uralkodni magán. - Nincs olyan a betegei között, akit már hazaküldhet, hogy átadja helyét ennek a szegény csöppségnek?

- Hazaküldjek valakit kezelés közben? Hová gondol, nővérke. Hiszen akkor az vakul meg. Ne felejtse el, hogy müyen hosszadalmas a kezelés, hónapokat rá kell szánnunk, ha meg akarjuk menteni a szemét, és addig a beteg nem maradhat felügyelet nélkül. Megértem, hogy magának ez a gyermek most fontosabb, mint a többi trachomás, akiket nem lát közehöi, de én nem tehetek kivételt, nem áldozhatom fel egyik betegemet a másik kedvéért.

- Tegyen ki egy ágyat a kertbe, melegnek elég meleg van.

- No de Astrid nővér! Ezt se gondolhatja komolyan. Nemsokára beáll az esös évszak. Azt akarja, hogy éjjel-nappal ott ázzon-fázzon a kislány? Én szívesen meggyógyítom. De ajánljon valami elfogadható megoldást.

98

Astrid nővér szomorúan csóválta a fejét, búsult, meg restellte is, hogy nem tud semmi okosat kitalálni. Aztán a kollégáira qézett, és

szemrdiányás volt atekintetében, nem is állták sokáig. Érezték, hogy Valmnit tenniük keU. Pelle doktor a csoport vezetőjéhez fordult:

-HaUjuk Indiát!

LaUta Praszad egy percig hallgatott, mintha nehezére esne kimondani, amit gondol.

— Nincs szerencsétlenebb, mint az anya, aki saját gyermekein nem tud segíteni, és India, sajnos, éppen így van.. A mi egész vesződséges munkánk annyi, mint egy csepp a tengerben. Kétségbe kellene eaiünk, ha nem bíznánk benne, hogy az új Indiában másképpen lesz.

- No de ez a kislány addig nem várhat! Nem engedhetjük, hogy megvakuljon! - türehtnetlenkedett Astrid nővér.

- És az én jóllakott Dániámban még mmdig sokan mondják, hogy kinek-kinek elég a maga gondja, ne törődjünk a másokéval -dörmögte a szakállába PeUe.

— Nem'csak Dániában vannak ilyenek, sajnos - tette hozzá a nővér. - De most már határoznunk kell. Magunkkal visziUí ezt a két gyereket, v^ nem?

Végül is a szűkszavú amerikai döntötte el a kérdést.

— Ha két amerikai gyerek indult volna neki ennek a háromszáz mérfőldes útnak, üyen hőségben, ennyi veszedelem között, bizonyosan nem bírják, kidőhiek útközben. Én azt hiszem, ez a kettő olyan sokat vállalt, olyan kemény próbát áUott ki, hogy okvetlen segítenüiuc kell rajtuk. Ki kell eszehü a módját.

- Ez az! - kiáltott a nővér. - Kieszeljük a módját, együttes erővel. Nem hagyjuk őket cserben!

— De hogy férünk el a kocsiban? - kérdezte Kavuma doktor.

- Ó, az a legkevesebb - legyintett Pelle. - A kislányt ölbé vesz-szük, ami a súlyát Uleti, nem veszedehnes, egy túl súlyos dán levél nehezebb.

99

Mayát Kavuma doktor vette ölébe, Kangát Astrid nővér, Lalu a földön kuporgott, Pelle két nagy csizmája között. Feszűlten figyelte Praszad doktorasszony minden mozdulatát, ahogy a féket, sebességváltót kezelte. Aztán egyszer csak megszólalt kérdezetten, olyasmit mondott, anüből senki se értett egy mukkot se, kivéve talán Mayát.

-Nem jól mondták. Nem a szikké elefánt segített rajtunk, hanem egy szikké autó.

Pelle szomorúan sóhajtott.

— Hajhaj, én azt hiszem, ha száz évig élek itt, akkor se fogom megérteni ezt a keleti népet.

99

AZ ALMÁSKERT ŐRZŐJE

Mikor Praszad főorvosasszony megtudta, hogy Lalunak senkije sincs Agrában, hazavitte a saját házába. Az is olyanforma volt, mint a nagyúri szállodák és házak, amelyeket két nappal azelőtt még kívülből, az utcáról csodáltak Mayával, a kerítésen át. Lalu most ott ült a veranda lépcsőjén, és valósággal forgott vele a világ. A doktornő éppen teát töltött a vendégeinek. Ő is kapott egy csésze mé^{el} édesített finom teát, süteményt is ehetett, amennyi belefért. Műcor a teáját megitta, és a süteményt is elfogyasztották Kangával, kettesben, elgondolkodva nézegette a meztelen lábát. Az volt az egyetlen, ami a régi életére emlékeztette, no meg az eln^{tt,e[^]»[^]}olódott nadrágja. MáskiUönben minden elvarázsolódott.

És ofyan hirtelen történt a változás, hogy Lalu belekábuh, úgy érezte, ég és a föld között lebeg.

De Kanga nem varázslat! Kanga igazi! És orrától a farka hegyéig az övé! Az ő kutyája. Kanga nem álom! Valóság.

A többi olyaa^{raiataJc[^]} takácsfiúk selyemszálakból szőtt mesevilága. Szinte félő, hogy egy vigyázatlan mozdulatára eltűnUc. Azt is mintha áhnodta vohia, hogy behajtanak ajiórház kapuján, és a haragoszikh összevágja sarkát, tiszteleg Praszad doktornak. Meg hogy Maya é^{ban} fekszik a bosszú folyosón. Kicsi az ágya, igaz, de a lepedő vakító fehér, mint a Himalája hómezői. Megfürdették, enni adtak neki, és most olyan áhnos, hogy mosolyogni se tud. Ő, Lalu, mellette áll, és hirtelen nagyot lélegzik, mondhatatlan megkönnyebbülést érez. Mintha hetek óta valami súlyos terhet cipelt vohia a vállán, és azt most ledobná a fehér lepedős kis gyerekágyra. Talán ezért van még mmdig a furcsa kótyagos érzés a fejében. Mert nem igaz, hogy lebeg. A veranda szilárd kőlépcsője van alatta.

100

Akik az asztalnál ülnek, majd mind jó ismerősei. A tréfás Pelle meg Astrid nővér és Praszad doktor. Csak az indusokat nem látta még, bizonyosan a főorvosasszony kollégái. Orvosok azok is.

Mind kedvesek, jók hozzá, de most mégis egy kicsit egyedül van.

Mintha megfeledkeznének róla...

Most megjött Kavuma doktor is. A háziasszony leültette, és egy csésze teát nyújtott neki. Lalu nézte őket. A néger orvos mosolyogva megköszönte a teát, fehér foga szinte vakítóan villogott. De ő fáradt volt, és egy kicsit szomorú.

Aztán hhtelen megérezte, hogy a memszahib doktor rápillant. Ez a mosoly most neki szól, nem a vendégeknek.

— Gyere ide, Lalu, beszéljessünk.

Lalu felállt és odament, Kanga persze utána.

-Kavuma doktor azt mondja, hogy a-húgocskád még jókor került a keze alá. Azt hiszi, meg tudja menteni a szemét. De sok időbe tekh.. . hosszú, hosszú hónapokba. . . Mi az, gyerekem? Rosszul vagy? A furcsa szédülés megint rájött, de most sokkal erősebben, úgy- . hogy elfeketedett körülötte a világ. Megkapaszkodott a szék hátában, és azzal együtt hanyatt vágódott volna, ha a memszahib doktor karon nem fogja.

— Gyere, fiam, ülünk le, talán ide, a lépcsőre. Itt nyugodtan beszélgethetünk.

Lalu összeszedte erejét, és igyekezett leküzdeni a szédülést. A döktorasszony hangját mintha távohól, nagyon távohól hallotta volna. Bizonyosan csak áhnodja, hogy ott van mellette. Szép álom. Kár volna felébredni. Tartson csak mennél tovább...

Kanga az arcát nyalogatta, a memszahib doktor mellette ült a lépcsőn, de nem szólt hozzá. Várt, amíg eímúhk a könnyű szédülés. Jó hűvös volt a verandalépcsőn, az esti szellő hamar felfi-issította 'Lalut, feje is kitisztult.

- Annyha megörühél a hírnek?

- Lehet. Talán az örömtől volt - felelte Lalu restelkedve. De hú-telen eszébe jutott valami. - Mondd, memszahib doktor, nem 101

írnál pár sort a gurunak, a falunkba? Én nem tudok írni.

- Mért ne? Szívesen. És mit írnak?

- Csak azt, hogy a Maya a kórházban van, és. nemsokára mind a ketten otthon leszünk.

- Mást ne írnak?

- Ez elég. A guru majd ehnondja apámnak, és ebből tudni fogják, hogy minden rendben van. Nani is tudni fogja, hogy a vékony ág nem tört ketté az úton. Én vagyok a vékony ág.

- Mesélj nekem a faludról, Lalu, meg apádról, anyádról. És. Naniról, persze.

Furcsa volt, hogy a memszahib doktor verandáján ül, és az otthonáról mesélhet. Az apjáról, aki úgy érti a paraszti munkát, mint senki más, a szénaboglyát senki se tudja úgy megrakni, senki se szüretel annyi rizst, kölest a földjén. Meg az anyjáról, aki örökké reszket a gyerekeiért, kivált a három kisebb félti, látástól vakulásig dolgozik, meg a veteményes kertet is szereti, ápolja. Naniról is mesélt. Hogy milyen okos, a legokosabbaknál is többet tud. Meg a két kisöccséről, a Szurmi csacshól és a két bivalyról, a háztetőről, ahol olyan jó, nyugahnas alvóhelyük van a csiUagos égbolt alatt. Mesélt a

memszahib doktornak, és közben arra gondolt, hogy ezt mind vizionlátja nemsokára.

Aztán az útjukról mesélt. He[^] mennyi ijedségük, bánatuk volt. Mikor Akvka meg a nyomoruh gyűrűre kerül sor, csak úgy szikrázott a szeme. De beszéd közben megnyugodott. Most már, hogy ott ülhetett a szép verandán a doktorasszony mellett, a félelmes se voh félebnes, a bántó se volt bántó.

Praszad doktorasszony figyelmesen végighallgatta, és azután is, mintha egy darabig még gondolkodott volna arról, amit hallott.

-Apádnak most már nem keU majd a pénzkölcsönzőhöz fordulnia, Lalu - mondta azután. - Az állam kiségti, ha megszorul, Akvi meg az ura ülhetnek a pénzükön meg az. ékszereiken, senki rájuk se nyitja ezután az ajtót.

- Az már jó lesz! De milyen jó lesz!

- Sok minden másképpen van máris, mmt voh, hidd el, Lalu.

102

Sokan dolgoznak értünk, segítenek is, amennyüie teük tőlük. Mert így, ahogy most van, lüncs jól. Hiába élnek bőségben az emberek egyik-másik gazdag országban, ha a föld lakomák fetóéhezUc, vagy csak félig lakhatik jól. De nem könnyű segíteni.

Ezt Lalu is tudta. Sokkal, de sokkal könnyebb annak, aki csak magamagára gondol.

- Hanem egyet tudni szeretnék még, Lalu. Mondd meg nekem, de őszintén - csak azért vállalkoztál erre a nehéz útra, hogy a húgodon segíts?

- Nem. Nemcsak azért. -Hát miért?

- Mayának megígérték, hogy felveszUs az iskolába, helyet szorítanak neki. Gondoltam, ha ő megtanul írni, olvasni, én is elleshetem a tudományát, és én is megtanulom a betűket.

- Értem - bölintott a doktornő.

- De aztán, az úton, ahogy mentünk, mentünk nap nap után, nndig többet gondoltam a Maya szemére. Hogy meg kell gyógyítani, ha törik, ha szakad. Legyen ő is olyan, mint más gyerek, ne kelljen a kcrfdusfric között iÜnie alépcsőn az állomás előtt.

- Ételek, Lalu.

- Akkor már azt gondoltam, hogy ha betű nmcs annyi a vUágon, hogy mindenkinek jusson, hát én majd megleszek nélküle. Mint ahogy mások megvannak.

őffiintén beszélt. De sok keserves mérföldet keUett legyűrnie, amíg odáig elérkezett, hogy a Maya szeme fontosabb legyen neki, mint a maga tudománya.

- Derék gyerek vagy, Lalu. De ezt nem jól gondoltad. Betű elég van, tőlünk, emberektől függ, hogy mennyit készítünk. Nem a betűn múlik. De tanító nincs elég, kivált itt, Indiában. Anélkül pedig a sok millió gyerek és fehiőt nem tanulhat meg írni, olvasni.

Lehajolt Kangához, megveregette a nyakát meg az ehiyomo-rított fejét.

- És nsost mi a terved, Lalu? Gondolkodtál arról is, hogy most mihez kezdesz?

103

- Keresek valamilyen munkát. Akárhogy is, de meg kell szereznem a pénzt a hazautazásra.

A doktornő tovább chógatta Kanga fejét.

- Van egy jó gondolatom. Most jutott eszembe. Régen töröm a fejemet, hogy kivel őriztessem az almáskertemet. Most kezd érni az alma, és a majmok mind lelcpkodják. Akinek ilyen jó kutyája

van, mint neked, az kertőrzőnek is alkalmas. Igaz? Miért ne állhatnál be hozzám?

— Hogy itt... itt kaphatnék munkát?

— Azt hiszem, Kanga erős hmgija és éles foga elijeszti a majmokat, amíg őt látják, aügha merészkednek a kertbe- És akkor persze itt kéne laknod, csakis úgy örködhetsz rendszeren. Amint látod, teU van a-ház, de egy kis zugot azért szorítunk neked, mint ahogy Mayának is helyet szorítottunk a kórházban.

Másnap korán reggel a doktorasszony elvitte Lalut a kocsiján egy iskolába. A gyerekek a földön ültek a palatáblájukkal, a tanító pedig

India térképe előtt állt a katedrán, és arról magyarázott. Praszad doktor odament hozzá, meghajolt, és azt mondta:

— Ez a fiatalember gyalog jött Allahabadtól idáig, mert szeretne megtanulni írni és olvasni. Engedélyt kaptam, hogy beíráshassam ebbe az iskolába, remélem, süccerül helyet szorítani neki.

Lalu még aznap megtanuha leírni a saját nevét:

LALU

És most már elhitte, hogy nem álmodik. Mert ki hallott már olyat, hogy valaki áhánában tanul meg írni? Iskola után, danolva ballagott hazafelé.

„A legközelebbi levelet magam írom..., ü-ok édesapámmak. És addigra Maya is lát. A szeme kék lesz, és nem fehér, mint a vak koldusoké az állomás előtt...”

Az iskola a város szélén voU, közel a kapuhoz. Lalu megállt, és ahogy a végtelenbe nyúló országutat nézte, meg a fehér, árnyék-talan pusztát, megmt talpában érezte a kínzó fáradtságot. Az agrai CM"szágút! Keservesen hosszú és poros, forró. Keserves volt a szomjúság, koplalás. A szívtelen autós, aki nem akart segíteni rajtuk, mikor a kobrától úgy megrémültek. A két gazember a fogadóban, akik rászédtek, kifosztották... Müíor a hosszú lábú biciklistára gondolt, ökölbe szorult a keze. De nem hoz neki szerencsét az a pénz . . . nem az ő tűzhelyén volt. . . Jandu igazat mondott. . .

105

És ő, Lalu ugyanann)dt vagy még többet keres most majd, becsületes munkával. Pótolja, amit a csirkefogók elvettek tőle.

Az agrai országút. Rendőrök és pályarők és gonosz csalók... De ott volt Jandu is. Meg Asha. És a kis takácsok . . . Meg Ramdasz. Igaz. Ramdaszt okvetlen megkeresi, találkozni akar vele.

Az agrai országút. Rossz voh a port nyelni. A perzselő forróságot túrni. De pihenni is lehetett, árnyas, jó fák alatt, és eljátszani

Kangával, megnevetetni Mayát. Nem csupa rossz volt. És hogy a végén minden sikeriUt, az a legnagyobb csoda... • - Ejnye, mit csinálók? - verte fel magamagát az áhnodezából. - Itt álldogálok, és elfelejtem, hogy munkám is van! Mégpedig jó munkám!

Hátat fordított az országútnak, és szaladt haza, boldogan, fütyörészve, hogy ekavarja a majmokat a memszahib áhnskertjéből.

A REGÉNYBEN ELŐFORDULÓ IDEGEN KIFEJEZÉSEK
MAGYARÁZATA

anna — indiai váltópénz; a rúpia tizenhatod része *ayah*- dajka

baldachin - változatos alakú és anyagú díszes tető a trón felett:
Indiában sokszor helyezték elefántok hátára, hogy árnyékot nyújtson az uralkodóknak, amikor úton vannak

banjánfa, bodhifa - két különböző fikuszfajta, a hinduk mind a kettőt szent fának tartják

brahman — a legmagasabb rangú papi osztály tagja

csapati - tojás nélkül készűh lepény

dhoti - hosszú szövetdarab, melyet az indiai férfiak a testükre és lábukra csavarnak nadrág helyett *Gangesz* — India egyik szent folyója, melyben az emberek azért fürdenek meg, hogy bűneiktől tisztára mossák magukat *guru* — szent ember; jó

ghi - kisütött vaj .

Himalája - („a hó hegysége" szanszkrit nyelven) a Föld leghatalmasabb hegysége *hindi* — a legelterjedtebb indiai nyelv

Indra - ősi hindu isten

kaszt - India népe történelme során különböző társadalmi rétegekre tagozódott, melyek egymástól teljesen elzártan éltek; a kaszthoz tartozás öröklődik

maharadzsa - a legnagyobb rangú fejedelmek címe a régebbi Indiában

memszahib - asszony (megszójtás) *mohamedán* - egyistenhívő keleti vallás *nagymogul* - közép-ázsiai eredetű mohamedán uralkodó Indiában, hatalmát szinte egész Indiára kiterjesztette *nani* — nagyanya

106

rúpia - Indiában (Ceylonban, Pakisztánban, Indonéziában) használatos pénzegység *Siva* - a „jóságos", a hindu vallás egyik fő istene *szálem* — udvariassági köszöntés; azt jelenti, hogy béke *szári* - indiai női ruha; hosszú, többnyire színes textilanyag, melyet egyik vállon keresztül viselnek *szahib* — úr; férfi (megszólítás) *szikh* — katonai osztály tagja; a szikhizmus külön vallást jelentett Indiában, tagjai a kasztok isten előtti egyenlőségét hirdetik

Tadzs-Mahal - Szah-Dzsahan indiai szultánnak és feleségének síremléke; az indiai művészet egyik legszebb építészeti emléke, mely az ezerhatszáz éves elején épült fehér márványból, színes mozaikkal

tamariszkusz - alacsony cserje, gyönyörű rózsaszín virágokkal, száraz, homokos, sivatagos helyen él

tonga ~ kétkerekű kocsi, melyet egy ló húz

TARTALOM

Lalu nagy fába vágja fejszéjét 5

Éjjel a háztetőn.....	12
Mi történt a gurunál és a pénzkölcsönzőnél?.....	22
Allahabad.....	31
Jandu, a tevehajtó.....	41
A baoU.....	52
Az elefánt.....	59
A pályaőr.....	67
A kis takácsok.....	80
A biciklis fiú.....	89
A Vakság Leküzdésére Alakult Egyesület.....	100
A Tadzs-Mahal.....	111
A „szürke elefmit”.....	121
Az abnáskert őrzője.....	129
A regényben előforduló idegen kifejezések magyarázata----	137
/	

HU ISSN 0324-3222 ISBN 963 11 1720 0

**Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest Felelős kiadó: Szilvássy György igazgató
Veszprémi Nyomda (79 1718), Veszprém, 1979 Felelős vezető: Danóczy Balázs
igazgató Felelős szerkesztő: Bodó Klára. Műszaki vezető: Haás Pál Műszaki
szerkesztő: Supp Emiiné Képszerkesztő: Tóth Péter 55 000 példány, terjedelem: 9
(A/5) ív. IF 3677**